Cemâziye'l Âhir
1446

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZUMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | ARALIK '24 | YIL: 13 | SAYI: 142 | FİYATI: 60₺ | ISSN: 2148-4635

MÜNAZARA VE
SONRAKİ SÜRECİN DEĞERLENDİRİLMESİ

KOMİSYON | MAKALE' 04

Enes YELGÜN – Hudeybiye Antlaşması'na Kadar Yaşanan Hadiseler

Talha AKMAN – Takva, Doğru Söz ve Sorumluluk

Enes DOĞAN – Muksirûn Sahabiler ve Hadis Rivayeti

Ömer AKDUMAN – Genişlikte Allah'ı Tanımak

Salim KANDEMİR – Ümmetin Emini: Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh

Kerem ÇAĞLAR – Çirkin Politika, Sınırsız Entrika ve Kayyum Rejimi

Dr. Gözde TERCUMAN – Beyin Bölgelerini Birleştirmek

Şükriye ÖZTÜRK – Çocuklarda Duygusal İhtiyaçları Anlamak: Beş Sevgi Dili

Melek ŞEREF – Öz Yeterlilik İnşası

Sultan Amed YAŞAR – Dijital Hicret

Osman SADIKOĞLU – Er-Rahîm

Allah'ın (cc) İzni ve Yardımıyla

İNEGÖL

ŞUBEMİZ AÇILDI

+90 543 225 50 16

Sinanbey Mh. Baykut Sk. No:1 İnegöl/BURSA

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Tevhid Dergisi olarak 142. sayımızı siz değerli okuyucularımıza takdim ediyoruz.

Hasbihâl köşemizde bu ay, Halis Bayancuk Hoca'mız ile tasavvuf camiasının tanınan hocalarından Ömer Faruk Korkmaz Hoca arasında gerçekleşen, Allah'ın (cc) uluv ve istiva sıfatı konulu münazarayı ve sonrasında yaşanan gelişmeleri değerlendiriyoruz. Öze dönüş ismini verdiğimiz bu yolculukta Hocamız nasların doğru anlaşılması için bağlı kalınması gereken usulü masaya yatırıyor, Rabbimizin izni ve yardımıyla tevhid daveti gündemdeki yerini korumaya devam ediyor.

Enes Yelgün, Ben-i Kurayza Yahudilerinin ihanetlerinin karşılığını Sa'd ibni Muâz'ın adaletle ve Allah ve Resûl'ünün rızasına uygun şekilde vermesini naklettikten sonra Hudeybiye Antlaşması'na kadar yaşanan hadiseleri ele alıyor.

Talha Akman, Ahzâb Suresi'nin 72 ve 73. ayetleri bağlamında insana yüklenen şer'i sorumlulukların ve emaneti koruma bilincinin önemini anlatıyor, takva ve doğru sözlülüğün, bu emaneti hakkıyla yerine getirmek için vazgeçilmez bir gereklilik olduğunun altını çiziyor.

Enes Doğan, muksirûn sahabilerimizden Câbir ibni Abdullah'ın (ra) bu sıfatı almasındaki sebepleri inceliyor.

Ömer Akduman, kadere iman konusunda derin tefekkürler barındıran İbni Abbâs hadisini açıklamaya devam ettiği yazısında Kur'ân ve Sünnette yer alan müjdelere nail olabilmek için güçlü bir iman ve teslimiyetin gerekliliğine işaret ediyor.

Salim Kandemir, seçkin sahabilerimizin hayatını perde perde aktardığı yazı dizisinde bu ay, Allah Resûlü'nün (sav) "Ümetimin Emini" ünvanını verdiği; dinî, askerî ve idari alanlardaki yetkinliğiyle ümmete örnek bir şahsiyet olan Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh'a veda ediyor.

Kerem Çağlar, yeni bir yazı silsilesine başladığı bu yazısında Türkiye'deki kayyum rejiminin siyasi, hukuki ve toplumsal boyutlarını ele alıyor; hak ve batıl arasındaki ayrımı vurgulayarak Müslimlerin bu tür siyasi kargaşalarda nasıl bir duruş sergilemeleri gerektiğini serdediyor.

Dr. Gözde Tercuman, beyin bölgelerinin uyumunu sağlama tekniklerini anlattığı yazısında şirk ve tevhid arasındaki farkın insan zihni ve kalbindeki etkilerine yer veriyor ve tevhid bilinciyle manevi bütünlük sahibi olma hususunda Kur'ân ve Sünnet penceresinden çözümler sunuyor.

Şükriye Öztürk çocukların duygusal ihtiyaçlarını anlamak için beş sevgi dilini konu ediniyor ve bu sevgi dilleri üzerinden ebeveynlerin çocuklarıyla nasıl daha sağlıklı ilişkiler kurabileceğini açıklıyor.

Melek Şeref, Gençlerle Muamele köşesinde bireyin öz yeterlilik inancını geliştirme sürecine odaklanıyor ve çocukluk döneminde temelleri atılan bu inancın, aile desteği ve çevresel faktörlerin etkisiyle nasıl şekillendiğini anlatıyor.

Konuk Yazarımız Hafsa Hilal, Rabbimizin en büyük nimetlerinden su ve vahiy arasında kurduğu bağ hakkındaki mülahazalarını paylaşıyor.

Sultan Amed Yaşar, yapay zekânın dijital dönüşüm sürecine İslami bir perspektifle yaklaşarak dijital dünyanın fırsat ve tehditlerine dair bir yazı kaleme alıyor.

Osman Sadıkoğlu, Allah'ın (cc) Er-Rahîm ismini ve bu ismin kapsamını anlatıyor.

Bu sayımızda sizlere İbrahim Gadban'ın "Ya Davacın Peygamber Olursa?" isimli eserini tanıtıyor, kulluk yolculuğumuzdaki sorumluluklarımızın başında gelen Kitabımız Kur'ân'a olan bağımızın artmasına vesile olmasını umarak tüm okurlarımızın faydalanmasını diliyoruz.

Rabbimizin izniyle 142. sayımızı istifadenize sunuyoruz.

Editör

teuhid

İmtiyaz Sahibi
Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com
0 (545) 762 15 15

Adres
Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi
Hamza ÖZTÜRK
Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım
İmak Ofset, 71320
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No. 12
Esenyurt/İSTANBUL 0 212 656 49 97

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 06794 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Fırat Mah. 500. Sok. Taşkıran 2 Sitesi D Blok Altı 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2/A 65100 İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA 0 543 225 50 46
- **Adana** : Reşatbey Mah. 62008 Sok. No. 10 İşyeri-2 01120 Merkez/Seyhan/ADANA 0 555 655 00 70
- **İnegöl** : Sinanbey Mah. Baykut Sok. No. 1 16400 İnegöl/BURSA 0 543 225 50 16
- **Şanlıurfa** : Paşabağı Mah. Zafer Cad. Aydınlar A Blok No. 42/C, 63040 Haliliye/ŞANLIURFA 0 544 978 00 63

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Güneşli Mah. 1332. Sok. No. 1 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Fırat Mah. 500. Sok. Taşkıran 2 Sitesi D Blok Altı 21070 Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat. 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Erciş** : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedir Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 06794 Etimesgut/ANKARA
- **Kırıkkale** : Yenişehir Mah. Özbek Saran Sok. No. 3/A 71450 Yahşihan/KIRIKKALE
- **İnegöl** : Sinanbey Mah. Baykut Sok. No. 1 16400 İnegöl/BURSA
- **Şanlıurfa** : Paşabağı Mah. Zafer Cad. Aydınlar A Blok No. 42/C, 63040 Haliliye/ŞANLIURFA

Aralık 2024 | Cemâziye'l Âhir 1446
Yıl: 13 | Sayı: 142 | Fiyat: 60₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

04 MÜNAZARA VE SONRAKİ SÜRECİN DEĞERLENDİRİLMESİ
KOMİSYON

23 HUDEYBİYE ANTLAŞMASI'NA KADAR YAŞANAN HADİSELER
Enes YELGÜN

26 TAKVA, DOĞRU SÖZ VE SORUMLULUK
Talha AKMAN

29 MUKSİRÛN SAHABİLER VE HADİS RİVAYETİ
Enes DOĞAN

31 GENİŞLİKTE ALLAH'I TANIMAK
Ömer AKDUMAN

33 ÜMMETİN EMİNİ: EBÛ UBEYDE İBNU'L CERRÂH
Salim KANDEMİR

36 ÇİRKİN POLİTİKA, SINIRSIZ ENTRİKA VE KAYYUM REJİMİ
Kerem ÇAĞLAR

41 BEYİN BÖLGELERİNİ BİRLEŞTİRMEK
Dr. Gözde TERCUMAN

45 ÇOCUKLARDA DUYGUSAL İHTİYAÇLARI ANLAMAK: BEŞ SEVGİ DİLİ
Şükriye ÖZTÜRK

48 ÖZ YETERLİLİK İNŞASI
Melek ŞEREF

50 DİJİTAL HİCRET
Sultan Amed YAŞAR

53 الرَّحِيم ER-RAHÎM
Osman SADIKOĞLU

56 DAVACIN PEYGAMBER OLURSA?

DERGİ İÇERİSİNDE YER ALAN
YAZILARDAN, İLGİLİ YAZAR MESULDÜR.
KAYNAK GÖSTERİLEREK ALINTI YAPILABİLİR.

MAKALE

KOMİSYON

MÜNAZARA VE SONRAKİ SÜRECİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Halis Hoca, Allah'ın yüceliğini ve semanın üzerinde oluşunu ifade eden ayetlerin muhkem olarak değerlendirilmesi gerektiğini savundu. Bu ayetlerin temel çerçeve olduğunu ve diğer ayetlerin bu bağlamda ele alınmasının doğru olacağını ifade etti.

Öze Dönüş Yolculuğu

Tevhid davetinin Türkiye gündemine girmesi, Halis Hoca'nın "Bizim Dünyamız" adlı YouTube kanalındaki bir takipçi sorusuna verdiği cevapla başladı. Minik izleyicilerimizden gelen soruların ele alındığı "Çocukça Sorular" serisinin üçüncü bölümünde bir takipçinin, "Allah nerede? Allah'ın bir evi var mı?" sorusuna Halis Hoca, selef inancında malum olduğu üzere, "Allah (cc) göktedir." cevabını verdi. Bu kısa kesit, Ebû Bekir Sifil'in aynı soruya verdiği farklı bir cevapla birleştirilerek sosyal medyada yayıldı ve kısa sürede tartışma yarattı.

İsmailağa Cemaati hocalarından Ömer Faruk Korkmaz, bu paylaşıma tepki gösterdi. Bu inancın "haşevi" inancı olduğunu ve İslam coğrafyası için tehlike arz ettiğini söyledi. Halis Hoca ise bu tür meselelerin sosyal medyada tartışılmasının uygun olmadığını vurguladı. Tartışmanın sağlıklı bir zeminde ve ilim talebesi seviyesinde bir münazara şeklinde gerçekleşmesinin daha faydalı olacağını belirtti ve Ömer Faruk Hoca'yı iddialarını çürütmeye veya hakka teslim olmaya davet etti. Ömer Faruk Hoca'nın da bu daveti kabul etmesiyle 26 Ekim Cumartesi günü gerçekleşen münazara, tarafsız bir ortamda ve canlı yayına kapalı şekilde yapıldı. Video kaydı ise 27 Ekim Pazar günü her iki tarafın sosyal medya hesaplarından yayımlandı.

Giriş: Münazaranın Önemi ve Bağlamı

Halis Hoca, münazaraya başlamadan önce Gazze gibi önemli bir gündemin olduğu böyle bir dönemde bu tartışmanın yapılmasının eleştirilmesine değinerek bunun doğru bir yaklaşım olmadığını açıkladı. İslami çalışmalar gibi ilmî münazaraların da devam etmesinin olağan olduğunu ifade etti. Gazze konusunda her iki tarafın da hassasiyetlerini ve yardım çabalarını belirtti. Peygamberimizin (sav) Uhud Savaşı gibi kritik bir dönemde dahi ticaret ve faiz hükümleriyle ilgili vahiy aldığına dikkat çekerek ilmî meselelerin tarihin her döneminde gündemde tutulduğunu vurguladı. Ömer Faruk Korkmaz Hoca da bu açıklamaları onaylar nitelikte konuşarak tartışmanın İslam ümmeti için faydalı olabileceğine işaret etti.

Münazaraya başlarken Halis Hoca söz aldı ve münazaraya bir zemin oluşturmak ve tartışmanın doğru sorular üzerinde ilerlemesini sağlayabilmek için Allah'ın (cc) bir mekânda olamayacağı, bir mekânın Allah'ı kuşatamayacağı, Allah'ın cihetlerden münezzeh olduğu, yarattığı hiçbir şeyin Allah'ı ihata edemeyeceği konularında Ömer Faruk Hoca ile hemfikir olduğunu, tartışmanın bu noktada olmayacağını belirtti. Anlaşmazlıkların daha çok hangi nasların muhkem veya müteşabih olduğu, teşbih kavramının nasıl anlaşılacağı ve kapsamı gibi usule yönelik bir ayrışma üzerine olduğu vurgulandı.

Muhkem ve Müteşabih Nas Üzerine

Bu bağlamda Halis Hoca, öncelikle muhkem ve müteşabih kavramlarının tanımlanmasının zorunlu olduğunu söyledi. Âl-i İmrân Suresi'nin 7. ayetine dayanarak muhkem ayetlerin "Kitabın Anası/Ummu'l Kitab" olduğuna işaret etti. Halîl ibni Ahmed (H 170) gibi erken dönem dilcilerden yola çıkarak "umm" kelimesinin "en geniş ve en büyük" anlamına geldiğini, bu yüzden muhkem ayetlerin konuya delalet yönünden en açık olan ayetler olduğunu vurguladı. Müteşabih ayetlerin ise delalet yönünden açık olmayan, birden fazla yoruma açık ifadeler olduğunu belirtti.

Allah (cc) Semadadır İtikadımızın Delilleri

Bu izahın ardından Halis Hoca, Allah'ın yüceliğini ve semanın üzerinde oluşunu ifade eden ayetlerin muhkem olarak değerlendirilmesi gerektiğini savundu. Bu ayetlerin temel çerçeve olduğunu ve diğer ayetlerin bu bağlamda ele alınmasının doğru olacağını ifade etti. Daha sonra Allah'ın (cc) semada oluşuna ilişkin Zehebî'nin El-Uluvv isimli eserini merkeze alarak delillerini serdetti. Allah'ın (cc) Kur'ân'da Arş'a istiva ettiğini zikrettiği, "Gökte olan (Allah)'ın sizi yere geçirmesinden emin mi oldunuz?"[1] ayetini, işleri gökten yere idare ettiğini, güzel sözlerin kendisine yükseldiğini ve Îsâ'nın (as) Allah (cc) katına yükseltildiğini ifade eden ayetleri okuyarak tüm bunların apaçık şekilde Allah'ın (cc) semada olduğuna delalet ettiğini anlattı. Sünnetin konuya yaklaşımının da yukarıda zikrettiğimiz ayetlere paralel olduğunu söyleyerek meşhur câriye hadisi ve daha fazlasının aynı hakikate işaret ettiğini hatırlattı.[2]

Selefin Yaklaşımı ve Anlayışı

Halis Hoca, nasları sıraladıktan sonra selef âlimlerinin bu ayetleri nasıl anladığını örneklerle açıkladı. İbni Abbas'ın, "Nerede olursanız O, sizinle beraberdir."[3] ayetini "Allah'ın ilmiyle beraber olması" şeklinde yorumladığını ifade etti. İmam Taberî'nin, "Allah Arş'ının üzerindedir, ancak ilmiyle sizinle beraberdir." ifadesine, İmam Mâlik'in ise "Allah semadadır, ancak ilmi her yerdedir." görüşüne atıfta bulundu. Selef âlimlerinin bu tür nasları bağlama uygun olarak anladığını ve mekân isnadından uzak olduklarını vurguladı.

"Gök" değil "Sema"

Ömer Faruk Hoca söz aldığında, "fi's semâ" ve "fevk" gibi ifadelerin Türkçeye çevrilmesi sırasında oluşabilecek anlam kaymalarına değinerek Allah'ın yüceliğinin/yücelerde oluşunun halk arasında yanlış anlaşılmasına yol açabileceğini söyledi. "Fevk" kelimesinin "üzerinde" olarak çevrilmesinin maddi bir mekân algısı oluşturabileceğini vurguladı. Allah'ın Arş'ının üzerinde olduğunu ifade eden ayet ve hadisleri kabul ettiğini, ancak bu ifadelerin teşbih ve mekânsallık anlamında yorumlanmasının selef anlayışına aykırı olduğunu belirtti.

Seleften Allah'ın (cc) semanın fevkinde oluşu yönünde nakillerde bulunan Ömer Faruk Hoca, bu lafızların çevrilmeden, olduğu gibi kullanılması gerektiğini anlattı. "Allah göktedir." yerine "Allah semanın fevkinde, mekândan münezzehtir." denmesi gerektiğini belirtti. Allah'ın (cc) semanın üzerinde olduğuna ilişkin zikredilen "yes'adu" fiilinin yükselmek değil yücelmek, "zi'l meâric" ifadesinin ise yükseklikler değil yücelikler sahibi olarak anlaşılması gerektiğini söyledi.

Halis Hoca, Ömer Faruk Hoca'nın söylediklerinden konuya ilişkin tartışmanın itikadi bir mesele değil tercüme ve dil farklılıklarından kaynaklanan bir anlaşmazlık olduğunun anlaşıldığını belirtti. Dil farklılığına dayanıyorsa bunun edebî bir mesele olduğunu ve dil dersleriyle çözülebileceğini ifade etti. (Ömer Faruk Hoca bunun dilsel bir konudan daha ötesi olduğunu söyledi.)

Halis Hoca, "fi's semâ" gibi ifadelerin Kur'ân ve hadislerde geçtiğini ve şeriatta varid olduğunu belirterek bu ifadelerin Allah'ı (cc) mekânsal bir varlık olarak tasvir etmediğini, "Allah (cc) semadadır/semanın üzerindedir." dendiğinde kastın Allah'ın (cc), şanına yakışır bir şekilde Arş'ının üzerinde olduğunu, bununla birlikte kesinlikle Allah'a (cc) bir mekân isnat etmek olmadığını ve böyle bir anlamın da oluşmaması gerektiğini anlattı. Bir kimsenin şeriatta varid olan ifadeleri kullanması nedeniyle ortaya çıkan yanlış anlayışlardan sorumlu tutulamayacağını savundu. Tenzih için söylenen "Allah zamandan ve mekândan münezzehtir." gibi kullanımların da maksadını yerine getiremediğini, tam tersine zamanla Allah'ın "her yerde olduğu" şeklinde bir inancın oluşmasına sebep olduğunu beyan etti. Ayrıca "Lâzimu'l mezheb leyse bi mezheb." (Bir görüşten çıkarılan sonuç, o görüşün sahibi için bağlayıcı değildir.) prensibini hatırlatarak, kullanılan ifadelerin asıl bağlamında değerlendirilmesinin zaruretini açıkladı.

1. bk. 67/Mulk, 16
2. 'Göktekinin eminiyim' hadisi (bk. Buhari, 4351; Müslim, 1064)

   Zeyneb Annemiz'in nikahının Semada kıyıldığını söylemesi hadisi (bk. Buhari, 7420)

   Peygamberin Veda Hutbesinde eliyle semayı işaret etmesi hadisi (bk. Müslim, 1218; Ebu Davud, 1905)

   Ve yine mütevatir olan Mi'râc hadisesi (bk. Buhari, 3570; Müslim, 162) gibi hadisler örnek verilebilir.
3. bk. 57/Hadîd, 4

Ömer Faruk Hoca ise bu tartışmanın yalnızca bir dil meselesi olmadığını, bazı ilmî yanlışları içerdiğini savundu. Ayrıca Allah'ın zamandan ve mekândan münezzeh olduğuna dair bir itikad öğretilirken bu konuda doğrudan bir ayet veya hadis bulunmadığını, ancak bu hükmün nasların genel bağlamından çıkarıldığını ifade etti.

Selefin, "yedullah (Allah'ın eli)" gibi ifadeleri zahirî anlamıyla değil, bağlamına uygun olarak anladığını vurgulayan Ömer Faruk Hoca, bu tür ifadelerin yanlış anlamların önüne geçmek için yorumlanması gerektiğini savundu. Ayrıca bu yaklaşımla, Cehmiyye gibi sıfatları inkâr etmeden, doğru bağlamda anlamaya çalıştıklarını belirtti. Ancak, "Allah Arş'ın üzerindedir." gibi ifadelerin yanlış bir itikada yol açabileceği uyarısında bulundu.

Allah'a ait olan sıfatlar nasıl anlaşılmalıdır?

Halis Hoca, Allah'ın sıfatlarının anlaşılmasında Kur'ân ve Sünnetin zahirî anlamlarına bağlı kalmanın önemine dikkat çekti. Allah'a (cc) dair sıfatların, O'nun şanına uygun bir şekilde anlaşılması gerektiğini belirten Halis Hoca, bu sıfatların keyfiyeti üzerinde tartışmanın yanlış olduğunu vurguladı. Örneğin, "Allah'ın eli" gibi ifadelerin, Allah'a organ gibi bir tasavvurla atfedilmemesi gerektiğini, ancak bu ifadelerin zahirî anlamlarına bağlı kalınarak kabul edilmesi gerektiğini savundu. İbnu Abdilberr'den şu alıntıyı yaparak görüşünü destekledi: "Allah bir mekânda olsa, mekân O'nu ihata etmiş olur ve böylece mahlûkata benzemez mi?" Bu soruya, "Böyle bir şey gerekmez." cevabı verilmiştir, çünkü "Hiçbir şey Allah'a benzemez."

Şeriatta varid olan ifadelerin yanlış anlaşılmasının sorumluluğunun, bu ifadeleri kullanan kişiye yüklenemeyeceğini ifade eden Halis Hoca, yanlış anlamaların, konuşan kişiden ziyade dinleyen kişinin problemi olduğunu söyledi. Şu ifadeleri kullandı:

"Nasıl ki teşbihten sakınmak adına kullanılan tenzih dili toplumun %70'ini 'Allah her yerdedir.' inancına götürüyor ve bu sizi ilgilendirmiyorsa ben de şeriatta varid olan bir lafzı kullandığımda birilerinin cehaletinden ya da avamlığından sorumlu olmam."

Haberî ve Zahirî Sıfatlar Üzerine Görüşler

Halis Hoca, Semî' (işitme) ve Basîr (görme) gibi sıfatların selef tarafından zahirî anlamda kabul edildiğini ve Allah'a yakışır bir şekilde anlaşıldığını ifade etti. Bu sıfatlarla ilgili tarih boyunca herhangi bir ihtilaf yaşanmadığını belirten Halis Hoca, aynı yöntemin diğer haberî sıfatlar için de uygulanması gerektiğini söyledi. "Allah göktedir." ifadesinin, Arapçada yücelik anlamına geldiğini ve mekân isnadı yapılmadığını belirtti. İmam Mâlik'in, "istiva" sorulduğunda titremesiyle ilgili rivayeti ise bu tepkinin istivanın keyfiyetine dair sorulardan kaynaklandığını ve bu tür soruların edepsizlik olarak görüldüğünü ifade etti.

Kelamcıların Yaklaşımı ve Teşbih Endişesi

Kelamcıların, nasların zahirî anlamlarını "zan ifade eder" şeklinde değerlendirmelerini eleştiren Halis Hoca, bu yaklaşımın selefin metoduyla çeliştiğini belirtti. Bazı kelamcıların, "Nasların zahirini almak küfrün usulündendir." demelerinin itikadi bir sorun olduğunu vurguladı. Çünkü nasların zahirî anlamları, kat'i anlam ifade eder.

Kelamcıların nasların zahirî anlamlarını tevil etmelerinin, teşbih ve tecsim tehlikesini engellemek amacıyla yapıldığını belirten Ömer Faruk Hoca, bu yöntemin, Allah'ın sıfatlarını beşerî anlamlarla karıştırmamak için geliştirildiğini söyledi. Râzî ve diğer kelamcıların bu yaklaşımı benimsemelerini, Kur'ân'daki muhkem ve müteşabih ayetler arasında bir denge kurma çabası olarak açıkladı. Ancak, tarih boyunca haberî sıfatlar konusunda zaman zaman teşbih ve tecsime kayıldığını, bunun da yanlış anlamalara yol açtığını belirtti. Örneğin, Osman ibni Dârimî'nin, "Dağdaki kişi Allah'a daha yakındır." gibi ifadelerinin Allah'a (cc) mekân ve yön isnadı yapılmasına sebep olduğunu söyledi.

Mi'râc ve Mekânsallık Üzerine

Ömer Faruk Hoca, Mi'râc hadisesine ilişkin değerlendirmesinde, bu olayın Allah'a mekân isnadı yapılması için bir delil teşkil etmediğini ifade etti. Mi'râc rivayetlerinin, Allah'ın gökte olduğu anlamına gelmediğini, bunun daha çok Peygamberimizin göklerin tabakalarını ziyaret ettiği bir olay olarak anlaşılması gerektiğini savundu. "En güzel kelimeler kendisine yükselir." ifadesinin "uluv" anlamını tam yansıtmadığını, mekânsallık ifade ettiğini ve tercüme hatalarının teşbih ve tecsimi arttırabileceğini belirtti.

Halis Hoca, Ömer Faruk Hoca'ya hitaben, sıfatların cisimsiz düşünülemeyeceğine dair kelamcıların kendi içindeki kabulüne işaret etti. Teşbih diye sürekli sakındırdıkları kavramın içini kendi istedikleri şekilde doldurduklarına işaret etti.

Câriye Hadisi ve Selefin Yaklaşımı

Halis Hoca, Ömer Faruk Hoca'nın ulemadan kimisinin tevil yaptığına dair nakillerini şöyle izah etti: Allah'ın sıfatlarını kabul edenler, bu sıfatların tecellilerini de kabul ederler ve selef arasında bu konuda bir ihtilaf bulunmamaktadır. Örneğin, zor durumdaki bir çocuğun kurtarılmasını, "Allah'ın rahmeti budur." diyerek ifade etmek, Allah'ın rahmetini tevil etmek veya inkâr anlamına gelmez. Bu, Allah'ın (cc) rahmetinin bir tecellisi olarak anlaşılır. Allah'ın Zu'r Rahme olduğunu kabul eden biri, rahmetin bu şekilde somutlaşmasını da inkâr etmez. Selef, Allah'ın zatını ve sıfatlarını Kur'ân ve Sünnette bildirildiği şekilde kabul eder. Örneğin, Uluvv sıfatını kabul ettikten sonra, Allah'ın mülkün tek sahibi ve her şeyin O'nun kabzasında olduğu gibi ifadeleri de tasdik ederler. Bu yaklaşımlar hem aklen hem de şer'î delillerle

sabittir. Şer'î naslar, sıfatların aslını ve onların tecellilerini bir bütün olarak kabul etmeyi gerektirir.

Halis Hoca, selefin, Allah'ın sıfatlarını Kur'ân ve Sünnette bildirildiği şekilde kabul ettiğini vurguladı. Bu bağlamda, Semî' ve Basîr sıfatlarıyla ilgili Peygamberimizin (sav) bir rivayette parmağını gözüne ve kulağına götürdüğünü belirtti. Ebû Dâvud'un bu rivayeti, Cehmiyye'ye karşı bir reddiye olarak gördüğünü aktaran Halis Hoca, sahabe ve selef âlimlerinin bu durumu rahatsız edici bulmadığını ifade etti. "Peygamberimiz, Semî' ve Basîr sıfatlarını anlatırken elini kulağına ve gözüne götürmüş, bu durumdan ne sahabe ne de selef âlimleri rahatsızlık duymamıştır." dedi ve "Peki, siz bundan neden rahatsız oluyorsunuz?" diye sordu.

Ömer Faruk Hoca, Arapların zihinlerinde teşbih anlamının o dönemde oluşmadığını, ancak günümüzde böyle bir tehlike olduğunu söyledi. Ayrıca câriye hadisinin, "Allah göktedir." ifadesi üzerinden bir itikad oluşturulmaya çalışıldığını, ancak bunun teşbih, tecsim ve mekânsallık gibi yanlış anlamalara yol açtığını belirtti. Hadisin rivayetlerindeki farklılıkları göz ardı etmenin yanlış olduğunu söyledi.

Halis Hoca'nın Câriye Hadisi Eleştirisine Cevabı

Halis Hoca, câriye hadisine yönelik eleştirileri değerlendirirken, selef âlimlerinin bu hadisi ve diğer nasların zahirî anlamlarını delil olarak kabul ettiğini ve tevil yoluna gitmediğini ifade etti. İlk üç neslin bu hadisin farklı lafızlarını da rivayet ettiğini, özellikle Uluvv meselesinde bu rivayetle istidlalde bulunduğunu belirtti. Örneğin, İmâm Nesâî'nin Es-Sunenu'l Kubrâ'sında istiva ayetini câriye hadisiyle açıkladığını, İmam Buhârî'nin ise Halku Ef'âli'l İbâd, Muhammed ibni İsmâîl El-Buhârî, Dâru'l Meârif adlı eserinde Allah'ın uluvvunu delillendirmek için bu rivayeti kullandığını hatırlattı ve soruyu yöneltti:

"Neden bugün 'ümmetin tabakası' dediğinizde bu ilk üç nesli dışarıda bırakıyorsunuz?"

İmam Ebû Hanîfe ve Tevil Yaklaşımı

Ömer Faruk Hoca, İmam Ebû Hanîfe'nin "Fıkhu'l Ekber" adlı eserinde yer alan "Allah'ın yed'i kudretidir, denmez." ifadesinin, nasların zahirî anlamlarına sadık kalmayı desteklediğini söyledi. Ancak selefin yaşamadığı bir dönemde müşebbihe ve mücessime anlayışlarına karşı, bazı âlimlerin Allah'ın sıfatlarına dair yanlış anlamaları önlemek için tevil yöntemine başvurduğunu savundu.

Halis Hoca ise teşbih ve tecsim meselelerinin selef döneminde de yaşandığını, buna rağmen selef âlimlerinin tevil yoluna gitmediğini belirtti. Nasların lafızlarının olduğu gibi kabul edilmesi gerektiğini vurgulayarak şunları sordu:

"Allah hakkında bu söylediklerinizin tahrif olmayacağı ve Allah hakkında bilgisizce söz söyleme olmayacağının garantisini kim verebilir?"

İstiva ve İstila Tartışması

Ömer Faruk Hoca, istiva kavramının istila anlamına geldiğini ve Taberî gibi ilk dönem âlimlerinin bunu mülk ve saltanat anlamında yücelik olarak tevil ettiklerini öne sürdü. Ayrıca İbni Ebî Zeyd'in kullandığı "bizatihi" ifadesine yapılan itirazlara dikkat çekti.

Halis Hoca ise, dilin zamanla değişen bir organizma olduğunu belirtti. Kur'ân'ın indiği dönemdeki Arapça ile üç dört asır sonraki Arapça arasında ciddi anlam farklılıkları bulunduğunu ifade etti. "İstila" anlamının, Kur'ân'ın nazil olduğu dönemde Arapçada mevcut olmadığını, bunun daha sonra ortaya çıkan bir kullanım olduğunu söyledi. Eski lugatlar incelendiğinde bu anlamın o dönemin Arapçasında zikredilmediğini vurguladı.

Teşbih ve Tecsime Karşı Duyarlılık

Halis Hoca, Ömer Faruk Hoca'nın teşbih ve tecsim konusundaki hassasiyetinin kelamcıların etkisiyle oluştuğunu, ancak bunun selef metodunda bir karşılık bulmadığını söyledi. Selef menhecini benimseyen birinin Allah'ı asla cisim gibi görmeyeceğini ifade etti. Bu duyarlılığın ilkeli olmadığını savunarak şunları ekledi:

"Eğer bu konuda gerçekten hassassanız kendi çevrenizde kullanılan şu gibi ifadelere neden tepki göstermiyorsunuz?

– 'Ete kemiğe büründüm, Mahmud diye göründüm.'

– 'Cebrail Allah'tan vahiy alırken, perdeyi kaldırmış ve Muhammed'in suretinde olduğunu görmüş.'

– 'Muhammed eşittir Allah!' "

Bu tür ifadelerin teşbih ve tecsim anlamına gelebilecek en yanlış tasavvurlar olduğunu belirtti.

Ömer Faruk Hoca'nın Açıklaması

Ömer Faruk Hoca, "Muhammed eşittir Allah." gibi ifadelerin anlık bir cezbe hâliyle dile getirildiğini ve söyleyen kişinin bunu reddettiğini belirtti. "Ete kemiğe büründüm, Mahmud diye göründüm." ifadesinin bir rüya anlatımı olduğunu ve söyleyen kişinin bunu ekran karşısında ifade ettiğini açıkladı. Tasavvuf kitaplarında yer alan bu tür benzetme ve ifadelerin tartışmalı olduğunu kabul etmekle birlikte, bunların toplumda yeniden gündem edilmesinin sakıncalı olabileceğini söyledi.

Münazara Sonlanırken Tarafların Son Konuşmaları

Ömer Faruk Hoca'nın Son Konuşması

Ömer Faruk Hoca, tartışılan meselelerin asırlardır ele alınan, üzerine pek çok eser yazılan, rivayetlerin münakaşa edildiği ve senet kritiklerinin yapıldığı ko-

Kelamcıların, nasların zahirî anlamlarını "zan ifade eder" şeklinde değerlendirmelerini eleştiren Halis Hoca, bu yaklaşımın selefin metoduyla çeliştiğini belirtti. Bazı kelamcıların, "Nasların zahirini almak küfrün usulündendir." demelerinin itikadi bir sorun olduğunu vurguladı. Çünkü nasların zahirî anlamları, kat'i anlam ifade eder.

nular olduğunu ifade etti. Kendi kimliğini, aidiyetini ve dayandığı temelleri şöyle açıkladı:

"Kur'ân, Sünnet ve Selef-i Salihin esaslarına dayanmaktayım. Bu, sadece düşündüğüm bir şey değil, inandığım bir hakikattir. Bu bağlamda yazıyor, konuşuyor, reddiyeler ve tenkitler yapıyorum ve yapmaya devam edeceğim."

Bu tür meselelerin iki üç saatlik bir oturumda tartışılarak ümmetin gündeminden çıkarılmasının mümkün olmadığını belirtti. Bu konuların ilmî tartışmalarla devam edeceğini vurgulayan Ömer Faruk Hoca şunları ekledi:

"İlmî mücadelemi, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da delillerimle, aidiyetimle ve birikimimle sürdüreceğim. Mâturîdîliğin bu topraklarda yeniden canlanması ve sahih itikadımızın gençlere berrak bir şekilde aktarılması için çalışmalarımı sürdüreceğim. Cenab-ı Hak'tan muvaffakiyet dileyerek, 'Minallâhi tevfik' diyerek bu konuyu kapatıyorum."

Ömer Faruk Hoca, son söz olarak, yanlış gördüğü inançlarla mücadele etmeye devam edeceğini ve böyle derin bir konunun tek bir oturumda konuşulup sonuca bağlanmasının mümkün olmadığını ifade etti.

Halis Hoca'nın Son Konuşması

Halis Hoca, Ömer Faruk Hoca'yı istisna tutarak tasavvuf camiasından yana bir şikayetini dile getirdi. Tasavvufi çevrelerin kendilerini sürekli adliyeye veya kolluğa şikayet ettiğini belirterek, şu ifadeleri kullandı:

"Camia olarak tasavvufi çevrelerin bizi sürekli 'tehlikeli adamlar,' 'silahlanıyorlar,' 'örgütleniyorlar' gibi ithamlarla medyaya ve devlete şikayet ettiklerini görüyoruz. Medyanın gücünü ve devletin sağladığı imkânları kullanarak bizi toplumda tehdit olarak göstermeye çalışıyorlar."

Bu nedenle bugüne kadar kimseyi münazaraya çağırmadığını veya çağrılara katılmadığını söyleyen Halis Hoca, cezaevindeyken kendisine iftira atan Cübbeli Ahmet Hoca'ya yaptığı şu çağrıyı hatırlattı:

"Bir iddian varsa bunu halkın ve toplumun önünde konuşmalısın." diyerek münazara teklif ettim.

Halis Hoca, bundan sonra da şu yolu izleyeceklerini belirtti:

"Eğer tasavvuf camiasından biri ilmî bir meseleyle gelirse buna her zaman açık olacağız. Ancak ilmî olmayan konuları gündem etme, bizleri topluma tehlike arz ettiğimiz yönünde paylaşımlarda bulunarak devlete şikâyet etme gibi durumlar söz konusu olduğunda kendilerinden kamuoyu önünde iddialarını ispat etmelerini talep edeceğiz."

Son olarak, tartışılan inançların son birkaç yüzyılın meselesi gibi değerlendirilemeyeceğini söyledi. Selefin tevil yapmadan sıfatları kabul ettiğini ve bu anlayışın 1400 yıllık bir inanç olduğunu vurguladı.

Münazara Sonrası Yaşanan Gelişmeler: İhsan Şenocak'ın Sürece Dâhil Olması

Halis Hoca ile Ömer Faruk Hoca arasındaki münazara yayımlandıktan sonra farklı kesimlerden değerlendirmeler yapıldı. İhsan Şenocak da bu tartışmalara katılarak izlemediğini belirttiği münazarayı değerlendirdiği videosunu paylaştı. Yaklaşık yirmi dört dakika süren videoda pek çok asılsız ve mesnedsiz iddiada bulunduğu görüldü. Videonun başında, Âl-i İmrân Suresi'nin 7. ayetini açıklarken istiva ayetinin müteşabih kapsamına girdiğini ve selefin bu nedenle manayı tefviz (tafvid) ettiğini ifade etti.

İslam coğrafyasının genişlemesiyle birlikte müşebbihe ve mücessime akımlarının ortaya çıktığını belirten İhsan Hoca, bu akımlara karşı durmak ve Allah'ı insanlara benzetenlerden tenzih etmek amacıyla halef âlimlerinin tevil yöntemini benimsediklerini söyledi. Ayrıca, Mâturîdî ve Eş'ârîlerin yaptığı tevillerin ümmet tarafından kabul gördüğünü, yüzyıllar sonra İbni Teymiyye'nin itirazlarına kadar bu konuda herhangi bir eleştirinin olmadığını iddia etti. İbni Teymiyye'nin itirazlarının daha sonra âlimlerce çürütüldüğünü ve Muhammed ibni Abdulvehhâb'a kadar bu tür bir inancın destek görmediğini ekledi. Özetle, Allah'ın gökte olduğu inancının köksüz ve temelsiz olduğunu savundu.

İhsan Hoca, Selefî ve Vehhabî olarak nitelendirdiği insanların bin tane ayet okunsa da fikirlerini değiştirmeyeceklerini iddia etti ve Arapların "Uçsa da keçidir!" anlamındaki bir deyimini kullanarak bu kişilerin inatçılığını vurgulamaya çalıştı.[4] En'âm Suresi'nin 3. ayetinin ve benzer ayetlerin zorunlu olarak tevile götürdüğü yönündeki görüşünü görüşünü Nesefî'den yaptığı nakillerle desteklemeye çalıştı. Ayrıca, İbrâhim Peygamber'in

4. Bu deyimin aslında İhsan Hoca'nın kendisini ve öğrencilerini anlattığı süreçle beraber iyiden iyiye açığa çıktı.

"Ben Rabbime gidiyorum" ifadesini ele alarak, "Nereye gitti İbrâhim? Filistin'e gitti. Allahu Teâlâ Filistin'e mi yerleşti?" şeklinde ifadeler kullandı.

İspata Muhtaç İthamlar ve Manipülatif Yaklaşımlar

Buradan sonra konu başka bir mecraya çekildi ve İhsan Hoca, "Allah göktedir" inancı bağlamındaki münazarayı yorumlama iddiasındayken hakikatten uzak ve konuyla alakasız bazı ithamlarda bulundu:

– "Bunlar tevhid diye tekfire meyletmişler, kendilerinden başka Müslüman kabul etmiyorlar."

– "Zındıklar, kâfirler bu ayetleri alıp Müslümanların akidelerini parçalamasın diye tevil yapıldı. Ama senin hayatın, ehl-i imana küfür isnadıyla geçerse, o zaman nerede bir Müslüman var?"

– "Şimdi böyle birisi, ben kardeşlerime diyorum, evvela tövbe edecekler, ondan sonra sizinle oturup konuşacaklar. Sen, en büyük Müslümanlara utanmadan küfür isnad ediyorsun, ondan sonra, kardeş diyorsun. Ya siz değil misiniz, bu ümmetin yüzde doksanına küfür isnad edenler?

– "Bunlar değil miydi DAEŞ'e adam gönderenler? Ne yaptı DAEŞ? Rakka'da Özgür Ordu mensuplarının kadınlarını câriye yaptı. Yeryüzü böyle bir zulüm, böyle bir ihanet görmedi."

– "İmam Mâturîdî, İmam Eş'ârî, baktılar ki, yani bu adamlar, bu mevzuyu, teşbihe taşıyorlar, tecsime taşıyorlar, milletin akidesi perişan oluyor, tevil edelim dediler."

İhsan Hoca, bu ifadelerle konuyu çarpıtarak farklı noktalara yönlendirdi. Mâturîdî ve Eş'ârîlerin, teşbih ve tecsim tehlikesine karşı ümmetin akidesini koruma adına tevil yöntemini geliştirdiğini söyledi. Ayrıca, münazara konusunu Gazze ve Doğu Türkistan'daki Müslümanların durumuyla ilişkilendirerek şöyle dedi:

"Gazze'de Müslümanlar perişan, Doğu Türkistan'da camiler yıkılmış, ama gelin bunu tartışalım diyorlar."

İhsan Hoca, münazara hakkında şu şaşırtıcı ifadeleri kullandı:

"Hani, cevap noktasında çıkan kardeşimi takdir ediyorum. Kendim dinleyemedim, vaktim olmadı. Ama dinleyen kardeşim, maşallah güzel cevap verdi, dediler."

Bununla da yetinmeyip yeni iddialar ekledi:

– "İngilizler devletlerini kurdular, devletler kurdurdular. Sonra o devletin sermayesiyle dünyaya bu anlayışı yaydılar."

– "Eğer Kur'ân'a bir bütün olarak bakmaz, İbni Teymiyye'nin zaviyesinden bakarsan, 'Allah bir kitap gönderdi ama İbni Teymiyye'ye gelene kadar kimse anlayamadı.' dersin."

İhsan Şenocak'a Verilen İlk Reddiye

İhsan Şenocak'ın bir değerlendirmeden öte mesnedsiz iddialar ve iftiralar içeren videosuna karşılık Halis Hoca da bu iddiaları ve iftiraları ispata davet eden bir reddiye videosu hazırladı.

Dinlemeden Konuşmak

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın münazarayı dinlemeden yaptığı açıklamalara dikkat çekerek, bunun adil şahitlik ilkesine aykırı olduğunu vurguladı. İslam'ın düşmanlar karşısında bile adaleti emrettiğini hatırlatan Halis Hoca, özellikle ilim ehlinin adaleti koruma gibi bir sorumluluğu olduğunu belirtti. Münazara kaydını dinlemeden değerlendirme(!) yapan İhsan Şenocak'ın bu nedenle videoda birçok asılsız iddia ve iftiraya yer verdiğini ifade etti.

Muhkem, Müteşabih ve Tevil Meselesi

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın münazarayı dinlemediği için muhkem ve müteşabih konularında verilen detaylardan habersiz bir şekilde konuştuğunu ifade etti. Münazarada bu kavramların detaylıca açıklandığını belirtti. Ayrıca, tevilin her türlüsünü reddetmediğini, sahih ve fasid olmak üzere ikiye ayrıldığını vurguladı. İlmî temele dayanmayan ve delilsiz yapılan tevillerin fasid olduğunu ve bu tür tevillerin ilmî değerden yoksun olduğunu söyledi.

İstiva konusunda selefin Allah'ın semada oluşunu temel bir kabul olarak gördüğünü ve diğer nasları buna göre anladığını açıklayan Halis Hoca, bu yaklaşımın münazarada detaylı şekilde işlendiğini ifade etti. Daha sonra ortaya çıkan tevil anlayışının ise Cehmiyye ve Mutezileden kaynaklandığını belirtti. Bu tür tevillerin sahabe, tabiîn, dört mezhep imamı ve Kutubu's Sitte'yi derleyen ve Peygamberimizin (sav) sünnetini bize aktaran büyük hadis âlimlerinin yoluna aykırı olduğunu, onlara muhalefet ettiklerini dile getirdi. Nasların zahiriyle ilgili kelamcıların, "Allah hakkında bir inanç ya da tasavvur oluşturulamaz." şeklindeki yorumlarının da sahih bir tevil sayılamayacağını ekledi.

İhsan Hoca, istiva konusunu ulemanın geçmişte konuşup kapattıklarını ve tevil ile tafviz konusunda ümmetin hemfikir olduğu yönünde bir beyanda bulununca Halis Hoca anlattıklarının hakikat olmadığını, ilk dönemlerden itibaren Allah'ın (cc) sıfatları tevil ve tafviz edilmeden kabul edildiğini anlattı. Halis Hoca bunun için bazı nakillerde bulundu. Birini örnek verelim: Tirmizî hadis kitabının Zekât bölümünde Allah'ın "el"inden bahseden hadisi aktarırken selef âlimlerinin bu ifadeyi olduğu gibi kabul edip keyfiyetini sorgulamadıklarını belirtmiştir. Ancak sonradan gelen Cehmiyye mensuplarının, bu ifadeyi "kudret" veya "nimet" şeklinde yorumladıklarını ifade etmiştir.

Gazze Bu Hâldeyken!

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın, Gazze ve Doğu Türkistan gibi yerlerdeki İslam dünyasının zor durumda olduğu bir dönemde bu konuların tartışılmasını eleştirmesini samimiyetsiz bulduğunu ifade etti. Eğer bu eleştiri doğru bir gerekçeyse, geçmişte Abdulaziz Bayındır ile yaptığı münazaralar sırasında da ümmetin durumu pek farklı değildi. Bu durumun Mutaffifîn Suresi'nde belirtilen ölçüsüzlük ve çifte standart anlamına geldiğini vurgulayan Halis Hoca, "Kendisi için münazara yapmayı uygun görüp başkalarını aynı gerekçeyle eleştirmek tutarsız bir yaklaşımdır." dedi.

Tevbe Şartı!

İhsan Şenocak'ın, "Evvela tevbe etmeleri gerekiyor, ancak o zaman konuşabiliriz." şeklindeki ifadesine karşılık olarak Halis Hoca bu sözlerin kendi sözleriyle çeliştiğini belirtti. Abdulaziz Bayındır ile münazara yaptığında Bayındır'ın tevbe etmesini beklemediğini hatırlatan Halis Hoca, şu soruyu yöneltti: "Tevbe edildikten sonra neyin münazarası yapılacak?"

Mezhepsizler!

Halis Hoca, mezhepsizler ithamının, kendisini selefe nispet eden, insanları tevhide davet eden hiçbir hoca için kabul edilebilir olmadığını söyledi ve bu iddianın tamamen asılsız olduğunu belirtti. Kendisinin bir Hanbelî metni olan Zâdu'l Mustakni üzerinden ders verdiğini ve diğer Selefî hocaların da belirli bir fıkıh mezhebini takip ettiğini, öğrencilerine bu mezhepler ışığında dersler verdiklerini söyledi. "Mezhepsizlik ithamı, tevhid davetçisi olan tüm hocalara yapılmış büyük bir iftiradır." dedi.

İlimden Nasibi Olmayanlar

İhsan Hoca'nın şaşılası bir iddiası da Halis Hoca ve tevhid ehli için ilimden nasibi olmamak ve İbni Teymiye'nin ufkundan çıkamamak ithamıdır. Halis Hoca, bu sözlerin tamamen manipülatif bir söylem olduğunu ve yalan olduğunu açıkladı. Bir insanın ilimden nasibinin olduğunun ölçüsü nedir diye soran Halis Hoca, ölçü icazet veya diploma ise -adlarını andığı- her bir tevhid davetçisinin icazetli yahut icazet ve diplomanın ikisine de sahip hocalar olduğunu belirttikten sonra ekledi: "İlimden nasipten kastınız eğer mukaddesatçı olmak, Osmanlıcı olmak, gelenekçi olmak, mevcut hükümetleri desteklemekse biz bunları kabul etmiyoruz, size mübarek olsun."

İngilizlerle İşbirliği İddiası

İhsan Şenocak'ın Selefîlerin İngilizler tarafından desteklendiği iddiasını eleştiren Halis Hoca, bu ithamın gerçekle bağdaşmadığını ifade etti. Selefî akidesinin Suud menşeili bir düşünce olmadığını, ilk üç neslin inancı olduğunu vurguladı. Buna karşılık İhsan Şenocak'ın dost olduğu kişilerin televizyonlarda CIA'nin kendilerine destek teklif ettiğini açıkladıklarını ve 2003 Rand Raporunda Selef ekolüne mensup olanların radikal olarak isimlendirildiklerini ve İhsan Hoca'nın da içinde olduğu gelenekçilerin, demokrasiyle sorunu olmayanların öne çıkarılması gerektiğinin ifade edildiğini hatırlattı. Ayrıca, İngiltere veya başka bir güç üzerinden bu tür suçlamaların tarihî ve ahlaki olmadığını söyleyen Halis Hoca hasmı da olsa İhsan Hoca'ya yapılacak böyle bir yakıştırmayı da asla kabul etmeyeceğini açıkladı.

Ümmetin Tekfiri İddiası

İhsan Hoca'nın yine konu dışı iddialarından biri olan "Tevhid diye tekfire meylediyorlar, kendilerinden başkalarını Müslüman kabul etmiyorlar!" ithamına cevap veren Halis Hoca, Allah'ı tevhid ile birleyenlerin tekfir edilemeyeceğini anlattı. Ancak içinde bulunduğumuz toplumun bir cahiliye toplumu olduğunu, bu gerçeğin göz ardı edilmemesi gerektiğini vurguladı. Peygamber Efendimizin (sav), ümmetinden bir kısmının müşriklere ilhak olacağını ve putlara tapacağını bildirdiğini hatırlattı. Buna ek olarak Osmanlı'nın son Şeyhu'l İslam'ı Mustafa Sabri Efendi'nin, Türkiye Cumhuriyeti'nin hilafeti ilga etmesi ve din ile devleti birbirinden ayırması nedeniyle İslam halkasını boynundan çıkardığını söylediği de bilinmektedir.

DAEŞ'e Adam Göndermek

Mesnedsiz sözler zincirine yeni bir halka daha ekleyen İhsan Şenocak'ın, Halis Hoca'yı DAEŞ'e adam göndermekle suçlamasını sert bir şekilde eleştiren Halis Hoca, bunun apaçık bir iftira olduğunu ve bu iftira nedeniyle kendisini mübaheleye davet ettiğini, kendisinden bu mübahele çağrısına cevap beklediğini bildirdi.

IŞİD'in (DAEŞ) henüz hilafet ilan etmediği, Suriye'de diktatör rejime karşı savaşan El-Nusra, ÖSO, HTŞ gibi gruplardan bir grup olduğu süreçte diğer grupların onlara haince saldırısına karşı çıktığını belirten Halis Hoca, daha sonra yanlış yollara saptıklarını ve bu konuyu Tevhid Dergisinin 30. sayısındaki "Suriye'de Yaşananların Değerlendirilmesi" başlıklı yazısında da uzunca işlediğini anlattı.

Halis Hoca hocaların imtihanının kürsülerde anlattıklarıyla hayat içerisinde karşılaştıklarında doğru tavır sergilemeleri olduğunu, fakat görünen o ki İhsan Hoca'nın, kürsüsünün hakkını veremediğini, anlattıklarına riayet etmediğini; araştırmadan, emin olmadan, hasım gördüğü insanlar hakkında bilgisizce konuştuğunu ifade etti.

Tasavvuf Eleştirisi

Halis Hoca tasavvuf büyüklerini tekfir ettiklerine dair söyleminin de bir iftira olduğunu söyledi. İbni Teymiye'nin Kâdiri tarikatına mensup olduğunu ve İbni Kayyım'ın tasavvuf içerikli eserler yazdığını hatırlattı. Ancak, tasavvuf adı altında yapılan bidat, şirk ve masiyetlere karşı olduklarını ifade etti. Tecsim ve teşbihe düşmüş,

Peygamberimizi (sav) Allah (cc) ile eşitleyen, bir şeyhe bakmanın 150 yıl ihlasla ibadet etmekten daha hayırlı olduğuna inanan; insanları kullara, tağutlara gönüllü marabalar hâline getiren tasavvufa karşı olduğumuzu ikrar etti.

İbni Teymiyye'nin Ufkunda Kalmak

Halis Hoca, İbni Teymiye'ye aşırı bağlılık iddialarının da asılsız olduğunu belirtti. "Şer'î bir delil olmadan İbni Teymiye'nin görüşlerini kabul etmiyoruz." diyen Halis Hoca, "İhtilaflı konularda Vahye mi İbni Teymiye'ye mi Dönelim?" başlıklı bir yazı kaleme aldığını ve tüm âlimlerin Kur'ân ve Sünnete uygunluk ölçüsünde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti.

Son olarak Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın münazara konusunda dinlemeden yaptığı yorumların ve ortaya attığı iftiraların ilmî kimliğe yakışmadığını belirtti. "Biz hakkımızı helal etmiyoruz, Kıyamet Günü Allah'ın huzurunda hesaplaşacağız!" diyerek sözlerini tamamladı.

İhsan Şenocak'ın "Ebû Hanzala'nın İddialarına Cevap" İsimli Videosu

Giriş

İhsan Şenocak, Halis Hoca'nın "Münazarayı dinlemeden nasıl değerlendirme yapıyorsunuz?" eleştirisine, talebelerinin münazarayı dinlediğini belirterek yanıt verdi. Talebelerinin meziyetlerini vurgulayarak onların yaptığı değerlendirmeleri yeterli gördüğünü söyleyen Şenocak, "Desteklemem mi gerekiyordu?" diyerek eleştirileri reddetti. Ayrıca konuşmasında münazara dışındaki konulara geçerek genel anlamda Selefîleri eleştirdiğini, ancak Halis Hoca'nın bu eleştirileri üzerine almasının gereksiz olduğunu ifade etti. Şenocak, "Selefîler sadece Halis Hoca'dan ibaret değil!" diyerek sözlerine devam etti.

İstiva Meselesi

İhsan Şenocak, Halis Hoca'nın münazara sırasında Mucâhid'e atfedilen "istekarra" lafzıyla ilgili bir nakli yanlış aktardığını iddia etti. Bu iddiayı "Münazarada dönüyorsunuz, nakilden mi yoksa fikirlerinizden mi döndünüz? Bunu kendiniz belirleyin." şeklinde bir eleştiriyle gündeme getirdi. Ancak bu eleştiriyi, basit bir meseleyi derin bir ilmî tartışma gibi sunarak abarttığı görüldü.

Şenocak, Arş ve Kursî'ye dair çeşitli tefsirlerden alıntılar yaparak, istivanın müteşabih olduğunu ve Halis Hoca'nın "muhkem" yorumu ile yeni bir usul geliştirdiğini öne sürdü. Zerkeşî ve Suyûtî gibi âlimlerden nakiller getirerek istivanın mertebe fevkiyeti anlamında olduğunu, Allah'ın (cc) Arş'a zatıyla istiva ettiği inancının Allah'ı cisimleştirmekle eş değer olduğunu iddia etti. Ayrıca, gecenin son üçte birinde Allah'ın dünya semasına inmesine dair hadis üzerinden "Eğer Allah iniyorsa bu bir hareket anlamına gelir, o hâlde Arş boş mu kalıyor?" gibi eleştiriler yöneltti.

Şenocak, Halis Hoca'nın "Allah zamandan ve mekândan münezzehtir." ifadesini münazara öncesi ve sırasında farklı şekillerde kullandığını iddia ederek bu durumun bir çelişki olduğunu savundu. Ayrıca, Taberî gibi âlimlerden nakiller yaparak selef ulemasının da tevillerde bulunduğunu öne sürdü. İstivanın Arap dilinde birçok anlam taşıdığını belirterek Halis Hoca'yı bu ifadeyi muhkem kabul etmekle "ayeti tahrif ediyor olmakla" suçladı.

Cehmiyye Akidesi

Şenocak, Halis Hoca'nın kelamcıların tevillerine yönelik "Cehmiyye akidesine dayanıyor" sözlerini eleştirerek, bunun Eş'ârîler ve Mâturîdîleri de Cehmiyye ile eşdeğer görmek anlamına geldiğini savundu. Cehmiyyenin ümmet tarafından tekfir edildiğini hatırlatarak, Halis Hoca'nın bu yaklaşımla Eş'ârîler ve Mâturîdîleri de tekfir ettiği izlenimi verdi.

Kelam ilminin ortaya çıkışına dair, "İlk dönemlerde akidenin berrak olduğunu, ancak bidat ve hurafelerin çoğalmasıyla kelam ilmine ihtiyaç duyulduğunu" ifade etti. Ayrıca, İbni Abbas'ın Hâricîlerle münazarasını ve İbni Ömer'in Kaderiyye'ye karşı tutumunu, kelam ilminin ilk örnekleri olarak sundu.

Ebû Hanîfe ve Tevil

Ebû Hanîfe'nin tevilleri tamamen reddetmediğini iddia eden Şenocak, "Allah'ın eli kudret ya da nimet anlamında yorumlanamaz; çünkü bu, sıfatın iptali anlamına gelir." şeklindeki sözlerine atıfta bulundu. Ancak, Halis Hoca, bu sözlerin bağlamından koparıldığını ve Ebû Hanîfe'nin açıkça sıfatları mecazî anlamlarla yorumlamaya karşı çıktığını belirtmişti. Ayrıca, Şenocak'ın nakil eksikliği ve yorumlama hataları yaptığına dikkat çekti.

İstekarra

İhsan Hoca, "Sizin söylediklerinizi, isitvaya istekarra anlamını İbni Teymiye'ye kadar veren âlim yok." diyerek "Halis Hoca'nın anlattıkları İbni Teymiye'ye dayanıyor, öncesi yok." intibaı oluşturmaya gayret etti.

Gazze Gündemi

Gazze'deki durum ilmî meselelerin tartışılmasına engelse kendisinin de bunu yapmamış olması gerektiğini söyleyen Halis Hoca'ya karşılık Şenocak, münazaraya katılmaya mecbur kaldığını söyledi. Teravih meselesinin doğrudan akideyle ilgili olmadığını, bu nedenle tartışılabilir olduğunu ifade etti.

Tekfir Meselesi

Şenocak, Halis Hoca'nın bazı açıklamalarını dinleterek, "Biz ümmeti tekfir etmiyoruz diyorsunuz, ama oy kullananları müşrik ilan ediyorsunuz." diyerek eleştirilerde bulundu. Türkiye'de Müslümanların büyük çoğunluğunun oy kullandığını ve bu tür ifadelerin çelişkili olduğunu belirtti.

Halis Hoca, Ömer Faruk Hoca'nın teşbih ve tecsim konusundaki hassasiyetinin kelamcıların etkisiyle oluştuğunu, ancak bunun selef metodunda bir karşılık bulmadığını söyledi. Selef menhecini benimseyen birinin Allah'ı asla cisim gibi görmeyeceğini ifade etti. Bu duyarlılığın ilkeli olmadığını savunarak şunları ekledi: "Eğer bu konuda gerçekten hassassanız kendi çevrenizde kullanılan şu gibi ifadelere neden tepki göstermiyorsunuz?
– 'Ete kemiğe büründüm, Mahmud diye göründüm.'
– 'Cebrail Allah'tan vahiy alırken, perdeyi kaldırmış ve Muhammed'in suretinde olduğunu görmüş.'
– 'Muhammed eşittir Allah!' " Bu tür ifadelerin teşbih ve tecsim anlamına gelebilecek en yanlış tasavvurlar olduğunu belirtti.

Mezhepsizlik

Selefîlere yönelik mezhepsizlik ithamını yineleyen Şenocak, bir mezhebi takip etmenin zorunluluk olduğunu savundu. Ayrıca, "Sünnet İlmihâli'nin fıkıh mezheplerine göre düzenlenmesi gerektiğini" ifade ederek Selefî metodunu yetersiz bulduğunu dile getirdi.

İbni Teymiye Mantık Okudu mu?

İhsan Hoca İbni Teymiye'nin mantıkçıklara reddiye isimli kitabını yazarken "belki bundan dolayı en küçük bir mantık kitabı okumadığını" söyledi ve ümmetin mantığı Aristo'dan değil, Gazali'den aldığını ve onların da Kur'ân'dan istinbat ettiklerini, mantık ilminin esas müessisinin İbrâhim Peygamber olduğunu anlattı.

Osmanlılı İhsan Hoca (!)

Halis Hoca'nın kendisine Osmanlı dediğini düşünerek bununla iftihar ettiğini anlatan İhsan Hoca, Râşid Hilafet'ten sonra birkaç isim müstesna Osmanlı'nın bazı yanlışları olsa da Fatih ve Yavuz devriyle beraber ikinci sahabi dönemi olduğunu, Osmanlı'nın tam karşısında olup onu yıkanların İngilizler ve Frsansızlar olduğunu ve Suud devletinin İngilizler tarafından kurulduğunu ve ibni Abdulvehhâb'ın içtihatlarını esas alarak Osmanlı'yı yıktıklarını söyledi. Bu devlete karşı olmadığını, bin yıldır atalarının bu topraklarda bedel ödediğini, bu devletin tekrar ayağa kalkıp ümmeti bir sancak altında toparlayacağını söyleyen İhsan Hoca, ben devlete değil, sisteme karşıyım açıklaması yaptı.

Jurnalcilik İddiası

Şenocak, Halis Hoca'nın kendisine yönelik jurnalcilik suçlamasını reddederek, bu tür iddiaların ispat edilmesini istedi. Adını dahi zikretmeden değerlendirme yaptığını ifade eden Şenocak, kelam ve kalemle mücadele etmeye devam edeceğini söyledi.

Mübahele

Şenocak, Halis Hoca'nın mübahele çağrısını reddederek, Müslümanlar arasında lanetleşmenin uygun olmadığını söyledi. Daha önce Fethullah Gülen'in güçlü olduğu dönemde de mübaheleye karşı çıktığını hatırlattı.

Tasavvuf ve İnkişaf

Tasavvuf konusuna değinen Şenocak, İmam Rabbânî gibi büyük zatların eserlerinden örnekler vererek, tasavvufun sünnete uygunluğu ve İslam'a katkılarının göz ardı edilemeyeceğini söyledi. Ayrıca, cezbe hâlinde söylenen bazı ifadelerin küfre delalet etmediğini belirtti ve tasavvufun yanlış anlaşılmaması gerektiğini savundu.

İmam Rabbânî'nin kitaplarını okumasını Halis Hoca'ya salık veren İhsan Hoca, İbni Kayyîm'ın Medâric'inden, İbni Teymiye'nin eserlerinden daha fazla istifade edeceğini; ayrıca Mahmut Sami Efendi, Mehmet Zahid Kotku, Mahmut Efendi gibi şahsiyetlerin devrimleri devirmiş insanlar olduklarını; tekke, medrese ve caminin bir araya gelmesiyle büyük bir inkişafın gerçekleşeceğini ve Halis Hoca'nın da buna hazırlanması gerektiğini söyledi.

Son olarak Şenocak, Halis Hoca'nın bazı konularda fikir değiştirdiğini düşündüğünü ve tekfir söylemleri konusunda net bir duruş sergilemesi gerektiğini ifade etti. Ayrıca, İbni Teymiye gibi "Ehl-i Kıble tekfir edilmez." ilkesine bağlı olunması gerektiğini vurguladı.

Halis Hoca'mızın İhsan Şenocak'ın İddialarına İkinci Reddiyesi

İhsan Şenocak'ın Münazaraya Yaklaşımı

İhsan Şenocak'ın münazarayı dinlememesine dair söylediği gerekçeyi anlayışla karşılamayan Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın "Ne yapmalıydım, desteklemem mi lazımdı?" ifadesine karşı şu tepkiyi verdi:

"Siz bu kadar hurafe, asılsız iddia ve ilkesizlikten sonra beni desteklerseniz, kendimden şüphe ederim."

Halis Hoca, bir ilke olarak herkese cevap vermediğini, özellikle jurnalleme üslubuyla konuşanlara yanıt verdiğini belirtti. İhsan Şenocak'ın son dönemlerdeki tavırlarının kelamla mücadele değil, açıkça jurnalcilik olduğunu dile getirerek şunları ekledi:

"Jurnalciler bunun hesabını kamera önünde vermelidir."

İstekarra ve İstiva Tartışmaları

İstekarranın Manası

İhsan Şenocak'ın, "İstivanın istekarra manası ifade ettiğinden mi döndünüz?" sorusuna yanıt veren Halis Hoca, münazara sırasında bu sorunun cevabını verdiğini, sadece bir nakilde düzeltme yaptığını ifade etti. Bu düzeltmeyi anlayamayan kişinin, kendi anlayışında bir problem olduğunu vurguladı. Ayrıca, İbni Teymiye'ye kadar istivaya "istekarra" anlamını veren pek çok âlimin bulunduğunu belirtti ve örnek olarak şu nakli sundu:[5]

İbni Kuteybe (Ö. 276):

" 'Rahmân Arş'a istiva etti.'[6] ayetinde (Cehmiyye) dedi ki: Bu 'istila' anlamındadır. Ancak dilde böyle bir anlam kimse tarafından bilinmez. Arap lugatında 'Ben eve istiva ettim.' dendiğinde, 'Evin üzerine istila ettim.' anlamı çıkmaz. Bu ifade, 'Mekâna istiva etti.' şeklinde kullanıldığında 'istekarra' anlamındadır."[7]

Cehmiyye İddiası

Halis Hoca, birine "Cehmî" demek ile "Cehmiyyeden bir şube vardır." demenin farklı şeyler olduğunu izah etti. Eş'ârî ve Mâturîdîlerin Cehmî görülüp tekfir edilmesi gerektiği şeklindeki bir inancı olmadığını özellikle belirtti.

Bizatihi İfadesi ve Selefin Görüşü

İhsan Şenocak, Allah'ın Arş'a istivasını anlatırken "uluv" manasını kabul ettiğini, ancak "bizatihi istiva" ifadesinin seleften nakledilmediğini iddia etti. Buna karşın Halis Hoca, bu konuda nakiller sunarak şu örneği verdi:[8]

Muzenî (İmam Şâfiî'nin öğrencisi) (Ö. 264):

"Allah, zatıyla Arş'ının üzerindedir. Bununla birlikte, O, yaratıklarına ilmiyle yakındır."

Zehebî ve Bizatihi İfadesi

Zehebî'nin bu ifadeyi inkâr ettiği yönündeki iddiaya karşı Halis Hoca, Zehebî'nin bu ifadelerin anlamını kabul ettiğini, ancak şeriatta varid olmadıkları için kullanılmamasını tercih ettiğini belirtti. Zehebî'nin şu sözünü aktardı:

"Bu ifadenin güzel bir anlamı vardır, ancak buna ihtiyaç yoktur."

Halis Hoca, "bizatihi" ifadesinin pek çok âlim tarafından benimsendiğini ve İhsan Şenocak'ın bunu bilmiyor olmasının, ifadenin olmadığı anlamına gelmediğini dile getirdi.

İstiva ve İstila Tevili

Abdulkadir El-Ceylânî, El-Ğunye adlı eserinde şöyle der:

"İstiva sıfatı tevil edilmeksizin kullanılması gerekir. Bu istiva, Allah'ın zatıyla Arş'a istivasıdır; ancak oturma ya da temas anlamına gelmez. Bu, Mücessime ve Kerâmiye'nin dediği gibi değildir. Aynı zamanda bu, Eş'ârîlerin söylediği gibi sadece Allah'ın kadir yüceliği ve sıfatlarının ulviliği anlamında da değildir. Ayrıca, Allah'ın Arş'a istivasını 'istila ve galip gelme' şeklinde yorumlayan Mutezilenin görüşü de kabul edilemez. Çünkü şeriat bu anlamları bildirmemiştir ve bunlar sahabe, tabiin ve selef-i salihinden hiçbirinden nakledilmemiştir. Onlardan nakledilen, bu sıfatın tevil edilmeksizin olduğu gibi kabul edilmesidir."

İmam Eş'ârî ve Bakıllânî gibi ilk dönem âlimleri istivanın istila anlamını reddetmişlerdir, fakat bu fikir Cuveynî sonrası Eş'ârîlerin ortak fikri hâline gelmiştir.[9]

Müteşabih Tartışmaları

İhsan Şenocak'ın "Hiçbir şey O'nun benzeri/dengi/misli değildir."[10] ayetinin müteşabih olduğunu iddia etmesine karşılık, Halis Hoca, bu ayetin hakiki anlamını izah ederek şunları söyledi:

"Teşabüh, hakiki ve izafi olmak üzere iki kısımdır. Ayetin bir kısmını alıp muhkem olduğunu söylemek mümkün değildir. Ayet, devamıyla muhkem olur. Ayrıca, Rahman'ın Arş'a istivasını ifade eden ayetlerin muhkem olduğuna dair görüşlere karşı Zerkeşî ve Suyûtî gibi âlimlerden nakiller yapmak yanıltıcıdır."

İmam Ahmed'in Görüşü:

"Cehmiyye, 'Allah'ın bir yüzü görülmez, sesi işitilmez, kokusu alınmaz ve O, gözlerden gizlenmiştir, bir mekânda bulunmaz.' diyerek iddialarını temellendirmiştir. Bu görüşlerini müteşabih olan şu ayetlere dayandırmışlardır: 'Hiçbir şey O'nun benzeri/dengi/misli değildir.'[11], 'Gökler-

5. Halis Hoca ayrıca şu âlimlerden nakillerde bulundu: Yezid ibni Hârûn, Beğavî, İbnu Abdilberr, Ebû Ahmed El-Kerecî El-Kassâb, Ebû Ya'lâ
6. 20/Tâhâ, 5
7. El-Mektebetu'l Ezheriyye baskısının 31. sayfasında Kevserî şöyle diyor: "İstivaya istikrar anlamı vermek kabih (çirkin) bir benzetmedir. Bunu Ehl-i Kitab'ın kitaplarından beslenenler söyler." Sırf Kevserî'nin görüşlerine muhalif bir iddia ortaya attığı için İbni Kuteybe İsrailiyatçı olarak damgalandı!
8. Hâris El-Muhâsibî, Muhammed ibni Osmân ibni Ebî Şeybe, İbnu Ebî Zeyd El-Keyrevânî, Ebû Nasr Es-Siczî, Ebu'l Hasan El-Kerecî El-Kassâb'dan bizatihi, Ebû İsmâil El-Ensârî'den de binefsihi ifadesi nakledilmiştir.
9. Bazı kişiler, El-Ğunye kitabının ona aidiyetine güvenmeme eğiliminde olabilirler. Ancak Zehebî, El-Arş adlı eserinde bu ifadeleri açıkça nakleder. İkinci cilt, 471. sayfada Abdulkâdir El-Ceylânî'den şu sözleri aktarır: "Bu, Arş'a zat ile istivadır."

   Benzer şekilde, İbnu Receb El-Hanbelî, Zeylu Tabakâti'l Henâbile adlı eserinde Abdulkadir Geylânî'nin akidesinin selim olduğunu ifade eder ve onun şu görüşünü nakleder: "Bu, Arş'a zat ile istivadır."
10. bk. 42/Şûra, 11
11. bk. 42/Şûra, 11

de ve yerde (kulluk edilen) Allah O'dur.'[12], 'Gözler O'nu idrak edip kuşatamaz, O ise tüm gözleri kuşatmıştır.'[13] Cehmiyye bu ayetleri yanlış yorumlayarak Allah'ın zatıyla ilgili ifadeleri inkâr etmiş, Kur'ân'ı asıl anlamından saptırmış ve Peygamber'in (sav) hadislerini yalanlamışlardır. Ayrıca Allah'ı (cc), Kitab'ında veya Peygamber'in hadislerinde tarif ettiği şekilde tarif eden kişileri kâfir ve müşebbihe olarak görmüşlerdir."

Haberî Sıfatlar Müteşabih midir?

Halis Hoca, haberî sıfatların müteşabih olup olmadığına dair görüşleri, Taberî'nin naklettiği bilgiler ışığında değerlendirmiştir. İlk üç asırdaki âlimlerin muhkem ve müteşabih kavramlarına dair farklı görüşleri olduğunu belirten Hoca, Taberî'nin bu konudaki beş farklı görüşü tefsirinde detaylandırdığını ifade etti.[14]

Halis Hoca, İbni Abbas, Mucâhid ve diğer ilk dönem âlimlerinin tanımları arasında, "Allah'a dair haberî sıfatlar müteşabih kapsamındadır." şeklinde bir ifadeye rastlanmadığını belirtti. Haberî sıfatları müteşabih kabul edenlerin genelde Mutezile gibi İslam uleması tarafından makbul sayılmayan gruplar olduğunu ifade etti.

İstiva ve Müteşabihlik Meselesi

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın istivayı müteşabih olarak görmesine yönelik şu eleştirilerde bulundu:

"Madem ki müteşabihin anlamını yalnız Allah (cc) biliyor, o zaman istivayı 'istila' kelimesiyle açıklamanız ne anlama geliyor? Selef istivanın manasında derinleşemedi de siz mi derinleştiniz?"

Bu noktada, haberî sıfatları müteşabih kabul edenlerin Allah'ın bütün sıfatlarını bu kapsama dâhil edip etmediklerinin netleştirilmesi gerektiğini söyledi. Eğer bazı sıfatlar bu kapsama dahil değilse, diğerlerinden hangi ölçülere dayanarak ayrıldığının açıklanmasının elzem olduğunu vurguladı. Ayrıca Halis Hoca, "Haberî sıfatlar müteşabih ise bu durumda Kur'ân'ın tedebbür edilmesi nasıl mümkün olacak?" sorusuyla bu yaklaşımın tutarsızlığına işaret etti.

Selefin Görüşleri ve İstikrar Meselesi

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın, Allah'ın Arş'a istivasını "istekarra" yani oturmak ya da yerleşmek anlamıyla değerlendiren açıklamalarını yanlış buldu. Selef ulemasının bu konuda açık bir metin ya da sahih bir delile dayanmayan tevillerden uzak durduğunu ifade etti. Özellikle şu selef âliminin görüşlerine dikkat çekti:

Fudayl ibni İyâd: "Bir Cehmî sana, 'Ben yerinden kımıldayan bir Rabbe inanmam.' derse ona de ki: 'Ben ise dilediğini yapan bir Rabbe iman ederim.' "

Bu görüşün, Allah'ın fiillerine dair inkârcı bir yaklaşımı reddeden bir anlayış olduğunu ifade etti.

İhsan Şenocak'ın Paradoksları

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın istiva meselesini açıklarken, "Allah (cc) mekândan münezzehtir" diyerek bir tezat oluşturduğunu söyledi. Hoca, Allah'ın mekândan münezzeh oluşunun, O'nun yedi kat semanın üzerinde olduğuna dair naslarla çelişmediğini vurguladı. Bu noktada, İbni Teymiyye'nin şu görüşünü hatırlattı:

"Allah'ın bir mekâna ihtiyacı olmadığı gibi bir mekânın O'nu kuşatması da mümkün değildir. Ancak O'nun Arş'a istivası naslarla sabittir ve bunun anlamını tahrif etmek doğru değildir."[15]

Halis Hoca, ayrıca İhsan Şenocak'ın tevil ettiği ayet ve hadislerin anlamlarını tahrif ettiğini söyleyerek şu ifadeleri kullandı:

"Siz selefe "Anlamadınız!" diyerek teviller yapıyorsunuz. Bu durumda selefin anlamadığı bir şeyi siz nasıl anladınız? Bu yaklaşım ilmî değil, spekülatiftir."

Taberî ve İstivaya Dair Deliller

Halis Hoca, Taberî'nin istivayı tevil ettiği iddiasını da çürüttü. Taberî'nin eserlerinde 'uluv' ve 'irtifa' anlamlarını kabul ettiğini ve istivayı oturma ya da yerleşme anlamında görmediğini ifade etti. Ayrıca şu açıklamaları yaptı:

Taberî, Hadid Suresi'nin 4. ayetini tefsir ederken Allah'ın mahlukatına ilim ve kudretiyle yakın olduğunu, buna rağmen Arş'ın üzerinde bulunduğunu açıkça beyan etmiştir:

"O, nerede olursanız olun sizinle beraberdir. Bu, O'nun sizi görmesi, hâllerinizi bilmesi anlamındadır. Ancak O, yedi kat semanın üzerinde Arş'ın üzerindedir."

Allah'ın Arş'a İstivası ve İstila Tevili

Halis Hoca, istivanın "istila" olarak yorumlanmasının da tutarsız olduğunu belirtti. Eğer Allah'ın Arş'a istivası "istila" anlamında kabul edilirse bu durumda şu soruların ortaya çıkacağını ifade etti:

12. bk. 6/En'âm, 3
13. bk. 6/En'âm, 103
14. Bu görüşler şöyledir:

1. Kimileri, Kur'ân'daki muhkem ayetlerin, amel edilen ayetler olduğunu söylemişlerdir. Bunlar nesh edici ayetlerdir veya hükümleri sabit olan ayetlerdir. Müteşabih ayetler ise hükmü geçerli olmayan, neshedilmiş ayetlerdir."

2. Başka bir grup, Kur'ân'daki muhkem ayetlerin, helal ve haramın açıkça belirtildiği ayetler olduğunu ifade etmiştir. Müteşabih ayetler ise, bazı anlamlarının birbirine benzediği ayetlerdir.

3. Başka bir grup, muhkem ayetlerin, yalnızca bir yoruma izin veren, açık ve kesin anlamı olan ayetler olduğunu söylemiştir. Müteşabih ayetler ise, birden fazla yoruma açık olan ayetlerdir.

4. Bir diğer grup, muhkem ayetlerin, Allah'ın geçmiş milletler ve onlara gönderilen peygamberlerle ilgili ayrıntılı bilgi verdiği ayetler olduğunu ifade etmiştir. Bu ayetlerde, Muhammed'e ve ümmetine yönelik açık bir şekilde anlatılmıştır. Müteşabih ayetler ise, bu kıssaların tekrarlanması sırasında lafızlarının birbirine benzer olduğu, ancak anlamlarının farklı olduğu ya da lafızlarının farklı, ancak anlamlarının aynı olduğu ayetlerdir.

5. Başka bir grup şöyle demiştir: 'Kur'ân'daki muhkem ayetler, âlimlerin anlamını bildiği, tefsirini ve yorumunu anladığı ayetlerdir. Müteşabih ayetler ise, Allah'ın ilmine has kıldığı ve kullarından kimsenin bilgisinin ulaşamayacağı ayetlerdir.

15. El-İstikâme, İbnu Teymiyye, Câmietu'l İmâm Muhammed ibni Suûd

"Allah (cc), bir insanın istila etmesi gibi mi, yoksa kendi şanına yaraşır şekilde mi istila etti? İstivaya dair şüpheler ve soruların aynısı, istilaya da yöneltilebilir."

Halis Hoca, selefin istiva kavramını nasların zahir anlamına uygun bir şekilde, tahrif etmeden kabul ettiğini vurguladı. Ayrıca bu konuda şunları ekledi:

"İstiva 'alâ' ile kullanıldığında başka ayetler, peygamberin söz ve davranışları bir bütün olarak irtifa, alâ, saide ve istikrar anlamlarını desteklemiştir. Allah'ın sıfatlarının kapalı kalması düşünülemez."

Allah'ın Mekândan Münezzehliği

Halis Hoca, Allah'ın mekândan münezzeh olduğunu ifade ederken, İhsan Şenocak'ın bunu yanlış yorumlayarak çelişki varmış gibi gösterdiğini belirtti. Allah'ın bir mekânda olmadığı, mekânla kayıtlanamayacağı ve mekânların Allah'ı ihata edemeyeceğini vurguladı.

Kelam İlmi Tartışmaları

İhsan Şenocak, kelam ilminin itikadı koruyan bir ilim olduğunu ve zaruret gereği ortaya çıktığını ifade etti. Buna karşılık Halis Hoca şu soruları yöneltti:

– Peygamber (sav) döneminde Yahudiler, ahiret ve nübüvvet gibi konularda şüpheler uyandırmaya çalışmadı mı?

– Îsâ'nın Allah (cc) ile münasebeti gibi derin meseleler, Necran Hristiyanları tarafından gündeme getirilmedi mi?

– Peygamberimiz (sav) bu tür meselelere karşılık inen ayetleri tebliğ etmedi mi?

Halis Hoca, mezhep imamlarının ve selef âlimlerinin kelam ilmine itibar etmediklerini, akideyi yalnızca Kur'ân ve Sünnet çerçevesinde savunduklarını belirtti. İmam Ahmed'in, İbni Kuteybe'nin ve İmam Buhârî'nin eserlerinde kelama dayalı yaklaşımları benimsemediklerini vurguladı.

Müteşabih ve Muhkem Kavramlarının Önemi

Sonuç olarak, Halis Hoca, müteşabih ve muhkem kavramlarının doğru anlaşılması gerektiğini ifade etti. Selefin bu kavramları doğru yorumladığını, İhsan Şenocak'ın ise bu konuyu istismara açık bir şekilde ele aldığını belirtti. Kur'ân ve Sünneti esas alarak yapılan yorumların her zaman daha tutarlı ve güvenilir olduğunu dile getirdi.

Halis Hoca'nın bu açıklamaları, selef akidesine dayalı bir yaklaşımın önemini vurgularken, bidat ve tahrif içeren tevillere karşı net bir duruş sergiledi.

İmam Ebû Hanîfe tevil yaptı mı?

İhsan Şenocak, İmam Ebû Hanîfe'den yaptığı bir nakli temel alarak, Ebû Hanîfe'nin Kaderiye ve Mutezile'nin tevillerine karşı çıktığını ancak tevili tamamen reddetmediğini iddia etti. Halis Hoca ise bu görüşün hiçbir mantıki dayanağı olmadığını belirtti. Ona göre, Ebû Hanîfe'nin tevili açıkça reddettiği bir yerde, bu iddianın kabul edilmesi mümkün değildir. Ayrıca şu noktayı vurguladı:

"Ebû Hanîfe'nin nefyettiği mecazı, övdüğünüz ve 'okuyun' dediğiniz âlimler yapmıştır."

Bu bağlamda Halis Hoca, örnek olarak şu âlimlerin görüşlerini ele aldı:

– Teftâzânî: "İstiva, istiladan bir mecazdır. Allah (cc)'ın azametini temsil ve tasvir etmektedir. El sıfatı ise kudretten bir mecazdır."

– Râzî: Allah'ın el sıfatını "kudret" olarak tevil etmiş ve elin Allah'ın zatıyla kaim bir sıfatı olduğuna inanan Ebu'l Hasen El-Eş'ârî'ye uzun reddiyeler yazmıştır.

Naklin Tam Metni

İhsan Şenocak, Ebû Hanîfe'den yaptığı nakilde, metni kısaltarak kendi yorumunu desteklemeye çalışmıştır. Halis Hoca ise naklin tamamını aktararak konuyu açıklığa kavuşturdu:

İmam Ebû Hanîfe'nin Sözü:

"Kim, 'Rabbimin gökte mi, yoksa yerde mi olduğunu bilmiyorum.' derse kâfir olur. Aynı şekilde, 'O, Arş üzerindedir, ama Arş'ın gökte mi, yoksa yerde mi olduğunu bilmiyorum.' diyen de kâfir olur. Allahu Teâlâ yukarıdan çağrılır, aşağıdan değil. Çünkü aşağıdan çağrılması rububiyet (rabblik) ve uluhiyet (ilahlık) sıfatlarından hiçbirine uygun değildir."

Bu ifadenin hemen ardından İmam Ebû Hanîfe, câriye hadisini zikretmektedir. (Kaynak olarak Kevserî'nin yayımladığı nüshaya işaret edilmiştir.)

Halis Hoca'nın Yorumu

Halis Hoca, bu nakilden şu sonuçları çıkardı:

1. Naklin Tamamı Önemlidir: Sonradan gelen âlimlerin bu ifadeyi nasıl yorumladıklarının hiçbir önemi yoktur. Çünkü metnin aslı açıktır.

2. Modernist Yaklaşım: Ebû Hanîfe'nin ifadelerini kısaltarak veya bağlamından kopararak yorumlamak, modernistlerin hadisler üzerindeki tavrına benzemektedir.

3. Sıfatların Tevili: Sıfatları tevil edenlerin yöntemi, Ebû Hanîfe'nin açık ifadeleriyle çelişmektedir. Bu, sıfatları Allah'ın zatından koparmak anlamına gelir ki bu da Ebû Hanîfe'nin kabul etmeyeceği bir tavırdır..

Kelam Sıfatında Algı mı Yapılıyor?

Halis Hoca, Cehmiyye'nin Allah'ın kelam sıfatını inkâr etmesini ve âlimlerin buna verdikleri cevabı örnek göstermişti. Bu bağlamda İhsan Şenocak, "Biz kelam sıfatını inkâr mı ediyoruz?" şeklinde bir itirazda bulundu.

Halis Hoca, bu itiraza yanıt olarak şunları söyledi:

1. Kelam Sıfatını İnkâr Ettiklerini İddia Etmedi: Ancak

Halis Hoca, kendisini Selefî olarak tanımlamadığını, ancak Selefîliğin öze dönüş anlamını taşıdığını belirtti. Selefîliğin siyasallaşarak farklı yorumlara dönüştüğünü ifade eden Hocamız, günümüzde selefî anlayışın birbiriyle çelişen yaklaşımlar içerdiğini söyledi. Kendisini Kur'ân ve Sünneti merkeze alan bir Müslim olarak tanımlayan Halis Hoca, ümmetin kurtuluşunun öze dönüşle mümkün olduğunu vurguladı.

Cehmiyye'nin kullandığı yöntemle aynı usulleri benimsediklerini ifade etti.

2. Sıfatların Aslı ve Levazımı: Bir sıfatın aslını kabul etmek, onun gerekliliklerini de kabul etmeyi gerektirir. Ancak Cehmiyye ve benzeri ekoller, kelam sıfatının levazımını, yani zorunlu sonuçlarını reddederek sıfatı fiilen inkâr etmiş olmaktadır.

Sonuç

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın eleştirilerini eksik bilgiye dayalı bulduğunu ve bu eleştirilerin delil temelli olmadığını belirtti. Ayrıca, İhsan Şenocak'ın selef akidesine dair yanlış anlamalarını düzelterek, tartışmanın ilmî metodlarla yapılması gerektiğini savundu

Halis Hoca'mızın İhsan Şenocak Hoca'ya Son Reddiyesi: Egemenlik Kayıtsız Şartsız Allah'ındır!

Halis Hoca, İhsan Şenocak Hoca'nın kendisine yönelik iddia ve ithamlarına 'Egemenlik Kayıtsız Şartsız Allah'ındır' başlığıyla ikinci bir cevap videosu yayımladı.

Halis Hoca, İhsan Şenocak Hoca'nın kendisine yönelik eleştirilerine ve iddialarına, "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Allah'ındır" başlıklı videosunda kapsamlı yanıtlar verdi. Video, tevhid inancının merkeziliğinden, tasavvuf eleştirilerine ve Osmanlı mirasının değerlendirilmesine kadar birçok tartışmayı derinlemesine ele aldı.

Tevhid İmanı ve "La İlahe İllallah" Sözü

İhsan Şenocak'ın, Halis Hoca'yı Eş'ârî ve Mâturîdîleri Cehmiyye olarak görmekle itham ettiği ve tekfirci bir yaklaşıma sahip olduğunu iddia ettiği konuşmalarına, Halis Hoca şu yanıtı verdi: "Lailaheillallah" sözünün, bağlamdan bağımsız olarak, her durumda İslam'ın alameti kabul edilemeyeceği açıktır. Cehmiyye bu sözü söyledikleri hâlde âlimler tarafından tekfir edilmiştir."

Bu bağlamda, Allah Resûlü'nün (sav) farklı davet metodlarına ve sahabenin inanç konusundaki titizliğine dikkat çekti. Mustafa Sabri Efendi'nin laik cumhuriyete sessiz kalanlara dair fetvasını da örnek göstererek, "Bugün toplumda yaygın inanç bozuklukları ve sapkınlıklar içinde bu söz, İslam'ın alameti olamaz." dedi.

Demokrasi ve Oy Kullananların Hükmü

İhsan Şenocak'ın "Ümmetin %90'ını tekfir ediyorlar." iddiasını çelişkili ve gerçekleri çarpıtan bir itham olarak niteleyen Halis Hoca, demokratik sistemlerde oy kullanılmasının basit bir tercih gibi sunulmasının yanıltıcı olduğunu belirtti ve hâkimiyetin yalnızca Allah'a ait olduğunu tekrar vurguladı.

Demokratik Sistem ve İslami(!) Partiler

Halis Hoca, Müslümanların demokratik sistemlere katılarak bu sistemleri değiştirebileceği fikrine sert bir eleştiride bulundu. Demokratik sistemlerin temeli olan "Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık" şartını örnek göstererek, "Bu tür yaklaşımlar İslam'ın hükmüne tamamen aykırıdır. İslami(!) partiler, sistemi değiştirememiş, aksine sistem tarafından dönüştürülerek Kemalizm'i savunur hâle gelmişlerdir." dedi. Ayrıca Yusuf (as) kıssası ve Firavun'un yanında imanını gizleyen kişi gibi örneklerin, bugünkü durumlarla kıyaslanamayacağını ifade etti. Allah Resûlü'nün (sav) Kureyş'in tekliflerini reddetmesini örnek gösterdi.

Tasavvufun Eleştirisi: Teslimiyet mi, İstismar mı?

İhsan Şenocak'ın tasavvufun ümmetin inkişafına katkıda bulunduğu yönündeki iddialarına karşılık, Halis Hoca, bazı tasavvufi eserlerden çarpıcı örneklerle bu iddiayı çürüttü. İmam Rabbânî'nin, kadın bedenlerinde Allah'ın Ez-Zâhir isminin tecelli ettiğine dair ifadelerini ve Mahmud Ustaosmanoğlu'nun eserlerindeki mutlak teslimiyet anlayışını eleştirerek, bu tür anlayışların ümmeti istismara açık hâle getirdiğini vurguladı.

Osmanlı'nın Mirası ve Saltanat Eleştirisi

İhsan Şenocak'ın, "Osmanlı olmakla iftihar ederim" sözlerine karşılık, Halis Hoca Osmanlı'nın küfür sistemleriyle uzlaşmadığını ancak bugünkü tartışmaların Osmanlı'yı doğru anlamaktan uzak olduğunu belirtti. Ayrıca, Eş'ârî ve Mâturîdîlerin Osmanlı kimliğiyle Cehmiyye olarak nitelendirilmesinin bir haksızlık olduğunu söyledi. "Osmanlı'nın hatalarından ders almak gerekir. Ancak bu, tarihimizdeki iyilikleri görmezden gelmek anlamına gelmemelidir." dedi.

Saltanat sistemine yönelik eleştirilerinde ise Allah Resûlü'nün (sav), saltanatı nübüvvet yolundan sapma olarak değerlendirdiğini belirtti. Osmanlı, Selçuklu ve Abbâsî gibi devletlerin ümmet tarihindeki yerini inkâr etmemenin, kusurları kabul etmeye engel olmadığını ifade etti.

Osmanlı'yı Kim Yıktı? Selefîler mi Batıcılar mı?

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın "Selefîler Osmanlı'yı yıktı." iddiasına yanıt olarak, Osmanlı'nın Selefîler değil, Batıcı, seküler öz evlatları tarafından yıkıldığını söyledi. İngilizlerin Suudî ailesiyle işbirliği yapmasının Selefîliği suçlamak için yeterli bir gerekçe olmadığını belirtti. Mezhepleri bireylerin hataları üzerinden suçlamanın adaletsiz bir yaklaşım olduğunu vurguladı.

Rabbânîn, "Muhammed eşittir Allah!" Sözü ve Tasavvuf Tartışması

İmam Rabbânî'nin bu tür ifadelerine dair İhsan Şenocak'ın "Sekr hâlinde söylenmiştir." savunmasını eleştiren Halis Hoca, bu tür ifadelerin hangi şekilde söylenmiş olursa olsun düzeltilmesi gerektiğini belirtti. Bu söylemlerin, şeriat ve akıl ile bağdaşmadığını vurguladı.

Mezhep Eleştirilerine Yanıt

Halis Hoca, mezhep düşmanlığı iddialarını reddederek, İslam fıkhını mezhepler üzerinden öğrendiğini ve öğrettiğini söyledi. Ayrıca, hadis imamlarının görüş ve usullerine dayalı bir çalışma olan "Fıkhu'l Hadis" eserinin yanlış yorumlandığını ifade etti.

Mantık İlmi: Akıl mı, Bağımlılık mı?

İhsan Şenocak'ın mantık ilmini savunmasına cevap olarak Halis Hoca bu ilmin Yunan felsefesine dayandığını ve İbni Sînâ ve Farâbî'nin de Aristo'yu mantığın kurucusu olarak kabul ettiğini belirtti. Buna karşılık İslam'ın özgün bir akıl sistemine sahip olduğunu belirtti ve "Yabancı kaynakların benimsenmesi, İslam'ı eksik göstermeye ve ümmeti bağımlı hâle getirmeye yol açmıştır." diyerek İslam'ın kendi akıl sistemine olan güvenin önemine vurgu yaptı.

Eş'ârîliğin Dönüşümü ve Günümüz Tartışmaları

Halis Hoca, Eş'ârîlik mezhebinin zamanla değişime uğradığını belirtti. İmam Ebu'l Hasan El-Eş'arî'nin görüşleriyle bugünkü Eş'ârîlik arasında ciddi farklar bulunduğunu söyledi. Eş'ârîlik ile Cehmiyye arasında bazı kesişmeler olduğunu ancak bunun mezhebi tamamen Cehmiyye ile ilişkilendirmek anlamına gelmediğini vurguladı.

İbni Teymiye Tevbe mi Etti?

Halis Hoca, İhsan Şenocak Hoca'nın İmam Eş'ârî ve İbni Teymiyye'nin "Ehl-i Kıble'den kimseyi tekfir etmiyoruz." sözleriyle yaptığı eleştiriyi, bu âlimlere haksızlık olarak değerlendirmiştir. Bu ifadelerin, onların önce tekfirci olduğu, sonra bundan döndüğü izlenimi yarattığını belirtti.

Hocam!

Halis Hoca'mız, İhsan Şenocak Hoca'nın "Hocam" hitabını takiye veya rol yapmak olarak değerlendirmesini eleştirerek, saygı ifadesi kullanmanın Kur'ân ve Sünnete muvafakat ettiğini belirtti. Firavun'a bile yumuşak bir üslupla hitap edilmesini emreden ayetlere[16] dikkat çekerek Mûsâ'nın (as) bu tavrının rol değil, Allah'ın emrine uygun bir davranış olduğunu vurguladı. Ayrıca Peygamber Efendimizin (sav) de müşriklere karşı saygılı ve yumuşak bir üslup kullandığını, bire bir davetlerde hikmet ve nezaketle yaklaştığını anlattı.

IŞİD (DAEŞ) İftirası ve Mübahele Çağrısı

İhsan Şenocak'ın, Halis Hoca'yı IŞİD ile ilişkilendirme girişimlerini manipülatif bir söylem olarak nitelendirdi. "İddialarınızı ispat edemiyorsanız, mubahele çağrımı kabul edin" diyerek, bu tür iftiraların bağlamından koparıldığını belirtti.

Jurnalcilik Suçlaması ve Şer'i Çözüm Teklifi

Halis Hoca, İhsan Şenocak'ın "Jurnal yapmıyorum." savunmasına karşılık, bu iddiaların mahkemelere taşındığını ifade etti. "Siz bize iftiralar atıp sonra da 'Jurnal yapmıyorum.' diyorsunuz. Bu ithamlarınız yargıya yansıdı." dedi ve şer'i muhakeme teklifinde bulundu. "Tarafsız bir âlimin huzurunda bu meseleleri ele alalım. Eğer iddialarım yanlışsa özür dileyip cezama razı olurum. Ancak iftiralar kanıtlanırsa, siz de şeriatın hükmüne razı olun." diyerek tartışmanın çözümüne dair adil bir çağrıda bulundu.

Halis Hoca'mızın, Muharrem Coşkun'un Kırmızı Masa Programına Katılması

Halis Bayancuk Hoca, Ömer Faruk Korkmaz Hoca ile yaptığı münazara ve İhsan Şenocak Hoca'nın katılımıyla süregelen tartışmaların ardından, 23 Kasım 2024 tarihinde Akit TV'de canlı yayınlanan ve Muharrem Coşkun'un sunduğu "Kırmızı Masa" programına konuk oldu. Bu programda, Selefîlik, tasavvuf, demokrasi gibi konulara dair sorulara cevap verdi.

Program Katılım Süreci

Halis Hoca'nın programa katılım süreci, bir hafta önce aynı programa Cübbeli Ahmet Hoca'nın konuk olmasıyla başladı. Cübbeli Ahmet Hoca'nın programda Halis Hoca'nın adını geçirerek bazı ithamlarda bulunması üzerine söz hakkı doğan Halis Hoca'mız ile gerekli iletişimler sağlandı ve program organize edildi ve 23 Kasım 2024 tarihinde gerçekleştirildi. Program, tevhid davetinin geniş kitlelere ulaşması için önemli bir platform oldu.

Programda Öne Çıkan Konular

Kişisel Hayatı ve Giriş

Halis Hoca, programa kendisini tanıtarak başladı. Nereli olduğunu, nerede ve kaç yılında doğduğunu, babasının mesleğini ve Hizbullah cemaatiyle ilişkisi hakkındaki yanlış bilinen konuları açıkladı. Babasının medya tarafından Gaffar Okkan cinayetiyle ilişkilendirildiğini, ancak yargı-

16. bk. 20/Tâhâ, 44

landığı dosyada bu suçlamanın yer almadığını belirterek kamuoyunda yanlış bilinen bazı konulara açıklık getirdi.

Eğitim Süreci

Halis Hoca, imam hatip lisesi mezunu olduğunu, ancak Hizbullah Cemaati bünyesinde eğitim aldığını ve lise yıllarında farklı medreselerde ders gördüğünü ifade etti. 2003 yılında eğitim için Mısır'a giderek El-Ezher Üniversitesi'ne kayıt yaptırdığını, ancak resmi derslere katılmak yerine Ezher Camii ve diğer camilerde İslami ilimler üzerine yoğunlaştığını belirtti. Bu süreçte farklı düşüncelerle tanışması ve selefin itikadını öğrenmesinin, onun için bir dönüm noktası olduğuna değindi.

Fikrî Değişim Süreci

Halis Hoca, Mısır'da farklı ekollerden insanlarla karşılaşmasının, fikirlerini sorgulamasına ve kıyaslama yapmasına olanak sağladığını belirtti. Yaklaşık bir buçuk yıl süren bu süreçte selefin itikadını delil ve usul açısından en doğru yol olarak gördüğünü ifade etti. Bu tercihinin, sahih İslam anlayışını benimsemesine vesile olduğunu ifade etti.

Selefîlik ve Öze Dönüş

Halis Hoca, kendisini Selefî olarak tanımlamadığını, ancak Selefîliğin öze dönüş anlamını taşıdığını belirtti. Selefîliğin siyasallaşarak farklı yorumlara dönüştüğünü ifade eden Hocamız, günümüzde selefî anlayışın birbiriyle çelişen yaklaşımlar içerdiğini söyledi. Kendisini Kur'ân ve Sünneti merkeze alan bir Müslim olarak tanımlayan Halis Hoca, ümmetin kurtuluşunun öze dönüşle mümkün olduğunu vurguladı.

Mezhep Anlayışı

Halis Hoca, Şâfiî mezhebine bağlı olduğunu, ancak bir mezhepteki delillerin zayıf olduğu durumlarda, daha güçlü bir delile dayanan görüşü tercih ettiğini ifade etti. Mezhep anlayışının delillere dayanarak şekillenmesi gerektiğini vurguladı.

İtikadda Mezhep

Halis Hoca, Ehl-i Sünnetteki Eş'ârîlik, Mâturîdîlik ve Selefîlik gibi üç ana anlayışı ele alarak, Eş'ârîlik ve Mâturîdîliğin genel olarak doğru bir çizgide olduğunu, ancak kelam ilmiyle uğraşmaları nedeniyle bazı hatalar içerdiğini ifade etti.

Türkiye'ye Dönüş ve Sonrası

Halis Hoca, Türkiye'ye döndükten sonra ilmini paylaşmak için bir mescid açıp sohbetler yaparak ve bir medrese kurarak İslami ilimlerde dersler vermeye başladığını, çalışmalarını Bağcılar'da sürdürdüğünü söyledi. Babasının Hizbullah'ı desteklemesine karşın kendisinin farklı fikirlerle döndüğünü, bu durumun aile içinde fikir ayrılıklarına yol açtığını, ancak çatışmaya dönüştürülmeden karşılıklı saygıyla yönetildiğini belirtti.

İcazetiniz Var mı?

Halis Hoca'mız, Mısır dönüşünde Türkiye'de medrese usulüne uygun bir sınavla Ferit Aydın Hoca'dan icazet aldığını belirtti. Ferit Aydın Hoca'nın eski bir Nakşî şeyhi olduğunu, tasavvufun sorunlarını fark ederek bu yolu terk ettiğini ve ilmî çalışmalara yöneldiğini ifade etti. Ferit Aydın Hoca'nın çok güçlü bir ilmî birikime sahip olduğunu da ekledi.

Hizbullah Devlet Tarafından mı Kuruldu?

Halis Hoca, "Hizbullah devlet tarafından PKK ile mücadele için kuruldu." iddiasını -kendi bilgisi çerçevesinde- reddettiğini söyleyerek PKK'nin cemaatlere katılım, terk veya ölüm dayattığını, Hizbullah'ın ise saldırılara karşı savunma yaptığını söyledi. 6-8 Ekim olaylarında da PKK'nin benzer şekilde saldırdığını belirtti. Halis Hoca, PKK'yi Marksist-Leninist ve İslam'dan uzaklaştırıcı bir yapı olarak tanımladı, Kürt halkını sekülerleştirme çabasıyla "yeryüzünde bozgunculuk yapan" bir örgüt olarak niteledi. PKK'nin, İslam'a yönelen gençler ve davetçilere, özellikle kendisine, bu yüzden düşmanlık beslediğini; bu nedenle hedef gösterildiğini ve devletin suikast girişimlerine karşı kendisini uyardığını açıkladı.

Tevhid Davetinin Gidişatı

2007 yılında Bağcılar'da küçük bir cemaat ortamında başlayan sohbetlerin zamanla büyük ilgi gördüğünü belirten Halis Hoca, bunun ümmetin 100 yıllık otorite kaybını fark etmesi ve çözüm arayışlarıyla bağlantılı olduğunu ifade etti. Öze dönüş ve bireysel arınma yoluyla ıslah anlayışını savunan Hoca, ilk nesillerin yöntemlerini örnek alarak inanç, ibadet ve siyaseti yeniden inşa etmeyi amaçladığını vurguladı.

Selefîliğin Ehl-i Sünnet İçindeki Konumu

Halis Hoca, Selefîliğin Ehl-i Sünnetin bir parçası olduğunu, hatta "Ehl-i Sünnet-i Hassa" olarak adlandırıldığını, diğer mezhepleri reddetmediğini; bununla birlikte itikadi bidatlere, özellikle kelam ilmindeki sapmalara dikkat çektiğini belirtti. Bazı çevrelerin Selefîliği terörize etme girişimlerinin ise ilmî değil, tamamen siyasi ve ideolojik bir tutum olduğunu dile getirdi.

Selefîliğin Diğer İtikadi Mezheplerden Farkı Nedir?

Halis Hoca, Selefîliğin sisteme muhalif olarak görüldüğünü, çünkü hakkı ve batılı net şekilde ayırarak uzlaşmaz bir duruş sergilediğini ifade etti. Selefîliğin, Kemalizm ve milliyetçilik gibi ideolojileri batıl gördüğü için çoğulcu sistemle bağdaşmadığını anlattı. Türkiye'nin Hanefî, Mâturîdî ve tasavvufi bir gelenekle şekillendiğini, Selefîliğin bu yapı ile uyumsuzluğunun sistem tarafından istenmemesinin temel nedeni olduğunu, ayrıca Selefîliğe yönelik eleştirilerin ilmî değil, siyasi olduğunu söyledi.

Selefîlik ve Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın Selefîliği siyasi bir araç olarak kullandığını ifade eden Halis Hoca, bu yönetimin İslam kaynaklarını harama harcadığını belirtti. Suudi Arabistan'daki Selefîliğin gerçek Selefîliği temsil etmediğini ifade ederek bu durumu Cumhuriyet Dönemi Kemalizminin, Hanefî-Mâturîdî geleneği toplumsal birliği sağlamak için kullanmasına benzetti.

Selefîlik ve Vehhâbîlik

Halis Hoca, Vehhâbîlik ve Selefîliğin ilişkisinde, Vehhâbîliğin Muhammed ibni Abdulvehhâb'la anıldığını ve siyasetin etkisiyle Selefîliğin "Vehhâbîlik" olarak adlandırıldığını, bunun Selefîliği yeni bir akım gibi göstermek için kasıtlı bir propaganda olduğunu ifade etti.

Halis Hoca, Vehhâbîliğin Selefîliğin bir kolu gibi gösterilmesinin kasıtlı bir propaganda olduğunu belirtti. Muhammed ibni Abdulvehhâb'ın selef ekolünü savunan bir âlim olduğunu, Suudi Arabistan Devleti'nin kuruluşunda etkisi olmakla birlikte Suudi Arabistan'ın zamanla bu ekolü siyasallaştırarak farklı bir anlam yüklediğini belirtti. Bu süreçte Osmanlı ile yaşanan çatışmaların; Selefîliğe yönelik eleştirilerin ve düşmanlıkların artmasına yol açtığını ekledi.

Konuyla ilgili son olarak Osmanlı'nın yıkılmasında Vehhâbîliğin etkili olduğu iddiasını reddeden Halis Hoca, Osmanlı'nın Batıcı ve seküler elitler tarafından yıkıldığını belirtti. Necd bölgesindeki küçük bir devletin Osmanlı'yı yıkmasının mümkün olmadığını, çöküşün asıl sebebinin modernist yaklaşımlar olduğunu vurguladı. Osmanlı'nın çöküşünün, dış güçlerden ziyade kendi içindeki modernist yaklaşımların bir sonucu olduğunu açıkladı.

Selefîlik ve İbni Teymiyye

Hocamız bu konuda şunları söyledi: İbni Teymiye, sahabe, tabiin, dört mezhep imamları ve İmam Ahmed'in yer aldığı ilim zincirinin bir halkasıdır ve öze dönüşü savunan önemli bir âlimdir. Ancak peygamberlerden sonra hiçbir insan bir davayı tam anlamıyla temsil edemez. İbni Teymiye'nin Kur'ân ve Sünnete uygun görüşleri kabul edilir, hataları için ise bağışlanma dilenir. Hanbelî fakihi ve Kâdirîlik tarikatına mensup olan İbni Teymiye, "Selefîler tarikatlara tamamen karşıdır" iddiasını çürütür. Selefîler, tasavvufun Kur'ân ve Sünnete uygun, insanı arındıran ve Allah'a yaklaştıran yönlerini olumlu bulurken, şirk ve yozlaşma içeren sapkın uygulamalara karşı çıkar. Günümüzdeki tasavvufun çoğu, asıl tasavvufu temsil etmemektedir.

Selefîlik ve Tasavvuf

Halis Hoca, Kur'ân ve Sünnete uygun tasavvuf anlayışını olumlu bulduğunu ancak mutlak bağlılık ve sorgusuz itaat gerektiren anlayışları şirke varan sapkınlık olarak nitelendirdi.

Halis Hoca, şeyhini Allah seviyesine çıkaran, mutlak bağlılık ve sorgusuz itaat talep eden tasavvuf anlayışını şirke varan bir sapkınlık olarak nitelendirdi. "Ete kemiğe büründü" gibi söylemleri ve Rabıta adabında yer alan uygulamaları İslam'a tamamen aykırı bulduğunu, bu anlayışın, insanları Allah'a kulluktan uzaklaştırıp kula kulluğa yönlendirdiğini, eleştiriye kapalı bir ortam yaratarak istismara zemin hazırladığını ifade etti. Namaz ve zekât gibi olumlu uygulamaları kabul etmekle birlikte, asıl sorunun sapkın şeyh-mürit ilişkileri olduğunu vurguladı.

Selefîlik ve Yeni Dünya Sorunları

Halis Hoca, Selefîliğin dönem dondurmak değil, bir metod meselesi olduğunu ifade etti. Allah Resûlü'nün (sav) şiiri hak için kullanmasını örnek göstererek Müslimlerin internet gibi araçları benzer şekilde değerlendirebileceğini, Selefî metodla günümüz sorunlarına çözüm bulunabileceğini belirtti.

Halis Hoca, "öze dönüş"ün geçmiş yaşam tarzına değil, sahabe ve tabiîn dönemindeki saf dinî anlayışa dönmek olduğunu, bunun nasları esas alarak günümüz sorunlarına çözüm üretmeye mâni olmadığını açıkladı. Kur'ân'ın sorgulama ve akıl yürütmeyi teşvik ettiğini, Yunan felsefesine gerek olmadığını ifade etti.

İçtihad Kapısı

Halis Hoca, içtihad kapısının hiçbir zaman kapanmaması gerektiğini ifade etti. Günümüzde uzman heyetlerin içtihad yoluyla İslam ümmetinin sorunlarına çözüm üretebileceğini vurguladı.

Cuma Namazı ve Türkiye

Cuma namazının fıkhi bir mesele olduğunu belirten Halis Hoca, Türkiye'de Müslimlerin otorite ve güvenliklerinin olmadığı gerekçesiyle bu namazı kılmadığını ifade etti. Ancak bu konuda farklı düşünenlerin hatalı olmadığını, fıkhi ihtilafların ümmeti bölmemesi gerektiğini vurguladı.

Türkiye Emniyetli Bir Yurt Değil mi?

Halis Hoca'mız, Türkiye'de cuma namazının kılınamayacağı yönündeki görüşünü İslami otorite olmaması ve Müslimlerin güvende olmaması şeklinde açıkladı. Özellikle tağutu inkâr edenlerin sistem tarafından baskılandığını belirterek kendisinin de bu nedenle cezaevine girdiğini hatırlattı. Esas meselenin İslam hukukunun uygulanmaması olduğunu belirten Halis Hoca, Türkiye'nin Kemalist bir zihniyetin egemen olduğu bir ülke olması nedeniyle Dâru'l İslam olmadığını söyledi. İslam'ın hâkim olduğu bir sistemde ise cuma namazının farz olduğunu ve bu farklılıkların o dönemde ortadan kalkacağını ifade etti.

Kandil Geceleri ve Bidat Uygulamaları

Halis Hoca, kandil gecelerine dair İslam'ın temel kaynaklarına dayanan bir delil olmadığını ifade etti. Allah

Bu program, Halis Hoca'nın inancını daha geniş bir kitleye aktarması açısından önemli bir fırsat oldu. İslam'ın temel meselelerine dair açıklamalarının yanı sıra şahsi hayatı ve eğitim sürecine dair paylaşımlarıyla kamuoyunda oluşan pek çok yanlışı düzeltme imkânı buldu.

Resûlü Dönemi'nde, sahabe ve tabiin arasında böyle bir uygulamanın olmadığını söyleyen Halis Hoca, bu tür ibadetlerin bidat olduğunu ve İslam'ın saf yapısına zarar verdiğini belirtti. İbadetlerin, Allah Resûlü'nün (sav) sünnetine uygun olarak yapılması gerektiğini vurguladı.

İslam'ın Egemenlik Teorisi ve Demokrasi

Halis Hoca, demokrasiyi, "Egemenlik milletindir!" anlayışına dayandığı için İslam'a aykırı bulduğunu ifade etti. Kur'ân'daki "Egemenlik kayıtsız şartsız Allah'ındır!"[17] hükmüne dikkat çeken Halis Hoca, egemenlik hakkının Allah'a ait olduğunu ve insanların bu hakkı devretmesinin küfür olduğunu belirtti. Demokrasiye dayalı sistemlerin, çoğunluğun çoğunlukla doğruyu bulamayacağını ortaya koyduğunu söylemiş, Allah Resûlü'nün (sav), "Ümmetim yanlışta ittifak etmez." hadisinin iman eden topluluğu kastettiğini, demokratik sistemin ise Allah'ın egemenlik hakkını insana devrettiği için kabul edilemez olduğunu vurgulamıştır.

Halis Hoca, İslam'ın yeryüzüne hâkim kılınması için Allah Resûlü'nün (sav) metodunun izlenmesi gerektiğini vurguladı. Gayr-i İslami yönetimlerle uzlaşmayı reddederek, davet ve tebliğ yoluyla insanların İslam'a dönmesinin sağlanması gerektiğini belirtti. Sistem içinde yer almanın bireyleri dönüştürdüğünü, ancak sistemi değiştirmediğini ifade etti. İslam'a hizmetin, sistemi içeriden değil, dışarıdan davet ve tebliğ yoluyla gerçekleşmesi gerektiğini savundu.

Oy Kullanma ve Ehven-i Şer İlkesi

Oy vermeme gerekçesini İslam'ın hükümlerine dayandıran Halis Hoca'mız, "Allah'a (cc) bir kafa tutma biçimi ve O'nun hükümlerini reddetme" olarak tanımladı. Egemenlik hakkını ve hâkimiyet yetkisini Allah'tan başkasına devretmenin Bu nedenle oy kullanmanın mutlak anlamda küfür fiili olduğunu, ancak bireysel durumların fıkhi açıdan detaylı değerlendirilmesi gerektiğini belirtti. Ehven-i şer gerekçesiyle oy verenlere, "İyi niyet, meşru olmayan amelleri meşrulaştırmaz." diyerek niyetin, İslam'a aykırı bir eylemi helal kılamayacağını vurguladı.

El-Kaide ve IŞİD ile Yargılanma

Halis Hoca, El-Kaide ve IŞİD liderliği ile suçlanmasının tamamen siyasi bir mesele olduğunu ifade etti. Bu yapıları kesin bir şekilde reddettiğini ve ciddi hatalar yaptıklarını söyledi. Yargılama süreçlerinin, tevhid davetinin bazı siyasi çevreler ve tarikatları rahatsız etmesinden kaynaklandığını belirtti. Kendisinin hiçbir zaman şiddeti teşvik etmediğini, mahkeme tutanakları ve belgelerle açıklığa kavuşturduğunu ifade etti.

IŞİD'i Desteklediniz mi?

Halis Hoca, IŞİD'i iki dönemde ele aldı. İlk dönemde Esad rejimi ve Amerikan işgaline karşı direnişin haklı olduğunu ifade etmekle birlikte, masum sivilleri hedef almanın İslam'a aykırı olduğunu söyledi. İkinci dönemde ise IŞİD'in halifelik ilan ederek Müslimlere saldırdığını ve vahşet eylemleriyle İslam'a zarar verdiğini belirtti. IŞİD'e destek verdiği iddialarını kesinlikle reddetti ve bu tür suçlamaların delilsiz olduğunu vurguladı. İddia sahiplerini delil sunmaya veya lanetleşmeye davet etti.

Cihad Kavramı

Cihadın dört boyutu olduğunu belirten Halis Hoca, bu boyutların her birinin İslam'ın bir parçası olduğunu ifade etti. Bu boyutlar; nefisle mücadele, ilim ve davet, mal ile cihad ve fiili savaş olarak açıklanmıştır. Cihadın yalnızca bir yönüne odaklanmanın yanlış bir anlayış olduğunu vurguladı.

Türkiye Bir Savaşa Girerse Selefîlerin Tavrı

Halis Hoca, Selefîlerin devlete karşı savaşacağı iddialarını tamamen reddetti ve Kurtuluş Savaşı'nda ne yapıldıysa aynısını yapacaklarını söyledi. Dine, namusa veya toprağa yönelik bir saldırı durumunda Selefîlerin vatan savunmasında yer alacağını belirtti ve Selefîlerin bu toprakların bir parçası olduğunu ifade ederek propaganda niteliğindeki iddiaların asılsız olduğunu vurguladı.

Çocukların Eğitimi

Halis Hoca, çocuklarını okula göndermediğini ve bunu Kemalist ideolojiye dayalı eğitim sistemine olan itirazına dayandırdığını belirtti. Çocuklarının eğitiminin kendi imkânlarıyla sağlandığını ve resmî belgelerinin de alındığını ifade etti. Eğitim sisteminin ideolojik bir dayatma olmaktan çıkarılması gerektiğini savundu.

Şefaat

Halis Hoca, şefaatin İslam'da hak olduğunu söyledi. Peygamberimiz (sav), salihler ve şehitlerin şefaatinin sünnetle sabit olduğunu belirtti. Ancak şefaatin yalnızca Allah'ın izniyle gerçekleşeceğini ifade etti.

17. bk. 3/Âl-i İmrân, 189; 12/Yûsuf, 40

Osmanlı ve Saltanat Tartışması

Halis Hoca, Osmanlı'yı bir İslam devleti olarak tanımladı ancak saltanat sistemini Allah Resûlü'nün (sav) yasakladığı bir uygulama olarak nitelendirdi. Osmanlı'nın ümmete ait bir devlet olduğunu ve hatalarına rağmen ümmetin bir parçası olarak görülmesi gerektiğini ifade etti. Laik sistemlerin ise İslam'ın ruhuna tamamen aykırı olduğunu belirtti.

İran ve Şiî İnancı

İran'daki Rafizilerin sapkın inançlara sahip olduğunu söyleyen Halis Hoca, bu kesimi tekfir ettiğini ifade etti. Ancak aşırılığa kaçmayan Şiîlerin, bidat içinde olsa da küfürle itham edilemeyeceğini belirtti. İran, Suudi Arabistan ve Türkiye'yi İslam devleti olarak görmediğini, çünkü şeriatın tam anlamıyla uygulanmadığını ifade etti.

İran mı İsrail mi?

Halis Hoca, "İsrail mi, İran mı?" sorusuna İsrail'in sadece bir din meselesi olmadığını, Batı sömürgeciliğinin bir aracı olduğunu söyleyerek cevap verdi. İsrail'e karşı direnişi Batı sömürgeciliğine karşı duruş olarak değerlendirdi. Şiî anlayışını benimsememekle birlikte İsrail'e karşı mücadele eden Şiî toplulukların da haklı direnişini desteklediğini belirtti.

Gazze ve Selefîler

Halis Hoca, Filistin'de savaşan gruplar içerisinde Hamas ile birlikte Livâu't Tevhîd gibi Selefî grupların da olduğunu belirtti. Hamas'ın mücadelesini "şerefli ve onurlu bir mücadele" olarak tanımladı ve destekleyici bir görüş ifade etti.

Sonuç

Bu program, Halis Hoca'nın inancını daha geniş bir kitleye aktarması açısından önemli bir fırsat oldu. İslam'ın temel meselelerine dair açıklamalarının yanı sıra şahsi hayatı ve eğitim sürecine dair paylaşımlarıyla kamuoyunda oluşan pek çok yanlışı düzeltme imkânı buldu.

Şu âna kadar yaşanan süreci özetlemeye ve önemli hususları açıklamaya çalıştık. Rabbimizin izni ve yardımıyla süreç işliyor, tevhid daveti gündemi tutmaya devam ediyor... Rabbimizden, "Öze Dönüş" gayesiyle çıktığımız bu yolculuğu hayırla tamamlandırmasını ve bizleri bu yolda razı olduğu din ve menhec üzere sabit kılmasını niyaz ediyoruz.

Makalede Dolaylı veya Direkt Temas Edilen Kitaplar:

– El-Arş, Ez-Zehebî, İmâdetu'l Bahsi'l İlmî

– Ebkâru'l Efkâr fî Usûli'd Dîn, El-Âmidî, Dâru'l Kutub ve'l Vesâiki'l Kavmiyye

– Ebû Ahmed El-Kerecî Kassâb, Nuketu'l Kur'ân, Dâru İbni'l Kayyim ve Dâru İbni Affân

– Ed-Dureru'l Mensûr, Es-Suyûtî, Dâru'l Fikr

– El-Cem'u beyne Re'yi'l Hakîmeyn, Dâru Mektebeti'l Hilâl

– El-Ğunye, Abdulkâdir El-Ceylânî, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye

– El-İhtilâfu fi'l Lafzî ve'r Reddu ale'l Cehmiyye ve'l Muşebbihe, İbnu Kuteybe, Dâru'r Riâye

– El-İstikâme, İbnu Teymiyye, Câmietu'l İmâm Muhammed ibni Suûd

– El-Mu'cazu'l Evsat fi'l Mantık, İbnu Sînâ

– Er-Reddu ale'l Cehmiyye ve'z Zenâdike, Ahmed ibni Hanbel, Dâru's Sebât

– Er-Risâle, İbnu Ebî Zeyd El-Keyrevânî, Dâru'l Fikr

– Es-Sunenu'l Kubrâ, Nesâî, Muessesetu'r Risâle

– Es-Sunne, Abdullah ibni Ahmed ibni Hanbel, Dâru İbni'l Kayyım

– Eş-Şerîa, El-Âcurrî, Dâru'l Vatan

– Et-Temhîd, İbnu Abdilberr, Muessesetu'l Furkân

– El-Uluvv li'l Aliyyi'l Ğaffâr, Şemsuddîn Ez-Zehebî, Mektebetu'l Edvâ'.

– Fehmu'l Kur'ân, Hâris El-Muhâsibî, Dâru'l Kindî

– Halku Ef'âli'l İbâd, Muhammed ibni İsmâîl El-Buhârî, Dâru'l Meârif

– Kitâbu'l Arş, Muhammed ibni Osmân ibni Ebî Şeybe, Mektebetu'r Ruşd

– Kitâbu'l Ayn, Halîl ibni Ahmed, Dâru Mektebeti'l Hilâl

– Meâlimu Usûli'd Dîn, Fahruddîn Er-Râzî, Dâru'l Kitâbi'l Arabî

– Mefâtihu'l Ğayb, Fahruddîn Er-Râzî, Dâru'l Fikr

– Mekâlâtu'l İslâmiyyîn, Ebu'l Hasen El-Eş'arî, El-Mektebetu'l Asriyye

– Mektûbat-ı Rabbânî, İmam-ı Rabbânî, Çile Yayınları

– Mesâilu'l İmâm Ahmed, Ebû Dâvud Es-Sicistânî, Ed-Dâru'r İlmiyye

– Mevkifu'l Akl ve'l İlm ve'l Âlem, Mustafâ Sabrî, Dâru İhyâi't Turâs

– Nihâyetu'l Ukûl fî Dirâyeti'l Usûl, Fahruddîn Er-Râzî, Shamela
– Risâletu İlâ Ehli's Sağr, Ebu'l Hasen El-Eş'arî, İmâdetu'l Bahsi'l Alemî
– Risâletu's Siczî ilâ Ehli Zebîd, Ebû Nasr Es-Siczî, İmâdetu'l Bahsi'l İlmî
– Sahîhu'l Buhârî, Muhammed ibni İsmâîl El-Buhârî, Muessesetu'r Risâle
– Sahîhu Muslim, Muslim ibni Haccâc, Muessesetu'r Risâle
– Şerhu's Sunne, El-Muzenî, Mektebetu'l Ğurabâ'
– Şerhu Usûli İ'tikâdi Ehli's Sunne, Lâlekâî, Daru't Taybe
– Şerhu'l Mekâsid, Teftâzânî, Dâru Meârifi'n Numâniyye
– Sohbetler, Mahmut Ustaosmanoğlu, Ahıska Yayınevi
– Sunenu Ebî Dâvud, Ebû Dâvud Es-Sicistânî, Muessesetu'r Risâle
– Sunenu't Tirmizî, Muhammed ibni Îsâ Et-Tirmizî, Muessesetu'r Risâle
– Tehzîbu'l Luğa, Ezherî, Dâru İhyâi't Turâs Baskısı
– Tefsîru'l Beğavî, Beğavî, Dâru't Taybe
– Tefsîru't Taberî, Muessesetu'r Risâle ve Dâru't Terbiyyeti't Turâs
– Zeylu Tabakâti'l Henâbile, İbnu Receb El-Hanbelî, Matbaatu's Sunneti'l Muhammediyye

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI'NA KADAR YAŞANAN HADİSELER

Enes YELGÜN

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam Resûl'üne olsun.

Allah Resûlü (sav) ashabıyla beraber Ben-i Kurayza Yahudilerini muhasara altına aldıktan bir süre sonra başka seçenekleri olmadığını gören Yahudiler, Sa'd ibni Muâz'ın vereceği kararı kabul edeceklerini belirtip teslim olmaya karar verdiler.

Sa'd ibni Muâz ise savaşta aldığı bir yaradan dolayı tedavi görmekte idi.

İbni Hişam'ın Es-Sîretu'n Nebeviyye'sinde şöyle geçmektedir:

"Resûlullah (sav), Sa'd ibni Muâz'ı Eslemoğullarından bir kadının çadırına yerleştirdi. Kadının adı Rufeyde idi ve çadır mesciddeydi. Kadın yaralıları tedavi ediyordu. Kendisini Müslim fakirlerin hizmetine vermişti. Resûlullah (sav) Sa'd ibni Muâz yaralandığında yanındakilere, 'Onu Rufeyde'nin çadırına götürün, yakında onu ziyaret edeceğim.' buyurdu."[1]

Sa'd ibni Muâz Medine'de ileri gelen kişilerden biri idi. Bir savaşta yaralandığında kendi aşiretinden ya da Medine'den herhangi bir aile onunla çok rahat bir şekilde ilgilenip tedavisini üstlenebilirdi. Ancak o, Müslimlerin oluşturduğu bir tedavi merkezine götürüldü. Bu da İslam devletinin artık kurumsallaşmaya başladığına dair işaretlerdendir.

Aynı şekilde bu tedavi noktasında bir kadın sahabenin görev yaptığını ve bu hizmet için kendini adadığını görüyoruz. Daha öncesinde de karşılaştığımız üzere kadınlar mücadelenin en zor süreçlerinde bile geride durmamışlar, kendilerine düşen vazifeyi en güzel şekilde yerine getirmişlerdi. Kıyas yaptığımızda böyle sıkıntılı bir görev için bile kadın sahabilerin sahada olduğunu görüyorsak o zaman diğer hizmet alanlarında hayli hayli bulunabileceklerini söyleyebiliriz.

Ebû Saîd El-Hudrî'den (sav) şöyle rivayet edilmiştir:

"Kurayzaoğulları Yahudileri Sa'd ibni Muâz'ın vereceği kararı kabul edeceklerini bildirince Allah Resûlü (sav) Sa'd'ın gelmesi için bir haberci gönderdi. Sa'd ibni Muâz bir merkep üzerinde geldi. Bize doğru yaklaşınca Allah Resûlü (sav), 'Haydi, efendinizi ayakta karşılayın!' buyurdu. Sa'd gelip

Allah Resûlü bazı seriyyeleri, esir alınıp öldürülen ashabının naaşlarını kurtarmak için düzenledi. Aynı şekilde savaşlarda esir alınan müşrikler ile esir Müslimler takas edilerek özgürlüklerine kavuşturuldular. Müminlerin bir vücudun âzâları olması hakikatine uygun bu ameller Müslim gönüllere şifa olurken kâfirlere ise korku saldı.

1. Sîretu İbni Hişâm, 2/239

Sumâme ibni Usal'in hidayete erişme kıssası kısa bir siyer tarihidir. Allah Resûlü müşriklerin hidayetle hayat bulmalarını isterdi. Bunun için tüm yollara başvururdu. Gaye, müşriklerin yeryüzünden silinmesi değildi. Savaş zamanında müminlerin karşısına çıkmaları ve hainlik yapıp bunda ısrar etmeleri dışında Allah Resûlü hep İslam olmaları için en küçük ihtimalleri bile zorlardı.

Allah Resûlü'nün (sav) yanına oturdu. Allah Resûlü (sav) ona durumu anlatarak, 'Bunlar senin vereceğin kararı kabul edeceklerini söylediler.' dedi. Sa'd, 'Ben şu kararı veriyorum: Savaşanlar öldürülecek ve kadınlarla çocuklar da esir edilecek.' dedi. Allah Resûlü (sav) bunun üzerine şöyle buyurdu: 'Onlar hakkında her şeyin sahibi olan Allah'ın hükmünü verdin!' "[2]

Bunun üzerine Sa'd ibni Muâz'ın verdiği hüküm uygulanmaya başladı. Böylece Medine'deki son Yahudi varlığı da sona ermiş oldu. Kısa süre içinde de Sa'd ibni Muâz vefat etti. Allah Resûlü (sav) onun faziletine dair bize şöyle haber vermiştir:

Berâ'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi'ye (sav) ipek bir hulle (elbise) hediye edildi. Ashabı ona dokunmaya ve yumuşaklığından hayret etmeye koyuldu. Bunun üzerine o (sav) şöyle buyurdu: 'Bunun yumuşaklığına hayret mi ediyorsunuz? And olsun Sa'd ibni Muâz'ın mendilleri bundan daha hayırlı (yahut) daha yumuşaktır.' "[3]

Câbir'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Sa'd ibni Muâz'ın ölümünden dolayı (Rahmân'ın) arşı sarsıldı."[4]

Ben-i Kurayza Muhasarası tamamlandıktan ve Medine'deki Yahudi varlığına son verildikten sonra Hudeybiye Barış Antlaşması'na kadar devam eden bir süreç başlamış oldu. Bu süreçte pek çok harekât düzenlendi. Bu harekâtlar temel olarak şu sebeplerle gerçekleştirilmiştir:

– Geçmişte yaşanan Bi'ri Maune ve Reci' Vakıalarında ihanet eden toplulukları cezalandırmak: Allah Resûlü (sav) bu seriyyelerle hem İslam düşmanlarının yaptıklarının yanına kâr kalmayacağını göstermiş oldu hem de bundan sonra davet amaçlı gönderilen elçilere saldırı yapmayı planlayanlara gözdağı verdi.

Başka bir hainlik de sahabeyle anlaşmalarını bozup Hendek Savaşı'nda müşriklere yardım eden bazı kabilelerden gelmişti. Onlara yapılan seriyyelerle bu hainliklerinin hesabı soruldu.

– Esirleri kurtarmak ve katledilip de cesetleri müşriklerin elinde olan Müslimlerin naaşlarını almak: Yine Allah Resûlü (sav) bazı seriyyeleri esir alınıp öldürülen ashabının naaşlarını kurtarmak için düzenledi. Aynı şekilde savaşlarda esir alınan müşrikler ile esir Müslimler takas edilerek özgürlüklerine kavuşturuldular. Müminlerin bir vücudun âzâları olması hakikatine uygun bu ameller Müslim gönüllere şifa olurken kâfirlere ise korku saldı.

– Medine üzerine tekrardan saldırı planları yapan müşriklere ve Medine çevresinde bozgunculuk yapmaya devam eden bedevilere karşı tedbir almak: Allah Resûlü (sav), Hendek Savaşı sonrası bir daha böyle bir harekâta girişememeleri için en ufak bir hareketlenmeyi bile tehdit olarak kabul etti ve onlar üzerine seriyyeler gönderdi. Hudeybiye Günü'ne kadar yapılan bu harekâtlar sayesinde bir saldırıyla karşılaşılmadı.

Bununla beraber bedevilerin başıboş bir şekilde yaşayıp güvensizlik ortamı oluşturmalarına izin verilmedi. Medine çevresi İslam'ı bir inanç olarak kabul etmekle birlikte dünyada güven içinde yaşamanın bir yolu olduğunu da pratikte görmeye başladılar. Dolayısıyla cahilî sistemlerin sadece belli kesimlere vadettikleri hayatı İslam çatısı altında yediden yetmişe hep beraber yaşayabileceklerini fark etmiş oldular.

– Duvmetu'l Cendel Seriyyesi şu âna kadar yapılan seriyyelerden farklı idi. Allah Resûlü (sav) ilk defa Hristiyan bir topluluğun üzerine harekât düzenledi. Abdurrahman ibni Avf komutasındaki sahabiler Hristiyanları ilk önce İslam'a çağırdılar. Kabul etmediklerinde cizye vermeye davet ettiler. Üç günün sonunda bazıları Müslim olurken bazıları da cizye vererek İslam devletinde yaşamayı kabul ettiler. Böylece ilk defa cizye vererek İslam hâkimiyetinde yaşamayı kabul eden bir topluluk olmuş oldu.

Bu tabii ki müminlerin güçlerinin artık çok daha fazla olduğunu göstermesi açısından önemli olduğu gibi İslam devleti açısından da yeni bir tecrübe idi.

Seriyyeler bu ve benzeri amaçları gerçekleştirmek için yapıldı. Bununla birlikte bir seriyye vardı ki içerisinde yaşanan hadise onu diğerlerinden ayırdı:

Ebû Hureyre'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sav) Necid taraflarına bir atlı birlik gönderdi. Bunlar Hanifeoğullarından Sumâme ibni Usâl diye anılan bir adam getirdiler. Onu mescitdeki direklerden bir direğe bağladılar. Nebi (sav) mescide onun yanına çıkarak, 'Ey Sumâme, ne hissediyorsun?' diye sordu.

Sumâme, 'Ey Muhammed, bende (senden yana) hayır (ümidi) vardır. Eğer beni öldürecek olursan kanlı bir

2. Buhari, 3043; Müslim, 1768
3. Buhari, 3802; Müslim, 2468
4. Buhari, 3803; Müslim, 2466

caniyi öldürmüş olacaksın. Eğer bana nimet ve ihsanda bulunursan teşekkürle karşılık verecek birisine ihsanda bulunmuş olacaksın. Şayet isteğin mal ise ondan dilediğini iste.' diye cevap verdi.

Sumâme ertesi güne kadar bu hâlde bırakıldı. Sonra ona, 'Ey Sumâme, ne hissediyorsun?' diye sordu.

O da, 'Daha önce söylediğim gibi eğer sen (bana) nimet ve ihsanda bulunursan teşekkürle karşılık verecek bir kimseye nimet ve ihsanda bulunmuş olacaksın.' dedi.

Allah Resûlü (sav) yine onu (kendi hâline) bıraktı.

Ertesi gün yine, 'Ey Sumâme, ne hissediyorsun?' diye sordu.

Sumâme, 'Haberim daha önce söylediklerimden ibarettir.' dedi.

Allah Resûlü (sav), 'Sumâme'yi çözünüz.' diye buyurdu. Sumâme mescide yakın bir yerde bulunan suya gidip yıkanıverdi, sonra gelip mescide girerek şöyle dedi: 'Şahitlik ediyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ediyorum ki Muhammed, O'nun elçisidir. Ey Muhammed! Allah'a yemin ederim, yeryüzünde senin yüzünden daha çok buğzettiğim bir yüz yoktu. Artık senin yüzün en sevdiğim yüz oluverdi. Allah'a yemin ederim, senin dininden daha çok buğzettiğim bir din yoktu. Artık senin dinin benim en sevdiğim din oluverdi. Allah'a yemin ederim, senin şehrinden daha çok buğzettiğim bir şehir yoktu. Artık senin şehrin benim en sevdiğim şehir oldu. Ben umre yapmak isterken atlı birliğin beni yakaladı. Şimdi ne yapmamı önerirsin?'

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) ona müjde verdi ve umre(sini) yapmasını emretti. Mekke'ye varınca birisi ona, 'Sen dininden mi döndün?' dedi. O, 'Allah'a yemin ederim ki hayır. Fakat ben Allah Resûlü (sav) ile birlikte Müslim oldum. Allah'a yemin ederim Nebi (sav) bu hususta izin vermedikçe size Yemâme'den bir buğday tanesi dahi gelmeyecektir.' dedi."[5]

"Sumâme ibni Usal, umreyi yaptıktan sonra Yemâme'ye gitti. Yemâme halkını, Mekkelilerle ticaret yapmaktan menetti. Bunun üzerine (Mekkeliler kıtlıktan deve yününü kanla yoğurup yemek zorunda kaldılar ve sonunda) Resûlullah'a (sav) şöyle bir yazı yazdılar:

'Sen, hem akraba hukukunu gözetmeyi emretmekte hem de bizimle akrabalık bağlarını koparıp babaları kılıçtan geçirmekte, çocukları da açlıktan öldürmektesin!'

Mekkeli müşriklerin müracaatları ve ricaları üzerine Resûlullah (sav), Mekkelilere zahire satılmasına ve çıkışına engel olmaması için Sumâme ibni Usal'e yazı yazdı. Sumâme de Resûlullah'ın (sav) isteğine tabi oldu."[6]

Sumâme ibni Usal'in (ra) hidayete erişme kıssası kısa bir siyer tarihidir. Allah Resûlü müşriklerin hidayetle hayat bulmalarını isterdi. Bunun için tüm yollara başvururdu. Gaye, müşriklerin yeryüzünden silinmesi değildi. Savaş zamanında müminlerin karşısına çıkmaları ve hainlik yapıp bunda ısrar etmeleri dışında Allah Resûlü (sav) hep İslam olmaları için en küçük ihtimalleri bile zorlardı.

Taif dönüşü meleklerin talebini geri çeviren Peygamber (sav) burada da Sumâme'ye güzellikle muamele etti. O, mescid içinde diğer Müslimlerin durumuna da şahitlik etti. Sonuç olarak İslam ona sevdirildi.

Peygamberimizin (sav) bu stratejisi uzun vadede pek çok kapının çok kolay bir şekilde ona açılmasını sağladı. İleride geleceği üzere kanlı birçok savaş yaşanmasına rağmen Mekke'nin savaşsız bir şekilde fethini ve elde kalmasını sağlayan en önemli faktör de yine bu uygulama idi.

Aynı stratejinin başka bir parçasını Sumâme'nin Mekkeli müşriklere uygulamaya başladığı boykotta görüyoruz. Müşrikler Allah Resûlü'ne (sav) müracaat ettiklerinde Peygamberimiz boykotun kaldırılmasını istiyor. Mekkelilerin bu taleplerine olumlu cevap alacaklarını umup Peygamberimize gelmeleri bile müşrikler ile müminler arasındaki farkı açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

5. Buhari, 4372; Müslim, 1764
6. Sîretu İbni Hişâm, 2/639

EL-KAVLU'L FASL

Talha AKMAN

TAKVA, DOĞRU SÖZ VE SORUMLULUK

Nerede olursak olalım, ya Allah'ın haram kıldığı bir durumla karşılaşıyoruz ya da Allah'ın bize farz kıldığı bir ameli yaparken engellerle karşılaşıyoruz. Böyle durumlarda insan ister istemez zorlanabilir, yorulabilir ve kendince "işlerini yapamadığını" düşünebilir. Ancak Rabbimizin şeriatı bize bir emanettir ve bu emanet bize bir zorluk olsun diye değil, günahlarımızın bağışlanması için sunulmuştur.

اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ
فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُۜ اِنَّهُ
كَانَ ظَلُومًا جَهُولًۙ لِيُعَذِّبَ اللّٰهُ الْمُنَافِق۪ينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِك۪ينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ
وَالْمُؤْمِنَاتِۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَح۪يمًا

"Şüphesiz ki biz; göklere, yere ve dağlara emaneti (şer'i sorumluluğu/irade ve mükellefiyeti) teklif ettik. Onu yüklenmekten kaçındılar. Ve ondan endişeye kapıldılar. (Ama) insan onu yüklendi. Çünkü o, pek zalim, pek cahildir. (Bu teklif) Allah'ın münafık erkek ve münafık kadınlara, müşrik erkek ve müşrik kadınlara azap etmesi; mümin erkek ve mümin kadınların da tevbelerini kabul edip (onları bağışlaması) içindir. Allah (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir."[1]

Allah'ın (cc) adıyla,

Allah'a (cc) hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun

Bir önceki yazımızda insanın yaratılış amaçlarından biri olan imtihanlara karşı takva ve doğru sözlü olmanın önemini kaleme almıştık. Bu bağlamda, Allah'ın (cc) kullarına yüklemiş olduğu şer'i sorumluluklarda takvanın ve doğru sözlü olmanın önemini anlatmaya çalışacağız.

"Şüphesiz ki biz; göklere, yere ve dağlara emaneti (şer'i sorumluluğu/irade ve mükellefiyeti) teklif ettik. Onu yüklenmekten kaçındılar. Ve ondan endişeye kapıldılar."

Allah'ın (cc) göklere, yere ve dağlara teklif ettiği emanetin ne olduğu konusunda müfessirler arasında farklı görüşler nakledilmiş olup genel olarak bu emanet "şer'i sorumluluklar" olarak tefsir edilmiştir.

İbni Ömer'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah (cc) göklere, yere ve dağlara emirler ve masiyetler konusunda mükellefiyeti/emaneti arz etmiş, ancak onlar

1. 33/Ahzâb, 72-73

kabul etmemiştir. Allah (cc) emaneti Âdem'e (as) teklif ettiğinde Âdem (as) 'O nedir?' diye sordu.

Allah (cc) şöyle buyurdu: 'Güzel amelinin karşılığında güzellikle karşılık bulursun. Kötülük yaparsan ise karşılığında ceza vardır.'

Âdem, 'Evet (kabul ettim).' dedi."[2]

İbni Abbâs (ra) emaneti şu şekilde açıklamıştır: "Emanet, farzlardır. Allah bu farzları göklere, yere ve dağlara teklif etti. Eğer eksiksiz olarak emanetin gereğini yerine getirirlerse onları mükâfatlandıracağını, onu zayi edecek olurlarsa azaplandıracağını söyledi. Bu işten hoşlanmadılar ve çekindiler, ancak bu bir masiyet kastıyla değil, gereğini yerine getiremezler korkusuyla Yüce Allah'ın dinini tazim ettiklerinden böyle tavır takınmışlardı. Daha sonra Yüce Allah, bu emaneti Âdem'e teklif etti, o da içindekilerle beraber kabul etti."[3]

Gökler, yeryüzü, dağlar ve sair mahlukat, Allah'ın (cc) kendilerine yüklemiş olduğu sorumlulukları mükemmel ve eksiksiz bir şekilde yerine getirmektedir. Ve bunu hiçbir karşılık beklemeksizin yaparlar. Güneş, her gün emredilen saatte ve yerde doğar, yine emredilen saatte ve yerde batar. Ay, yıldızlar, bulutlar… hepsi Allah'ın (cc) kendilerine yüklediği sorumlulukları yerine getirir.

"(Ama) insan onu yüklendi."

İnsan, Allah'ın (cc) şer'i sorumluluğunu kabul etmiştir. Allah (cc) insana bu yükün altından nasıl kalkacağını vahiyle öğretmiş ve yaratılışına bu yükü kaldırabilecek donanımları yerleştirmiştir. Tefsirini yaptığımız bir önceki ayette geçtiği üzere konuşmak, görmek gibi özellikler bu donanımlardandır.

İbni Cerîr (rh) şöyle dedi:

"İbni Zeyd (rh) bu ayet hakkında demiştir ki: 'Allah onlara emaneti teklif etti, yani dinin gereklerini yerine getirmeyi üzerlerine farz kıldı. Buna karşılık onlara sevap ve mükâfat vereceğini ve dini kendilerine emanet olarak bırakacağını söyledi. Onlar, 'Hayır, biz zaten senin emrine musâhhar kılındık, sevap da ceza da istemiyoruz.' dediler. Allah (cc) bunu Âdem'e de teklif etti, 'O, başım gözüm üzerine.' dedi. Bunun üzerine Yüce Allah ona dedi ki: 'Madem sen bunu yüklendin, ben de sana yardımcı olacağım. Gözün için bir perde yaratacağım. Sana helal olmayacak şeylere bakmaktan korkarsan bu perdeyi gözüne indir. Diline bir kapı ve bir kilit yaratacağım. Korkarsan kapıyı kilitle. Fercin için bir elbise yaratacağım, onu sana helal kıldığımdan başkasına açma.' ' "[4]

İnsanın emaneti zayi etmesi, bu donanımları yaratılış amacına uygun kullanmamasıdır:

2. Beyhaki, Ez-Zuhdu'l Kebîr, 711; Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 68967 No.lu nakil
3. Suyûtî, Ed-Durru'l Mensûr, 12/155; İbni Cerîr, 19/197,198; İbnu'l Enbarî, 389, 390
4. Tefsîru't Taberî, 20/339; İbni Kesir Tefsiri, 9/56

Kur'ân-ı Kerim'de peygamberlerin kavimlerine yapmış oldukları davetleri okuduğumuzda şunu görmekteyiz: Peygamberler kavimlerini tevhide çağırdıklarında ve kavimleri onlara karşı çıkıp itiraz ettiklerinde peygamberler onlara, "Siz cahillik ediyorsunuz." demiştir. Yani cehalet, tevhid davetine itiraz eden müşriklerin belirgin bir özelliğidir.

"Andolsun ki cehennemi, kalpleri olup da onunla (hakikati) anlamayan, gözleri olup da onunla (hakikati) görmeyen; kulakları olup da onunla (hakikati) duymayan insanlar ve cinlerin çoğunluğu için yarattık/hazırladık. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta (hayvanlardan) daha sapkınlardır. Bunlar gafillerin ta kendileridir."[5]

"Andolsun ki, onlara size vermediğimiz gücü/iktidarı/imkânları verdik. Onlara kulak, göz ve kalpler verdik. Ne kulakları ne gözleri ne de kalpleri onlara fayda sağladı. Çünkü Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlardı. Ve alaya aldıkları (azap), onları çepeçevre kuşattı."[6]

"Çünkü o, pek zalim, pek cahildir."

Ayetin bu bağlamında insanın zalim ve cahil olması, yüklenmiş olduğu bu emaneti zayi ederek nefsine zulmetmesi ve bunun sonucunu bilmemesi yönünde tefsirler aktarılmıştır. Bir sonraki ayette ise emaneti zayi edenlerin kimler olduğunu görüyor ve buradaki zulümle cehaleti daha iyi anlıyoruz.

(Bu teklif) Allah'ın münafık erkek ve münafık kadınlara, müşrik erkek ve müşrik kadınlara azap etmesi (içindir)

Münafıklar ve müşrikler, zalim ve cahil oldukları için Allah'ın (cc) kendilerine yüklemiş olduğu emaneti zayi etmiş kişilerdir.

En büyük zulüm, şirktir ve Allah'a (cc) şirk koşanlar ancak kendi nefislerine zulüm ederler;

"Hani Lokman, oğluna öğüt verirken demişti ki: 'Oğulcuğum! Allah'a şirk koşma! Şüphesiz ki şirk, en büyük zulümdür.' "[7]

"Biz, onlara zulmetmemiştik; fakat onlar, kendilerine zulmetmekteydiler. Rabbinin (helaka dair) emri geldiğinde, Allah'ı bırakıp da dua ettikleri ilahlarının onlara hiçbir faydası olmamıştı. (Evet,) onlara yıkım ve hasardan başka bir katkıları olmamıştı."[8]

5. 7/A'râf, 179
6. 46/Ahkâf, 26
7. 31/Lokmân, 13
8. 11/Hûd, 101

Müşrikler, Allah'ın (cc) hakkını Allah'tan (cc) başkasına vererek en büyük zulmü yapan kimselerdir.

Münafıklar ise iman etmedikleri hâlde iman etmiş gibi görünerek, en büyük zulüm olan şirki gizlice işlerler ve hatta dost edindikleri kâfirlerin yanında bunu açıklarlar.

"O (münafıklar) ki sizin durumunuzu gözetlerler. Size Allah'tan bir yardım gelecek olsa: 'Sizinle beraber değil miydik?' derler. Kâfirlerin (zaferden) bir payı olacak olsa (bu sefer onlara:) 'Size dostluk edip, müminlerden korumadık mı?' derler."[9]

"Münafıklık eden kimseleri görmedin mi? Ehl-i Kitap'tan kâfir olan kardeşlerine derler ki: 'Şayet (yurtlarınızdan) çıkarılırsanız, biz de sizinle beraber çıkarız. Sizin aleyhinize (olacak bir hükümde) hiç kimseye ebediyen itaat etmeyiz. Şayet sizinle savaşılırsa kesinlikle size yardım ederiz.' Allah, onların yalancılar olduğuna şahitlik eder."[10]

Onların bu beraberlikleri, cehennem azabında da devam etmektedir:

"Allah, erkek münafıklara, kadın münafıklara ve kâfirlere içinde ebedî kalacakları cehennem ateşini vadetti. O, onlara yeter. Allah, onlara lanet etmiştir. Ve onlar için sürekli olan bir azap vardır."[11]

Kur'ân-ı Kerim'de peygamberlerin kavimlerine yapmış oldukları davetleri okuduğumuzda şunu görmekteyiz: Peygamberler kavimlerini tevhide çağırdıklarında ve kavimleri onlara karşı çıkıp itiraz ettiklerinde peygamberler onlara, "Siz cahillik ediyorsunuz." demiştir. Yani cehalet, tevhid davetine itiraz eden müşriklerin belirgin bir özelliğidir:

"Ey kavmim! (Davetim karşılığında) sizden mal talep etmiyorum. Benim ücretim Allah'a aittir. Ben, iman edenleri kovacak değilim. Onlar Rableri ile karşılaşacaklardır. Fakat ben, sizlerin cahillik eden bir topluluk olduğunuzu düşünüyorum."[12]

"De ki: 'Ey cahiller! Bana, Allah'tan başkasına ibadet etmemi mi emrediyorsunuz?' "[13]

"Dedi ki: '(Azabın ne zaman geleceğine dair) bilgi Allah'ın katındadır. Ben ise kendisiyle gönderildiğim (hakikatleri) size tebliğ ediyorum. Fakat ben, sizi cahillik eden bir toplum olarak görüyorum.' "[14]

Münafıklar da cahil ve bilmeyen kimselerdir. Bu bilgisizliklerinden dolayı, olmadıkları gibi görünmüş ve sadece Allah'a (cc) ait olanı Allah'tan (cc) başkalarının yanında aramışlardır:

"Münafıklara, kendileri için can yakıcı bir azap olduğunu müjdele! Onlar ki müminleri bırakıp kâfirleri dost ediniyorlar. Onların yanında izzet mi arıyorlar? Hiç şüphesiz, izzetin tamamı Allah'a aittir."[15]

"İzzet, Allah'ın, Resûl'ünün ve müminlerindir. Fakat münafıklar bilmezler."[16]

"Mümin erkek ve mümin kadınların da tevbelerini kabul edip (onları bağışlaması) içindir."

Göklerin, yerin ve dağların yüklenmekten çekindikleri, ancak insanın yüklenmiş olduğu emanet/şer'i sorumluluklar bir yük ve zorluk değildir. Aksine Rabbimiz merhametiyle kulları için daima kolaylığı diler:

"Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez."[17]

Bizler, ne yazık ki cahiliyenin en koyu hâliyle hüküm sürdüğü bir toplumda yaşıyoruz. Nerede olursak olalım, ya Allah'ın (cc) haram kıldığı bir durumla karşılaşıyoruz ya da Allah'ın (cc) bize farz kıldığı bir ameli yaparken engellerle karşılaşıyoruz. Bu durumlarda insan ister istemez zorlanabilir, yorulabilir ve kendince "işlerini yapamadığını" düşünebilir. Ancak Rabbimizin şeriatı bize bir emanettir ve bu emanet bize bir zorluk olsun diye değil, günahlarımızın bağışlanması için sunulmuştur.

Ayetin öncesinde geçen takva ve doğru sözlü olmayı bu bağlamda değerlendirdiğimizde, bu emanetin hakkını ancak takva ve doğru sözlü olmakla eda edebileceğimizi anlıyoruz. Dikenlerle dolu bir yolda yürüyor gibi kulluk emanetimizi kollamalı ve kendi nefsimize, "Bu, Rabbimin bana emridir, bunu yapmam gerekir, ben kulluk emanetimi zayi etmeyeceğim." diyerek doğru sözle nasihat etmemiz gerekir.

"Allah (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir."

Allah (cc), yaşadığımız bu zamanın fitnelerinden bizleri korusun ve bilerek ya da bilmeyerek yaptığımız hatalarımızı affetsin. Bizi emanetine riayet eden kullarından kılsın. Allahumme âmin.

9. bk. 4/Nisâ, 141
10. 59/Haşr, 11
11. 9/Tevbe, 68
12. 11/Hûd, 29
13. 39/Zumer, 64
14. 46/Ahkâf, 23
15. 4/Nisâ, 138-139
16. bk. 63/Munafikûn, 8
17. bk. 2/Bakara, 185

MUKSİRÛN SAHABİLER VE HADİS RİVAYETİ

Enes DOĞAN

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Muksirûn sahabilerden Câbir ibni Abdullah'ın çok hadis rivayet etme nedenlerini işlemeye devam ediyoruz.

6. Câbir ibni Abdullah'ın (ra) rivayetleri neden çoktur?

c. Câbir ibni Abdullah (ra) hafızası güçlü, zeki, fehmi açık, gözlemci ve çabuk kavrayan bir sahabidir.

Câbir'in (ra) rivayetlerinde mıntıka, zaman, miktar, kişi ismi, kişi sayısı gibi detaylara dair bilgilerin çokça bulunması, hem soruyu hem de soruya verilen cevabı dikkatlice zabt edip aktarması, onlarca hadisi bağlamlarıyla birlikte bilmesi, hadise eşlik eden olaylara yer vermesi ve rivayetlerinin kimisinin uzunca olması bu yönünü ispatlamaktadır.[1]

Örneğin, Allah Resûlü'nün (sav) Veda Hutbesi'ni birçok sahabi rivayet etmiştir. Ancak bunlardan en uzununu, en detaylısı ve Allah Resûlü'nün (sav) beden diline varıncaya kadar birçok ayrıntıyı içeren Câbir'in (ra) rivayetidir.[2] Hatta bazı ilim adamları sadece bu rivayeti şerh etmek için müstakil eserler kaleme almışlar ve ilgili hadisi hac ibadetinde bir asıl olarak kabul etmişlerdir.

Ayrıca rivayet ettiği yüzlerce hadisten çok azının münekkid sahabiler tarafından tenkide uğramış olması da zabtının güçlü olduğunu gösteren delillerden biridir.[3]

Câbir'in (ra) bu niteliği, Allah Resûlü'nden (sav) çokça hadis öğrenmesini ve sonraki nesillere rivayet etmesini kolaylaştırmıştır.

d. Câbir ibni Abdullah'ın hem Allah Resûlü (sav) hayattayken hem de vefat ettikten sonra temel meşguliyetlerinden biri sünneti öğrenmektir.

Câbir (ra), on altı yaşından yirmi altı yaşına kadar uzun yıllarını Allah Resûlü (sav) ile beraber geçirerek ondan büyük bir ilim elde etmiştir. İmam Ahmed'in Müsnedi'nde yer alan rivayetler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre Câbir (ra) hadislerin kahir ekserini bizzat Allah Resûlü'nden

'Bana Allah Resûlü'nden işittiğin bir hadisi rivayet ettiğin bildirildi. Bu hadisi senden duymadan ölmenden veya ölmekten korktum.'

1. Örnekler için bk. Ahmed, 14112, 14115, 14116, 14137, 14139, 14152, 14171, 14239, 14247, 14256, 14273, 14258, 14417, 14440, 14456, 14515…
2. bk. Müslim, 1218
3. bk.Câbir ibni Abdullah ve Hadis Tarihindeki Yeri, Abdurrahman Ece, s. 185

duyarak, görerek veya onunla birlikte bulunarak almıştır. Çünkü bu rivayetlerde "Allah Resûlü'nden işittim, onu gördüm, onunla beraberdim." manasında açık ifadeler kullanmıştır.[4]

"Resûlullah (sav) vefat ettiği sırada yirmi altı yirmi yedi yaşlarında olgun bir delikanlı olan Câbir ibni Abdullah (ra), Resûlullah'tan aldığı ilim havuzuna ilim katmak için duymadığı hadisleri, diğer âlim sahâbîlerden öğrenmeye çalışmıştır. Bir taraftan bildiği hadisleri zabt etmeye uğraşırken, diğer taraftan duyduğu ama emin olmadığı hadisleri ilk ağızdan öğrenmek için de, Medine'den Mekke'ye, Mısır'a ve Şam'a gitmekte tereddüt etmemiştir."[5]

Câbir (ra) otuzdan fazla sahabiden hadis almıştır. Hadis aldığı sahabiler arasında Ebû Bekir, Ömer, Alî, Ebû Ubeyde, Ebû Hureyre, Abdullah ibni Ömer, Ebû Saîd El-Hudri, Muaz ibni Cebel, Abdurrahman ibni Avf, kendisinden "bir hadis" almak için Şam'a gittiği Abdullah ibni Uneys, Ebû Katâde El-Ensârî, Ammâr ibni Yâsir (r.anhum) gibi sahabiler vardır.[6] Hatta bu kimseler arasında tabiin döneminin hanım muhaddiselerinden Ummu Kulsûm'un da (rh) yer alması çok daha dikkat çekicidir. Ummu Kulsûm, Ebû Bekir'in (ra) en küçük kızıdır ve babasının vefatından sonra dünyaya gelmiştir.[7]

Câbir'in (ra) bu çabasını görmek adına Şam'a yaptığı yolculuğu kaydedelim:

Câbir (ra) şöyle anlatıyor:

"Adamın birinin Resûlullah'tan (sav) naklen bir hadis rivayet ettiği bana bildirilince bir deve aldım ve adamın yanına gitmek için yola çıktım. Bir ay boyunca yol aldıktan sonra sonunda Şam'a vardım. Sorunca da bu kişinin Abdullah ibni Uneys olduğunu söylediler. Evine gidip kapıcısına, 'Ona Câbir'in kapıda olduğunu söyle.' dedim. Kapıcı, 'Abdullah'ın oğlu Câbir mi?' diye sorunca, 'Evet!' dedim. Kapıcı içeri girip haber verince Abdullah aceleyle yanıma çıktı ve birbirimize sarıldık. Ona, 'Bana Allah Resûlü'nden (sav) işittiğin bir hadisi rivayet ettiğin bildirildi. Bu hadisi senden duymadan ölmenden veya ölmekten korktum.' dediğimde Abdullah şöyle dedi:

'Resûlullah'ın (sav), 'Kıyamet Günü'nde insanlar (veya kullar) çıplak, sünnetsiz ve buhm olarak haşredilirler.' buyurduğunu işittim.

Ona, 'Buhm ne demek?' diye sorduğumuzda, 'Hiçbir şeye sahip olmadan anlamındadır.' buyurdu ve şöyle devam etti:

'Sonra uzaktan, yakındayken duyduğu gibi duyabileceği bir sesle Allah, 'Hükümran olan benim! Her şeyin karşılığını veren benim! Tekme olsa dahi cehennemlik olanlardan hiç kimse cennetlik olan birinin üzerinde bir hakkı varken bu hakkını almadan cehenneme giremez. Aynı şekilde cennetlik olanlardan hiç kimse cehennemlik olan birinin üzerinde bir hakkı varken bu hakkını almadan cennete giremez.' diye seslenir.'

Ona, 'Allah'ın huzuruna çıplak, sünnetsiz ve hiçbir şeyimiz yokken çıkacaksak bu haklar nasıl alınıp ödenecek?' diye sorduğumuzda, 'İyilikler ve kötülüklerle.' buyurdu.' "[8]

Câbir ibni Abdullah (ra) herhangi bir idari vazife almamıştır. Allah Resûlü'nün (sav) vefatından sonra bazı cihad hareketlerine katılmıştır. Osmân'ın (ra) şehit edilmesiyle beraber daha çok ilim öğrenmek-öğretmek ve fetva vermekle meşgul olmuştur. Bu da rivayetlerinin fazla olmasını sağlamıştır.

* * *

Gelecek sayımızda buluşmak duası ile...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

4. Tafsilatlı bilgi için bk. Câbir ibni Abdullah ve Hadis Tarihindeki Yeri, Abdurrahman Ece, s. 121
5. Câbir ibni Abdullah ve Hadis Tarihindeki Yeri, Abdurrahman Ece, s. 120
6. Tafsilatlı bilgi için bk. Câbir ibni Abdullah ve Hadis Tarihindeki Yeri, Abdurrahman Ece, s. 123; Tehzîbu't Tehzîb, 2/507
7. bk. TDV İslam Ansiklopedisi, 42/324
8. Ahmed, 16042

GENİŞLİKTE ALLAH'I TANIMAK

Ömer AKDUMAN

"Kalemler kaldırılmış, sahifeler kurumuştur."[1]

İbni Abbâs (ra) hadisinin son cümlesi bu şekilde bitiyor. Allah Resûlü (sav) bir insana dair takdir edilmiş hayır ve zararın asla değişmeyeceğini, bütün bir ümmet bir araya toplansa da güç yetiremeyeceklerini söyledi. Ardından bu cümlelerle tekid etti. Kaderde olan değişmez. Kaderde olanın değişmemesi ilim, irade, kitabe ve halk (yaratma) dörtlüsünün çıktısıdır. Allah (cc) evvela bilir. Olacaktan ezelî ilmiyle haberdardır. İnsana verdiği cüzi iradeyi, insanın iradeyi kullanacağı yeri çok iyi bilir. Allah'ın ilmi insanın iradesine kesinlikle ket vurmaz. Sonra Allah (cc) bildiğini yazdırır. Gökleri ve yeri yaratmadan 50 bin yıl evvelden yazdırır. Ardından bilip yazdırdıklarını irade eder/diler. Dilediğinde yaratır ve kader peyderpey vücuda gelir. Bu dört aşamalı sistem kaderdir. Kalemler kaldırılıp sahifeler kuruduktan sonra bu kaderde en ufak bir oynama olmaz.

Hadisin Tirmizi rivayetinde bazı ziyade lafızlar bulunur. Bu lafızların her biri inci gibi kıymetlidir, kandil misali sözlerdir. Bunları da inceleyelim:

"Allah'ı genişlikte tanı ki Allah da seni zorlukta tanısın."

"Tearrafe" kelimesi tefaale kalıbında olduğu için "tanımaya gayret et" olarak da çevrilebilir. Allah'ı (cc) genişlik zamanında tanıyıp bilmeye ve anmaya gayret edeni Allah da zorlukta tanır. Sadece zorluk zamanlarında Allah'a el açan insanlar ekseriyetle müşriklerdir ve Kur'ân onları bu özellikleri nedeniyle Kur'ân'da defalarca yerer. Zira bu, insanın Allah'a olan halisane ihtiyacının farkında olmasından değil, Allah (cc) ile arasında mücerret bir menfaat ilişkisi kurmaya çalışmasındandır. Hâliyle menfaati başka kapıda gördüğünde başka kapıya kul olmaktan bir ân olsun imtina etmez. Her durumu Allah'ı (cc) anmak için bir fırsat gören insan Allah (cc) ile ilişkisinde Peygamber'i (sav) takip etmiştir. Zira o her hâlinde Allah'ı (cc) anardı. Samimi, bilinçli ve abd olan, bunu yapması gerektiğini bilir.

"Her şeyin bir hakikati vardır. Bir kul, kendisine isabet edecek olanın onu ıskalayamayacağını, onu ıskalayacak olanın da kendisine isabet etmeyeceğini bilinceye kadar imanın hakikatine erişemez."

"Bil ki seni ıskalayan şey sana isabet edecek değildir. Sana isabet edecek olan da seni ıskalayacak değildir."

Hadiste farklı cümlelerle tekrar eden bir hakikat bu hadiste tekrar karşımıza çıktı. Buna göre "Şu olmasaydı bu olacaktı.", "Şöyle olmasaydı böyle olacaktı." kabîlinden

1. bk. Tirmizi, 2516

farazi cümlelerin bir kıymeti yoktur. Olmuşsa mutlaka olacak diye takdir edildiğindendir, olmamışsa olmayacak dendiğindendir. Allah'ın kaderini başka şeylere mutlak surette bağlamak doğru değildir. İmam Ahmed'in Müsned'inde geçen şu hadis konuyu daha açıklar niteliktedir:

"Her şeyin bir hakikati vardır. Bir kul, kendisine isabet edecek olanın onu ıskalayamayacağını, onu ıskalayacak olanın da kendisine isabet etmeyeceğini bilinceye kadar imanın hakikatine erişemez."[2]

"Kuşkusuz zafer sabır ile beraber olur."

Zaferi arayanlar çoktur. Ama zafere erenler pek azdır. Zafere erenlerin en önde gelen özelliklerinden biri sabırdır. Aktif, bilinçli, geri tutan değil, ileri sevk eden bir sabır. Bu, cihadda bir mücahid için elzemdir. Her sahada İslami mücadeleyi ileri safhalara taşıyan her kul için elzemdir. Dirençli ve dayanıklı olan insan, Allah için ve Allah'a dair başına gelenler konusunda sabreden insan kazanır. Bu kazanç, kaderî bir mâni olmazsa somut ve manevi bir kazanç olur, kaderî engellere takılırsa manevi bir başarı olur.

"Genişlik darlıkla beraberdir."

Her zorluk insanı yıpratır, yorar. Çoğu zaman da insan tabiatı gereği bir daha zorluktan çıkamayacağını, gün yüzü göremeyeceğini zanneder. Oysa öyle değildir. Zorluğa dayanan ve zorluk ânında Allah'ın (cc) razı olduğundan başkasına iltifat etmeyen insan kolaylıkla karşılaşacaktır. Bu İlahi bir müjdedir. Kur'ân'da tekraren ve açıkça zikredilir.

"Bolluk içinde olan, nafakayı bolluk imkânına göre versin. Kimin rızkı daraltılmışsa, Allah'ın kendisine verdiğinden nafaka versin. Allah, hiçbir nefse ona verdiğinden fazlasını yüklemez. **Allah, zorluktan sonra kolaylık kılacaktır."**[3]

"Hiç şüphesiz, zorlukla beraber kolaylık vardır. (Evet,) zorlukla beraber kolaylık vardır."[4]

"Kim de Allah'tan korkup sakınırsa (Allah,) ona bir çıkış yolu kılar."[5]

Beladan sonra selamet, zorluktan sonra kolaylık bekleyen, yalnız Allah'a (cc) dayanmalı ve O'ndan beklemelidir. Bu tevekküldür.

Fudayl ibni İyâd şöyle der:

"Allah'a yemin olsun ki hiçbir şey beklemeyecek şekilde insanlardan ümidini kestiğinde Mevlân her istediğini sana verecektir."[6]

2. Ahmed, 28135; 28136
3. 65/Talak, 7
4. 94/İnşirâh, 5-6
5. bk. 65/Talak, 2
6. Câmiu'l Ulûm ve'l Hikem, 1/494

ÜMMETİN EMİNİ: EBÛ UBEYDE İBNU'L CERRÂH

Salim KANDEMİR

أبو عبيدة بن الجرّاح Ebû Ubeyde Âmir ibni Abdillâh ibni el-Cerrâh (ö. 18/639)

Ümmetin emini Ebû Ubeyde İbnu'l Cerrâh'ın (ra) hayatını anlatmaya devam ediyoruz. Geçtiğimiz sayıda Seyfu'l Bahr Gazvesi'ndeki mücadelesinden bahsetmiştik. Onlar Allah (cc) için bir yola çıkmışlardı, bu yolda büyük zorluklarla karşılaşmışlardı, aç kalıp ağaç yaprakları yemek zorunda kalmışlardı ve Allah da (cc) onlara yardımını göndermiş, ummadıkları yerden rızıklandırmış, sağ salim başarıyla dönmelerini sağlamıştı. Biz de bunun üzerine şu satırları kaydetmiştik:

"Mümin, bir yola çıkarken yolun zorluğu gözünde büyüyebilir. Ya da bazen yolda seyrederken büyük zorluklarla karşılaşabilir. Unutulmamalıdır ki yola doğru bir küçük adımla, yolda da bir nebze sabırla Allah (cc) o yolu kolaylaştıracaktır. Çünkü Allahu Teâlâ şöyle buyurur:

"Hiç şüphesiz, zorlukla beraber kolaylık vardır. (Evet,) zorlukla beraber kolaylık vardır."[1]

Bu yüzden mümin, adım atmaktan ve devam etmekten asla çekinmemelidir. Allah'ın (cc), kendisi hakkında hayır dileyip salih amellerin kapısını kendisine açtığını bilmelidir. Sonunda karşılaşacağı dünyevi veya uhrevi nimetlerin hayaliyle çalışmalıdır."

Bu yazımızda kaldığımız yerden devam edecek, Ebû Ubeyde İbnu'l Cerrâh'ın (ra) en belirgin vasfı olan eminliğinden bahsetmeye çalışacağız. Rabbim (cc) örnek almayı bizlere kolaylaştırsın.

Bu Ümmetin Emini

Sahabe pek çok güzel özelliği kendi üzerinde bulundurur. Ancak her güzel özelliği üzerlerinde bulundurmalarıyla birlikte her birinin kendisiyle ön plana çıktığı ayrı bir özelliği vardır. Hepsinin semadaki yıldızlar gibi kendisine has bir parlaklığı ve aydınlattığı bir yol vardır.

Ebû Ubeyde'nin (ra) kendisiyle ön plana çıktığı en büyük özellik, emin olmasıdır. O, bu ümmetin emini olarak vasfedilmiştir. Bu da ona verilmiş en şerefli makamlardan biridir.

Sahabe pek çok güzel özelliği kendi üzerinde bulundurur. Ancak her güzel özelliği üzerlerinde bulundurmalarıyla birlikte her birinin kendisiyle ön plana çıktığı ayrı bir özelliği vardır. Hepsinin semadaki yıldızlar gibi kendisine has bir parlaklığı ve aydınlattığı bir yol vardır. Ebû Ubeyde'nin kendisiyle ön plana çıktığı en büyük özellik, emin olmasıdır. O, bu ümmetin emini olarak vasfedilmiştir. Bu da ona verilmiş en şerefli makamlardan biridir.

1. 94/İnşirâh, 6

Ebû Ubeyde o kadar yetkin biriydi ki Allah Resûlü'nün vefatından sonra halife seçilirken Ebû Bekir onu insanlara halife olarak seçmeyi tavsiye etmişti.

Enes ibni Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ki her ümmetin bir emini vardır. Şüphesiz ki bizim eminimiz de ey ümmet, Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh'tır."[2]

Allah Resûlü (sav) her sahabisini farklı bir özelliğiyle övdükten sonra Ebû Ubeyde'ye (ra) ayrı bir dikkat çekerek bu ümmetin emini vasfını vermiş, değerini yüceltmiştir.

Enes ibni Mâlik'ten (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekir'dir, Allah'ın emri konusunda en şiddetlisi Ömer'dir, hayâ konusunda en doğrusu Osmân ibni Affân'dır, haramı ve helali en iyi bilen Muâz ibni Cebel'dir, ferâizi en iyi bilen Zeyd ibni Sâbit'tir, Kur'ân'ı en iyi okuyan Ubey ibni Ka'b'dır. Her ümmetin bir emini vardır, bu ümmetin emini de Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh'tır."[3]

Özellikle Allah Resûlü'nün (sav) bu ismi verdiği vakıaya baktığımızda bu vasfın ne kadar değerli olduğu daha iyi anlaşılıyor. Allah Resûlü (sav) Yemen'den gelip kendisiyle tartışan Necran Hristiyanlarına, en güvenilir adamını istemeleri üzerine, onlara Kur'ân-ı Kerim'i öğretmesi için Ebû Ubeyde'nin (ra) elini tutarak örnek gösterip kendilerine yolluyor. Bu da hiç şüphesiz onun ne kadar yüce olduğunu gösterir:

"Necran ehli Allah Resûlü'ne (sav) geldiler. 'Ey Allah'ın Resûlü! Bize emin bir adam gönder.' dediler.

Allah Resûlü (sav), 'Kesinlikle size emin bir adam göndereceğim, ki gerçekten, gerçekten güvenilirdir!' dedi. Bunun üzerine insanlar onu sabırsızlıkla beklediler. Allah Resûlü (sav) Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh'ı gönderdi."[4]

Allah Resûlü (sav) Ebû Ubeyde'yi (ra) sadece dinî bilgiler öğretmesi için değil, aynı zamanda aralarında hükmetmesi için de yolluyor:

"Necranlılar, 'Ancak bizimle birlikte ashâbından bizim için razı olacağın bir adam gönder. Bizim mallarımız ve diğer işlerimiz hususunda ihtilaf ettiğimiz konularda aramızda hükmetsin. Biz ondan razı oluruz.' dediler.

(Ravi Muhammed ibni Ca'fer şöyle dedi:) 'Allah Resûlü (sav), 'Akşama kadar beni bekleyin, sizinle beraber güçlü ve emin birini göndereceğim.' dedi.'

Ömer ibni Hattâb dedi ki: 'Emîrliği hiçbir zaman o gün istediğim kadar istememiştim. Çünkü (Allah Resûlü'nün (sav) o övdüğü) sahabi olmayı umuyordum. Bu yüzden öğle vakti yerimden çıkıp geldim. Allah Resûlü (sav) bizlere namaz kıldırdıktan sonra sağına ve soluna baktı. Beni görmesi için onun önüne çıkmaya başladım. Ebû Ubeyde'yi görünceye kadar gözünü gezdirmeyi bırakmadı. (Ebû Ubeyde'yi görünce) Onu çağırdı ve 'Onlarla birlikte git ve ihtilaf ettikleri konularda aralarında hak ile hükmet.' dedi. Ebû Ubeyde de onlarla gitti.' "[5]

İnsanlar Allah Resûlü'nden (sav) güvenilir bir kimse istiyorlar. Kendilerine Kur'ân ve Sünnet'i öğretmeleri ve aralarında hak ile hükmetmesi için birlikte göndermesini talep ediyorlar. Allah Resûlü de (sav) onlara gerçekten en güvenilir kimseyi göndereceğini söylüyor. Herkes o kişinin kendisi olmasını ümit ediyor ve kim olduğunu merakla bekliyor. Ömer (ra) gibi biri bile o kişi olmak için Allah Resûlü'nün (sav) kendisini görmesi için uğraşıyor. Allah Resûlü (sav), "Kalk, ey Ebû Ubeyde!" diyor ve elini tutuyor, "İşte bu kişi bu ümmetin eminidir." diyor ve onlarla birlikte yolluyor.[6] İşte Ebû Ubeyde (ra) için gerçekten ne kadar şerefli bir durum. Allah Resûlü'nün (sav) onu böylesine taltif etmesi çok kıymetli.

Ebû Ubeyde'yi (ra) örnek alan Müslimler emin olmaya ehemmiyet vermelidir. Bilhassa güvenilirliğin kaybolduğu şu asırda bu özelliğe daha çok dikkat etmelidir. Gerek geride bırakılan emanetlerde gerek emanet edilen vedialarda gerek tevdi edilen görevlerde emin olmalıdır. Emaneti zayi etmeden taşıyabilmelidir. Bir toplumdan güvenilir kişiler talep edildiğinde tereddüt etmeden birilerini ileri sürebilmek kadar kıymetli bir şey yoktur. O hâlde bu vasfı üzerimizde bulundurmaya ayrı bir özen göstermemiz elzemdir.

Fetih Günü Orduların Başında

Allah (cc) artık emrini tamama erdirip büyük fethi Resûl'üne (sav) muvaffak kılmıştı. Bu büyük günde o büyük orduların birinin başında Ebû Ubeyde (ra) vardı.

"Allah Resûlü (sav) Hâlid ibni Velîd'e bazı insanlarla birlikte Mekke'nin en aşağısından, Lit tarafından girmesini emretti. Hâlid Mucenne'nin sağındaydı. Orada Eslem, Suleym, Gıfar, Muzeyne, Cuheyne ve bazı Arap kabileleri vardı. Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh Müslimlerden bir orduyla beraber Allah Resûlü'nün (sav) önünde Mekke'ye doğru yöneldi. Allah Resûlü (sav) Ezahir bölgesinden girdi ve Mekke'nin en üstüne kadar vardı. Orada kendisine bir çadır kuruldu."[7]

2. Buhari, 3744; Müslim, 2419
3. Tirmizi, 3790; İbni Mace, 154
4. Buhari, 4120; Müslim, 2420
5. Sîretu İbni Hişâm, Abdulmelik İbni Hişâm, Şirketu Mektebeti ve Matbaati Mustafâ El-Bâbî El-Halebî ve Evlâdihi, 1/584
6. bk. Buhari, 4380; Müslim, 2419
7. Sîretu İbni Hişâm, Abdulmelik İbni Hişâm, Şirketu Mektebeti ve Matbaati Mustafâ El-Bâbî El-Halebî ve Evlâdihi, 2/407

Ebû Ubeyde (ra) en önemli bir günde, en önemli konumda bir görev yerine getiriyor. Bu durum sadece ilmî alanda değil, askerî alanda da ne kadar bilgili olduğunu gösterir niteliktedir.

Allah Resûlü'nün (sav) Yanında ve Ben-i Sâide Gölgeliğinde

Ebû Ubeyde (ra) buraya kadar anlattığımız kısımda Allah Resûlü'nün (sav) daima yanında durmuş ve her zaman mücadele etmiştir. Bu mücadelesiyle Allah Resûlü'nün (sav) en kıymetli sahabilerinden biri olmuştur. Allah Resûlü (sav) vefat edeceği zaman başucunda durup son sözlerini dinleyip bunları sonrakilere aktarmıştır.

Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh'tan rivayet edildiğine göre şöyle dedi:

"Allah Resûlü'nün (sav) son sözleri şuydu: 'Hicaz ve Necran ehli Yahudilerini Arap Yarımadası'ndan çıkarın. Bilin ki insanların en şerlileri nebilerinin kabirlerini mescid edinenlerdir.' "[8]

Daha sonra Allah Resûlü (sav) vefat ettiğinde mezarını kazmış oraya yerleştirmişti. Onun (sav) için son görevini de hakkıyla yerine getirmişti.[9]

Ebû Ubeyde (ra) o kadar yetkin biriydi ki Allah Resûlü'nün (sav) vefatından sonra halife seçilirken Ebû Bekir (ra) onu insanlara halife olarak seçmeyi tavsiye etmişti.

Ömer ibnu'l Hattâb'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Ebû Bekir şöyle dedi: 'Bundan sonra! Sizlerin söylediği her hayırda şüphesiz ki sizler ona en layık olanlarsınız. Araplar bu yönetim işini yalnızca Kureyş Kabilesi'nden bu kabileye özgü olarak bilirler. Onlar, Araplar arasında soy ve yurt açısından en üstündürler. Ben kesinlikle sizler için bu iki adamdan birini seçmenizden razı olurum. Hangisini isterseniz onu seçin.'

Ardından, benim elimi ve Ebû Ubeyde ibnu'l Cerrâh'ın elini tuttu."[10]

Ebû Bekir (ra) Ben-i Sâide gölgeliğinde halife seçilirken yönetim hakkında Ensâr'a konuşma yapıyor. Birini yönetici seçeceklerse Ömer'i (ra) veya Ebû Ubeyde'yi (ra) seçmelerini söylüyor. Tabii ki sonradan Müslimlerin de tercih ettiği gibi hilafete bizzat kendisi daha layık. Ancak o hem kendi tevazusundan hem de bu iki kişinin faziletinden ötürü onları ileri sürüyor. Yine burada Ebû Ubeyde'nin (ra) faziletini görüyoruz. Bir ümmete halife olabilecek nitelikteki Ebû Bekir de (ra) onu tavsiye etmiş. Ömer (ra) ile birlikte elini tutmuş...

Devam edecek inşallah...

8. Darimi, 2516; Beyhaki, 18749
9. Ahmed, 39
10. bk. Ahmed, 391

Kerem ÇAĞLAR

ÇİRKİN POLİTİKA, SINIRSIZ ENTRİKA VE KAYYUM REJİMİ

Kayyum rejimi uygulamasında ayrıca insafsız bir istihza ve sığ bir muziplik olduğunu görüyoruz. Zira seçime girmelerine izin verilen kimselerin seçildikten sonra başkanlığının elinden alınmasıyla yetinilmemekte, bunu yaparken kayyum atadığı belediyenin tüm yapısını, projelerini, mali kaynaklarını, araçlarını ve personelini de emir ve hizmetine almaktadır.

Birçoğumuz kayyum sıfatıyla 15 Temmuz 2016 darbe teşebbüsü sonrası süreçte tanıştık. Kayyum sözcüğü sonraki yıllarda toplumun diline pelesenk olmuş ve her yerel seçim sonrasında ülke gündemine daha sık bir şekilde girmiştir. Bu sözcüğe evvelki dönemde daha ziyade hukukçular aşina idi.

Hukuki uygulamada gerek ticari ortaklar arasında çıkan anlaşmazlıklar nedeniyle anonim şirket organlarının iş göremez hâle gelmesi gerekse şirketin organsız kalması durumlarında mahkemelerden şirket için Kayyum atanması isteğine sıklıkla rastlanır. Bu durumdaki bir ticari organizasyonun belli bir süre yönetilmesi ya da belli bir işin yapılması için resmî makamlarca yetkili olarak görevlendirilmiş kişi Medeni Kanun'un ilgili maddelerine göre "kayyum" olarak atanır. Kayyum ismi süreklilikle beraber olağandışılık ve mübalağa anlamlarını da kapsar.

Genel Darbe Teşebbüsüne Karşılık "Yerel Darbe"

15 Temmuz darbe teşebbüsü sonrası AKP-MHP ortaklığındaki iktidar otuza yakın belediyeye kayyum atadı. Son sekiz yıllık süreçte Doğu ve Güneydoğu bölge illeri başta olmak üzere toplam 157 belediyeye Kayyum atandı. Kayyumlardan 153'ü DBP/HDP/DEM'li belediyelere atanırken üç AKP'li bir MHP'li ve bir CHP'li belediyeye de kayyum atandı. Bazı belediyelere iki veya üç kez kayyum ataması yapıldı.

Seçilmişlerin görev başında bulunduğu birçok belediyede olduğu gibi kayyum yönetimindeki belediyelerde de yolsuzluk, rüşvet, adam kayırma ve ihaleye fesat karıştırmak gibi hukuk dışılıkların yaşandığına dair haberler önceki dönemlerde sıkça dile getirilmiştir. Bununla beraber belediye bütçesinde mali kayıpların artması ve genel anlamda toplumsal kutuplaşmanın derinleşmesine yol açtığı hususu da gündeme gelmektedir.

Şirketler, vakıflar, dernekler, üniversiteler ve belediyeler gibi tüzel kişiliğe sahip kimi muhalif kurumları bir rakip görüp hasım olarak konumlandıran iktidarla olağanlaştırılmaya çalışılan bu yeni "yönetim geleneği" kendine biat etmeyen kurumları (hatta kişileri) olabildiğince hırpalayıp hasara uğratmakla da yetinmemektedir. Tüzel kişilik olarak belediye gibi bir kurumun, 15 Temmuz sonrası yayımlanan kanun hükmündeki kararname (KHK) ile kanuni dayanağı oluşturulsa dahi yüksek yoğunluklu politizasyonla cezaî-

leştirilmesinin normal şartlarda bir izahı ve daha da önemlisi hukuki bir zemini bulunmamaktadır. Bu, olsa olsa FETÖ ve PKK'nin politik uzantısı partilerin menfaatlerinin kesiştiği bazı noktalarda kurdukları ittifaka karşılık devletin doğal karşılanabilecek bir korunma refleksi olarak "yerel darbe" şeklinde de tanımlanabilir.

Ölümü Gösterip Vebaya Razı Etmek!

Demokrasinin, özellikle de İslam coğrafyasında yaşayan ümmet bakiyesi halklar için işgali, talanı ve asimilasyonu kolaylaştıran ve hatta sonradan yapılan düzenlemelerle tüm bunların "yasal zeminde meşrulaştırıldığı" yumuşak bir güç olduğu hakikati uzun zamandır sadece muvahhidler tarafından dillendirilmektedir. Zihnî berraklığa ulaşmış, aklı başında, insaf sahibi ve hukukun üstünlüğünü esas alan başka kesimler de cılız dahi olsa janjanlı ambalajlara sarmalanmış bu zehirli ideolojinin olsa olsa en kötüler arasındaki daha az kötü bir yönetim modeli olduğunu dillendirmeye başlamıştır.

En kötüler arasındaki daha az kötü ifadesinden kastedilen şudur: Evet, demokrasi dayandığı temel esaslar açısından tevhid akidesine kesin ve açık bir şekilde aykırıdır ve insan fıtratıyla problemli bir sistemdir. Ancak adil şahitlik gereği şu hususu belirtmek gerekir. Günümüzde sayıları hiç de az olmayan lider veya parti diktatörlüklerine dayalı rejimlere nazaran demokrasi; eşitlik, özgürlük ve haklar çerçevesinde diğer tüm beşerî ideolojiler ve yönetim sistemleri arasında toplum nezdinde daha tolere edilebilir bir yönetim sistemi olarak öne çıkmaktadır.

Adaleti ayakta tutan, hukukun üstünlüğüne inanan, güven ve huzur içerisinde yaşayan insanların haklarının garanti altına alındığı ve yüksek ahlaki meziyetlere sahip bir toplumu inşa edecek Tevhid ve Sünnet nizamından yüz çevirerek kör topal ideolojilerin mücadelesiyle ömür tüketmek değerli ve pahalı olanı verip adi ve ucuz olanı tercih etmektir. Bu da aslında bıldırcın eti ve kudret helvasını beğenmeyip soğan ve sarımsağı[1] bu zahmetsiz ve kaliteli nimetlere tercih eden Ben-i İsrâîl'in ahlakıyla ahlaklanmak ve bu yönüyle Yahudileşmek anlamına gelir.

Diktatörlükle demokrasi arasındaki farkı, 1970'li yılların başlarında Mısır'da Cemal Abdunnasır ve hemen ardından gelen Enver Sedat tarafından ağır baskılara maruz bırakılan İslami hareketlerden bir cemaat şeyhinin şu sözü günümüz vakıasını da açıklar niteliktedir: "Cemal Abdunnasır İslami hareketin gövdesine baltayla vuruyordu. Enver Sedat ise ipek urganla boğmaya çalışıyor."[2]

İşte bugün yaşanmakta olan hadisenin özeti bundan ibarettir. Halkların çoğunluğu devrik Nusayrî Esed tağutu gibilerinin veya Suud tipi laik diktatörlüğün teorisyeni Turkî El-Hamad'ın çömezi Muhammed bin Selman'ın tiranlığındansa Enver Sedat'ın "ipek urgan"ı misali demokrasiyle yönetilmeyi yeğlemektedir.

1. bk. 2/Bakara, 61
2. Peygamber ve Firavun, Gilles Kepel, Özgün Yayıncılık

Her iki tarafın da demokrasi dininin farklı mezheplerinden olması hasebiyle bir tarafın hak, diğerinin de bâtıl üzere olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılamaz. İslami kimliğe ve değerlere karşı geçmiş sicilleri epeyce kabarık olan batıl taraflar arasında herhangi bir tarafa meyletmek bir Müslim'in kârı değildir.

Demek Senin Adın Demokrasi!

Türkiye'de çok partili demokratik seçimlerin başladığı 1946 yılından bu yana alışılagelen iktidar biçimleri dışında klasik deyimle her on yılda bir yapılan askerî darbe ve darbe teşebbüsleriyle geçti ülkenin ömrü. Darbeler ve muhtıralarla beraber farklı iktidar biçimleriyle bir yönetim geleneği oluştu. Ortalama on yıllık periyotlarla oluşturulan yeni yönetim geleneği, demokratik sürekliliği defalarca kesintiye uğratan ve demokrasi bağlılarının dahi derin güven kaybına uğramasına rağmen demokrasinin üreticisi, pazarlayıcısı ve ihracatçısı konumundaki Batılı güçleri pek rahatsız etmediği görüldü.

Sonuçta askerî darbeyle veya demokratik seçimlerle gelen hangi iktidar olursa olsun Batı ile iyi ve öngörülebilir ilişkiler kurabiliyor ve bu ilişkileri sorunsuz bir şekilde sürdürme uyumluluğu gösterebildiği gözlemleniyorsa ABD ve AB başta olmak üzere Batı bloğu için Cezayir'de, Mısır'da, Suriye'de ve HAMAS'ın 2005'te kazandığı seçimler sonrası Gazze'de olduğu gibi "Demokrasinin canı cehenneme!.."

Demokrasinin ve demokratik seçimlerin aslında hiçbir bağlayıcılığının olmadığının pratiği demokrasiye ciddi ciddi inanıp özümsemiş gibi görünen kesimlere açık ve anlaşılır bir şekilde gösterilmiştir. Kayyum atamaları, yerine kaim olunan cenahın aleni bir biçimde ABD, AB, Britanya ve bazı alanlarda Rusya gibi ülkeler ve birçok küresel kurum tarafından korunup kollanmasının doğal neticesi olarak uluslararası alanda farklı tonlarda Türkiye'nin demokratik standartlarını da tartışmaya açık hâle getirmekte ve iktidara yönelik bir baskı aracına dönüştürülmektedir. Geçmişte Meclis'te yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ve son sekiz yıldaki yerel seçimler ve sonrası süreçte de görüldüğü üzere demokratik işleyiş, başta ABD ve AB ülkeleri ile diğer uluslararası örgütlerin Türkiye üzerinde baskı kurma ve siyasal olarak istediği kıvamda kendi güdümüne alma ve dönüştürme aracı kılınmaya çalışılmaktadır.

Askerî darbeyle veya demokratik seçimlerle gelen hangi iktidar olursa olsun Batı ile iyi ve öngörülebilir ilişkiler kurabiliyor ve bu ilişkileri sorunsuz bir şekilde sürdürme uyumluluğu gösterebildiği gözlemleniyorsa ABD ve AB başta olmak üzere Batı bloğu için Cezayir'de, Mısır'da, Tunus'ta, Pakistan'da ve (2005'te) Gazze'de olduğu gibi "Demokrasinin canı cehenneme!.."

Politika ve Entrika

Demokratik seçim yoluyla kazanılmış belediyelerde sonuçların yok sayılması yazılı hukukta vazedilen yerel özerklik anlayışıyla örtüşmemektedir. Bunun dışında hukuki düzenlemelerin geriye işletilemeyeceği kuralına da aykırılık teşkil etmektedir.

AKP ve MHP tarafından yönetilen belediyelerde15 Temmuz darbe girişimi sonrası FETÖ ile ilişkileri olduğu gerekçesiyle görevden uzaklaştırılan belediye başkanlarının yerine aynı şehirlerdeki Belediye Meclisi'nde seçim yapılarak belediye başkan vekilleri belirlenmişti. O dönemde 674 sayılı KHK yayımlanıp yürürlüğe girdikten sonra söz konusu belediyelere mevcut belediye başkan vekilleri kayyum olarak atanmıştır.

Türkiye'nin çokça övündüğü "demokratik hukuk devleti" olma iddialarına rağmen yerleşik teamüllerde ve yasaların uygulanması açısından devletin herkese eşit davranması gerektiği öngörülmektedir. 674 sayılı KHK'ya istinaden AKP ve MHP'ye ait belediyelerde yapılan kayyum ataması yöntemi DBP/HDP/DEM'li belediyelere karşı benimsenmemiş ve kayyum olarak o ilin valisi, ilçeyse o ilçenin kaymakamı görevlendirilmiştir. Oysa adı geçen[3] belediyelere atanan kayyumlar yine seçilmiş kişiler olan belediye meclis üyeleriydi.

Türkiye'de iki tür hukuk olduğu gerçeğini en iyi bilenler özgür hukukçular ve yolu adliyeye yahut maliyeye düşen mağdurlardır. Yazılı hukuk ile fiilî hukuk arasındaki makas zaman zaman tahammül sınırlarını zorlayıcı ölçüsüzlükte açılmaktadır. Öyle ki ciddi toplumsal huzursuzluğun tetiklenip baş gösterdiği bazı durumlarda kutsal ve sorgulanamaz görülen devlet geri adım atmıştır. Yakın dönemde bununla ilgili birçok örnekle karşılaştık.

Bunun temel nedenlerinden bir tanesi de devletin veya devleti temsil ettiği zehabıyla başında kavak yelleri esen kimi zevatın yaptığı kanuni ama gayrı hukuki ve vicdanları yaralayan tasarruflardır. Kayyum sorununa bu açıdan baktığımızda mesele daha net anlaşılır. Uzunca bir seçim sürecinde aday başvuruları, adaylarla ilgili sicil incelemesi, istihbari tahkikatlar ve daha başka araştırma sürecinden ve süzgecinden geçirilmiş onca insana önce yol verip sonra da "Yakaladım seni!" demek hukuki ve ahlaki değildir. Kayyum atamalarında toplumu galeyana getiren de aslında bu tür Bizans kalıntısı kötü kopya entrikalardır.

Kayyum rejimi uygulamasında ayrıca insafsız bir istihza ve sığ bir muziplik olduğunu görüyoruz. Zira seçime girmelerine izin verilen kimselerin seçildikten sonra başkanlığının elinden alınmasıyla yetinilmemekte, bunu yaparken kayyum atadığı belediyenin tüm yapısını, projelerini, mali kaynaklarını, araçlarını ve personelini de emir ve hizmetine almaktadır.

Bu durum aslında Türkiyelileşemeyen Laik Sosyalist ve diğer marjinal kesimlerin odağı hâline gelen DEM Parti'nin içinde bulunduğu ideolojik ve etnik aidiyetin dışarıya gösterildiği gibi hiç de güçlü ve homojen bir yapıda olmadığı gerçeğinin farkına varmamıza yardımcı olmaktadır. Hem demokratik siyasetin sunduğu maddi ve siyasi tüm imkânları sonuna kadar kullanıp hem de Türkiyelileşmemekte ısrar ettikçe bu odak doğal olarak devlet için muhtemel beka sorununda potansiyel beşinci tabur görevi ifa edecek bir yapı şeklinde değerlendirilmekte ve buna göre bazı tertip ve tedbirlere başvurulmaktadır.

DEM Partililer, belediyelerdeki kayyum uygulamasındansa partinin doğrudan kapatılması girişimini tercih etme noktasındalar. Zira partinin kendilerine oy veren bir kısım Kürtleri nitelikli temsiliyetteki yetersizlikleri, Türk solu-LGBT-Feminen gruplar-Anarşistler-Kemalistler ve kimi lümpen güruhlarla yapılan ittifaklar nedeniyle yaşadıkları parti kimliği buhranı ve aidiyet belirsizliği içerisinde bocalamaktadırlar.

İki Ucu da...

Elbette siyasetin kuralları vardır. Tümüyle açık ve sınırsız bir alan değildir. Bu esaslar göz ardı edildiğinde kimlik bunalımıyla beraber aidiyet sorunu başlar. Mesela geçmişi İslamcılık geleneğine dayanan ve böyle bir referansla demokratik sürece dâhil olan kesimlerde de kimlik ve siyasal konumlanma buhranı yaşanmaktadır. Modern Romalıların bölgesel çaptaki projesinin farklı aşamalarında kendilerine Truva piyonu rolü biçildiğini tam olarak fehmedemeyen Laik Sosyalist Kürtlerin asli kimliğine yabancılaşma/hasımlaşma sendromu da bunun farklı bir örneğidir.

Bunları aşabilmek için her şeyden evvel ayrıştırıcı beşerî ideolojilerden temizlenmenin zorunluluğu ortadadır. Zira kişi bu tür ideolojilerle politize olduğu ânda bir tür demo-siyonist profili ortaya çıkar. Siyonistler kendileri

3. AKP: Konya/Ilgın, Erzurum/Aşkale, Giresun/Çamoluk. MHP: Adana-Pozantı

dışındaki tüm insanları sırf kendilerinin hizmetkârı olduğu safsatasına inandıkları gibi buna benzer hezeyanları beşerî ideolojilerin içerisine serpiştirerek toplumları birbirine kırdırmak amacıyla kullanmaktadır. Beşerî ideoloji temelli politik bilinç oluştuktan sonra "en güçlü, en büyük, en eski, en uygar, en asil, en üstün, kadim…" vb. türden kendinden başkalarını aşağılayarak ikinci, üçüncü plana iten sakat bir anlayışın esiri olur.

Kürtlerin çoğunluğuna rağmen tüm Kürtlerin temsilcileriymiş gibi onlar adına politika üretip hareket ettiğini iddia eden Laik Sosyalist bir partinin, politik bir organizasyon olarak kendilerini de aşan dış bağlantıları ve Türkiye'ye sınır olan bölgeler de dâhil siyonizmin vadedilmiş topraklar planına eşgüdümlü eylemsellikleri, siyonizmin bu nihai hedefini reddeden bölge halkları gibi Kürtlerin de büyük çoğunluğu tarafından şüphe, hoşnutsuzluk ve nefretle karşılanmaktadır.

Kayyum meselesine hakkaniyetle ve gerçekçi bir bakış açısıyla bakıldığında devletin beka endişesiyle ve hukukiliği tartışılır olsa dahi netice itibarıyla kanuni birtakım müdahalelerle ileride açılması kuvvetle muhtemel iç cephenin mali ve insan kaynakları başta olmak üzere genel anlamda tahkimatının önlenmesinin amaçlandığı gözlemlenmektedir. Dünyanın neresinde olursa olsun bir devletin bu tür durumlarda göstereceği refleks benzerdir.

Kayyum rejimine karşı tavrın ne olması gerektiğiyle ilgili son olarak şunu da söyleyebiliriz. Demokrasiyi tümüyle reddettiğimiz için demokratik kurallara dayandırılan ve demokratik sınırlar içerisinde icra edilen tasarrufların meşru olup olmadığı hususu da demokrasi hükmüne tabidir. Bu tür tasarruflar ne tümüyle mahkûm edilir ne de tamamen haklılık payesi verilir.

Her iki tarafın da demokrasi dininin farklı mezheplerinden olması hasebiyle bir tarafın hak, diğerinin de bâtıl üzere olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılamaz. İslami kimliğe ve değerlere karşı geçmiş sicilleri epeyce kabarık olan batıl taraflar arasında herhangi bir tarafa meyletmek bir Müslim'in kârı değildir. Mesele daha ziyade haklılık haksızlık açısından ele alınır. Kayyum atanan belediyelerin seçilmiş başkanlarının bağlı oldukları partiler ile vesayet kurumunun her birinin kendilerine göre gerekçeleri bulunmaktadır. Maslahatlar ve mefsedetler açısından değerlendirildiğinde herkesin payına düşen ders ve ibretler olacaktır. Bu türden kürk kavgalarını değerlendirirken şu kaidenin her daim hatırda tutulması yararlı olacaktır:

Hayatta tanıklık ettiğiniz birçok şey, aslında hiç de göründüğü gibi değildir.

BEYAZ KARANFİLİM

Bugün kanımda dolaşıyorsun,
Kızıl gelinliğinle,
Hani kar beyazdın bir zamanlar nazlı karanfilim!
Yoksa küs müsün bana?
Oysa uğurumsun sen, kaderimsin.

Aslında bahtın ak senin,
Ama benim yüzüm kara...
Mahcubum sana,
Sen hüznümsün kederimsin.

Kucağında soluklandı bir zaman,
Vahyin serinliğiyle peygamberler.
Diyarın mis kokuyordu İsra gecesi,
Rüzgarın amber...
Kar beyaz gelinliğinle karşıladın o Şanlı Yolcu'yu
Ne muhteşemdi o şenlik,
Dillere destan oldu yüzyıllar boyu.

Hatırlarsın Beyaz Karanfilim!
Şölenlerinde tanıştım ulu dostlarınla,
Bir zamanlar savururken, yılanları yutan asayı,
Sen, ağırlamak için bekliyordun,
Otağında Mûsâ'yı.
O dururken namaza, dua ederken Tûr'da,
Sen allı pulluydun.
Hele Ömer'in ordusunu selamlarken,
Oldukça gururluydun.

Ne oldu da bugün üzgünsün?!
Yoksa ılık gölgelerinde haramiler mi gezer?
Kanıma dokunuyor, ne olur, dokundurma eteklerine,
O çıfıt çıfıt elleri!
Çünkü sen benim ak namusum,
İmanımın ateşi, dizlerimin ferisin.

Gelinciğim, Nazlı Aksa'm!
Allah'ıma tapmak için,
Sana dönerdim önceleri.
Kâbe'ye döndüm diye mi küstün bana?
Sen benim sönmeyen aşkım,
İlk kıblagâhım, dinim minberisin!

Yoluna kimler baş koymadı ki
Beyaz karanfilim!
Türkmen'in, Arap'ın, Acem'in, Çerkez'in,
Laz'ın, Zaza'nın ve Kürt'ün,
Sel gibi akan gözyaşlarında hep sen köpürdün.
Çünkü çok cilveli, çok işvelisin!

Hani aktı, kar beyazdı gelinliğin,
Ufuklarında göklere yükselirken Muhammed;
Düğün mü var yoksa bugün,
Bürünmüşsün kızıllara?

Nazlı Karanfilim!
Söyler misin neden ağlar Ümmetimin yaşlıları?
Yoksa namahrem eli mi değdi eteklerine?
Neden susar Ümmetimin gençleri?
Kirli ayaklar basarken çiçeklerine?

Üzülme kızıl karanfilim,
Ne olursun, ve üzme beni!
Bak binlerce minik el alkışlamakta seni.
Allah şahidim olsun, sapanlar ve taşlar...
Bir gün gelecek güleceksin,
Şenliğe dönüşecek intifadalar.
İnan bitecektir bir gün bu gurbet,
Ve seni hasretle kucaklayacaktır ümmet.

Feriduddin AYDIN

BEYİN BÖLGELERİNİ BİRLEŞTİRMEK

Dr. Gözde TERCUMAN

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûlü'ne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Önceki iki sayımızda beyin bölgelerini birleştirmeye yönelik tekniklerden bahsetmiş, örnekler vermiştik. Bu yazımızda da kalan teknikleri tamamlayacağız, Allah'ın izniyle. Çaba bizden, başarı Allah'tandır (cc).

Duygu kaosu beynin iki bölgesinden de kaynaklanabilir. Sağ beynin kaosunda duygular mantıkla buluşamadığı için kişi karmaşanın içinde kalırken; sol beyinden kaynaklı olduğunda duyguyu tanımadığı için baş etmekte zorlanır. Zahiren bakıldığında benzer tepkiler ve davranışlar görülse de aslında kaosun kaynağı farklıdır.

6. Duygu kaosunun kaynağı sağ beyinse çözüm, adını koymak.

Sağ beyinden kaynaklı kaos yaşandığında, zihin, birbirine karışmış ve düğüm olmuş bir ip yumağına dönüşebilir, hangi olayın hangi duyguyu tetiklediği anlaşılamayabilir. Kişi sol beyni devreye sokup; meseleleri, olayları ve duyguları birbirinden ayırdıkça; ipler teker teker açılır, düğümlenmiş yumak çözülmeye başlar. Sol beynin devreye girerek kişinin yumağını ayrıştırdığı teknik; isimlendirmektir/adını koymaktır.

Ne yani, adını koyduğumuz ânda tüm bu fırtına diner mi? Elbette ki adını koymak, bir ânda fırtınayı dindirmez. Fakat birbiri içerisine geçmiş durumların ayrımının yapılması ve adının konulmasıyla beraber; kişi neyle muhatap olduğunu anlar, sorunun kaynağını bulur ve nasıl muamele edeceğini, nasıl çözeceğini, çözümü nerede arayacağını bilir. Aksi hâlde karpuza şampuan derse, manavda da temizlik ürünü arar. Bozulan musluğunu elektrik ustasına tamir ettirmeye çalışır. Fırından kıyma çekmesini ister. Doğal olarak çözüm bulamaz ve "Ben bu işi çözemiyorum." diyerek ümitsizliğe kapılır. Bir sorun/problem/mesele olduğunu kabul ettikten sonraki ilk adım meseleyi doğru isimlendirmektir.

Rabbimiz insanı yarattıktan sonra, insana varlığın isimlerini öğrettiğini söylüyor:

"Hani Rabbin meleklere: 'Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.' demişti."[1]

1. bk. 2/Bakara, 30

İnsan tevhidden uzak ve şirk içerisinde yaşıyorsa, kalbini mutmain kılacak Allah'ın zikrinden mahrumsa, niçin yaratıldığını unuttuğu bir hayat sürüyorsa, ahlaki yozlaşmanın içinde kalmış ve içi fücurla dolmuşsa hangi tekniği uygularsa uygulasın, taşıma suyla değirmen döndürmekten öteye geçemeyecektir. Kalbi tevhidle buluşmuş ve hayatından şirkleri çıkarmışsa, değerler hiyerarşisini düzenleyerek Allah'ı ve Allah'ın rızasını en tepeye koymuşsa, kulluk şuuruyla yaşıyor ve her hâlinin ibadet olduğu bilincindeyse, içindeki fücurla mücadele ediyor ve takvanın yollarını arıyorsa öğrendiği teknikler kulluk yolundaki hayırları toplamasında bir vesile olacaktır.

Varlığını kabul etmek, doğru isimlendirmek ve doğru davranışla bağlantı kurmak; günlük hayattaki basit meselelerden tutun da en önemli tevhid şirk meselelerine kadar etkiler.

"(Varlığa dair) tüm isimleri Âdem'e öğretti."[2]

İnsanoğlunun ilk öğrendikleri arasında olan isimlendirme, çok değerli ve önemli bir konumdadır. Hakkın ve bilginin yegâne kaynağı El-Alîm olan Allah'ın, insana öğrettikleri içerisinde Kur'ân'da zikretmeye değer bulduğu çok değerli nimetlerden bir tanesidir. Adını koymakta zorlandığımız, tanıyamadığımız her mesele beyinde kaosa yol açar.

Allah (cc) insanı ve varlığı yaratmış, sadece yaratmakla kalmamış ve Er-Rabb ismiyle tamamına bir düzen getirmiştir. Bu düzen çerçevesinde varlığa dair sorumluluklarımız vardır; onları doğru isimlendirmeli, doğru yerde konumlandırmalı ve onlarla doğru muamele etmeliyiz. Tüm varlığı kevnî ayet olarak insanoğlunun önüne seren Rabbimiz (cc), varlıkla nasıl muamele edeceğini insana öğretmiş; kulaklar, gözler ve kalp vererek bu ayetler ile insan arasındaki ilişkiyi anlamasına yardım etmiştir. Nasıl muamele edeceğini bilememek de beyinde kaosa yol açar. Sağ beyin kaoslarının bir diğer nedeni doğru isimlendirme yaptıktan sonra yanlış davranışla bağlantı/ilişki kurmaktır.

Çok basit bir örnek verecek olursak, bir insanın karnı guruldadı, "Acıktım." olarak adını koydu. Dışarı çıktı ve terzide yemek yemeye çalışıyor... Doyabilir mi? Terziden çorba satın alabilir mi? Hâlbuki doğru isimlendirmişti; peki, problemini neden çözemiyor, ihtiyacını neden karşılayamıyor? Çünkü doğru isimlendirdikten sonra yanlış davranışla ilişki kurdu.

Örneğin bir çocuğu ısırıp, bunu sevgi diye isimlendirirseniz çocuk sevgisini göstermek istediğinde ısırır. Bir insan küfredip bu davranışı da öfkeyle ilişkilendirip isimlendirdiğinde öfkelendi zaman hakaret etmeye başlar. O nedenle nasıl isimlendirdiğimiz ve hangi davranışla bağlantı kurduğumuz önemlidir.

Örneğin bir öğrenci düşünelim. Ezber yapamadığını ve ödevlerini yetiştiremediğini söylüyor. Dersinin başına oturmakta zorlandığını ve günden güne tembelleştiğini hissediyor. Zorlandığı her hâlinden belli olan bu öğrenciyle sohbet ettiğinizde "Benim hafızam zayıf." dedi. Nedenlerini araştırırken, vitamin eksikliği olabileceğini düşündü. Doktora gitti. Gerekli tahliller yapıldı ve tedavi sonrası vitamin değerleri normal seviyeye geldi. Hafıza sorunu çözülmeyen öğrenci, bir hastalık olup olmayacağından endişelendi; güvendiği hekimlerle durumu konuşunca hastalığa dair bir bulguya rastlanmadı. Günler haftalar geçti. Ezber yapabilen ve unutmayan diğer arkadaşlarını ve hocalarını gördükçe kıyas yaptı, kendisinde bir yetersizlik hissetmeye başladı. İnternetten hafıza tekniklerini de araştırdı; üç günde ezber yapın, yedi günde yalayıp yutun, on günde aslan olun gibi tekniklerin sonuç vermediğini tecrübe etti. Morali bozuldu, umudu köreldi. Arkadaşlarıyla ve hocalarıyla görüştü, tanıdığı herkes önerilerde bulundu. Bu aşamada genelde ilim ve tecrübe sahibi biri bu öğrenciye sorununu çözecek önerilerde/nasihatte bulunacaktır ve Allah'ın izniyle mesele çözülecektir.

Fakat... Duygudan duyguya geçen fırtınanın içinde kalmadan; zaman içerisinde dağ gibi büyümüş, çığ gibi altında kalınmış bir probleme dönüşmeden kendisi de en başından çözebilir miydi? Allah'ın izniyle, evet, çözebilirdi. Sorunu tanımlayan, adını koyan ilk cümle "Benim hafızam zayıf." yerine "Ben yeterince tekrar etmediğim için unutuyorum." demiş olsaydı tekrar etmemesinin nedenlerine bakacaktı. Herkesin unuttuğunu ve bunun insan zihninin bir parçası olduğunu anlayacaktı.[3] Şeytanın unutturmasına tedbirler almanın yollarını arayacaktı.[4] Belki çalışma programına ezber yaptığı süre kadar tekrar etme zamanları da koyacaktı. Tekrarlarını nasıl daha verimli hâle getirebileceği konusunda çözümler üretmeye çalışacaktı. Meselenin adı ilk baştan yanlış konulup çözüm de yanlış yerde aranınca küçük bir kar tanesi önce kar topu oldu, zaman geçtikçe de çığ hâline geldi ve kişi altında ezildi.

Özet olarak sağ beyin kaoslarının nedenlerinden biri **yok saymaktır;** kabul etmemek, sırt dönmek, kafayı kuma gömmektir. Biz arkamızı döneriz, ama mesele hâlâ oradadır ve büyümeye devam eder. Meselenin varlığını kabul ettikten sonra ikinci neden **yanlış isimlendirmektir.** Kişi yanlış isimlendirdiği için çözümü de yanlış yerlerde arar. Doğru isimlendirme yaptıktan sonra üçüncü neden, meseleyi **yanlış davranışla birbirine bağlamaktır.**

Doğru isimlendirmek sadece kişinin kendi hayatında değil, ikili ilişkilerde ve toplumda da önemlidir. İnsan ilişkilerinde yaşananlar doğru isimlendirilmediğinde, ortada bir de iletişim problemi varsa anlama/anlaşılma sorunları ortaya çıkabilir. Hele bir de işin içerisine insanın nefsini temize çıkarma yönü girerse "ayıkla pirincin taşını" tadında bir manzara ortaya çıkması muhtemeldir.

Varlığını kabul etmek, doğru isimlendirmek ve doğru davranışla bağlantı kurmak; günlük hayattaki basit me-

2. bk. 2/Bakara, 31

3. "(Mûsâ:) 'Unuttuğum bir şeyden dolayı beni yargılama ve bu işimden dolayı bana zorluk çıkarma.' demişti." (18/Kehf, 73)
4. "(Genç) demişti ki: 'Kayaya sığındığımız zaman (var ya) hatırladın mı? İşte orada balığı unuttum. Onu hatırlamamı yalnızca şeytan unutturdu. O, ilginç bir şekilde denizde yolunu tuttu ve kaçtı.' " (18/Kehf, 63)

selelerden tutun da en önemli tevhid şirk meselelerine kadar etkiler.

Duygu kaosunun en üst seviyesi ve en büyük nedeni; tevhidi yok saymak, kabul etmemek ve şirk içinde olmaktır. Rabbimiz, müşrikin duygu durumunu anlattığı ayetlerde kaotik ve çelişkili ruh dünyalarını gözlerimizin önüne seriyor...

"Kim de Allah'a şirk koşarsa gökten yere çakılan, havada kuşların kendisini (parça parça) kaptığı veya rüzgârın ıssız, uzak bir yere savurduğu kimse gibidir." [5]

Korku, boşluk ve düşme hissi, kuşlar tarafından kapılma endişesi, rüzgârda savrulmanın verdiği his, uzak, ıssız bir yerin oluşturduğu duygu ve tüm bunların birbirine geçmesi; insan ruhunda ve zihninde karmaşa ve kaos oluşturur.

"Ya da (onların durumu) içinde karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek taşıyan bir yağmura (maruz kalan kimse) gibidir. Yıldırımın (dehşetinden) ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına kapatırlar. Allah kâfirleri (çepeçevre kuşatan) Muhit'tir." [6]

Karanlıkta kalmış, gök gürültüsü ve yıldırımla yağan yağmur insanda duygu fırtınası yaşatır; insan nereden ve nasıl ürkütücü bir şeyin çıkacağını bilemez, göremediği sesler insanı dehşete düşürür.

"İnsan neden müşrik olur ve kendisini bu duruma düşürür?" diye sorarak yüzümüzü Kur'ân'a çevirdiğimizde, Rabbimiz (cc) birçok neden sayıyor ve kullarını bunlardan sakındırıyor. Şirkin nedenlerinden biri Allah'ın (cc) hakkında hiçbir delil indirmediği isimlerdir:

"Sizin O'nu bırakıp da ibadet ettikleriniz, ancak sizin ve babalarınızın koyduğu, Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği birtakım isimlerdir." [7]

"(Lat, Menat, Uzza gibi isimler) sizin ve babalarınızın koyduğu, Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği isimlerdir." [8]

"Şüphesiz ki ahirete inanmayanlar, melekleri dişi isimleriyle anarlar." [9]

Şirkin diğer nedeniyse doğru isimlendirip yanlış davranışla ilişkilendirmektir. Örneğin yıldızların ve gök cisimlerinin yaratılış amaçları vardır. İnsanlar yolunu kaybettiğinde yıldızlara bakıp yolunu/yönünü bulabilsin diye Allah (cc) yıldızları yaratmıştır.

"O, karanın ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulasınız diye, yıldızları sizin (emrinize amade) kıldı. Şüphesiz ki biz, bilen bir topluluk için ayetlerimizi detaylı olarak açıkladık." [10]

5. bk. 22/Hac, 31
6. 2/Bakara, 19
7. bk. 12/Yûsuf, 40
8. bk. 53/Necm, 23
9. 53/Necm, 27
10. 6/En'âm, 97

Allah, insanı ve varlığı yaratmış, sadece yaratmakla kalmamış ve Er-Rabb ismiyle tamamına bir düzen de getirmiştir. Bu düzen çerçevesinde varlığa dair sorumluluklarımız vardır.

"(Yolunuzu bulmanız için başkaca) alametler (de yerleştirdi). Onlar yıldızlarla da yollarını bulurlar." [11]

Örneğin gök cisimlerinin varlık amaçlarından biri Allah'ın (cc) varlığına ve birliğine delil olması, insanın bu kevnî ayetlere bakıp tefekkür etmesidir:

"Şüphesiz ki sizin Rabbiniz, altı günde gökleri ve yeri yaratan, sonra arşa istiva eden Allah'tır. Gündüzü, ısrarla kovalayan geceyle örter. Güneş, Ay ve yıldızları emrine amade kılıp, boyun eğdirendir. Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de Allah'a aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah, ne yücedir." [12]

Peki, insanlar ne yaptı? Bu ayetleri gördüler, incelediler. Bu ayetlere isimler koyup araştırdılar. Bundan sonra yapmaları gereken davranış Allah'a şükür ameliydi, Yaratıcı'ya (cc) boyun eğmekti. Fakat onlar yıldızlara secde ettiler. Onlara ibadet ettikleri için şirke bulaştılar.

"Gece, gündüz, Güneş ve Ay O'nun ayetlerindendir. Güneş'e de secde etmeyin, Ay'a da... Şayet yalnızca O'na ibadet ediyorsanız, onları yaratan Allah'a secde edin." [13]

Şirk sadece insanın kendi kalp ve zihin dünyasını kaosa ve yıkıcı fırtınaya sürüklemez. Çevresini ve yeryüzünü de bozguna uğratır.

"Pekiştirdikten sonra Allah'ın ahdini (tevhid sözleşmesini) bozan, Allah'ın birleştirilmesini istediği bağları koparan ve yeryüzünde bozgunculuk yapanlar (var ya); böylelerine lanet ve (ahiret) yurdunun en kötü (akıbeti) vardır." [14]

7. Duygu kaosunun kaynağı sol beyinse çözüm, empati yapmak. Beklediğin şekilde muamele ederek öğretmek.

Eğer bir insan sol beynin hâkimiyetine girdiği için duygulara yabancıysa ve özellikle sevgi, merhamet, şefkat, bağlılık, güven duygularını tecrübe etmemişse/hissetmemişse, sol beynin müzakereye kapalı katı düzeni ve alt beyinden gelen korku, öfke duygularıyla hareket etmesi muhtemeldir. Günümüz toplumları gibi başarının sol beynin kriterleri üzerinden belirlendiği bir ortamda büyüdüğünde bu durum iyice pekişir.

11. 16/Nahl, 16
12. 7/A'râf, 54
13. 41/Fussilet, 37
14. 13/Ra'd, 25

Bu kişiye olumlu duygularla muamele etmek, sağ beynin duygu bölgelerini uyarır, beyin bunları öğrenir ve öğrendikçe bunlarla muamele eder, böylece fırtınalar azalır. İnsan, hayatında tecrübe etmediği şeyleri yapmakta ve anlamakta zorlanır. Fakat her zaman öğrenebilir. Öğrenme sürecinde duyguya temas edebilmek önemlidir. Hem kendisine böyle muamele edildiğinde hem de kendisi diğer insanlara böyle muamele ettikçe öğrenmesi kolaylaşır, Allah'ın izniyle.

Tam bu noktada bir meselenin ayrımını yapmak değerlidir. Bilmemenin arkasına saklanmak ve davranışlarına bahane olarak kullanmak başka bir şeydir. Öğrenme sürecinde olduğu için tökezlemek ve yanlış yapmak başka bir şey. İlki "N'apayım, görmedim, bilmiyorum, ben böyleyim." diyerek sahip olduğu olumsuzluğu -kadercilik yaparak- meşrulaştırmaya çalışır; ikincisi ise eksiğinin ve yanlışının farkındadır, kabul ediyordur ve öğrenmek için adım atıyor, çabalıyordur. Elbette ki bu adımlardan bazılarının tökezlemesi ve insanı yere düşürmesi normaldir. Bahaneci insanla öğrenme sürecindeki insana muamele farklı olmalıdır.

İnsan tevhidden uzak ve şirk içerisinde yaşıyorsa, kalbini mutmain kılacak Allah'ın zikrinden mahrumsa, niçin yaratıldığını unuttuğu bir hayat sürüyorsa, ahlaki yozlaşmanın içinde kalmış, takva yönünü beslemediği için içi fücurla dolmuşsa hangi tekniği uygularsa uygulasın, taşıma suyla değirmen döndürmekten öteye geçemeyecektir. Tevhidle buluşmuş bir kalbe sahipse ve hayatından tüm şirkleri çıkarmışsa, değerler hiyerarşisini düzenleyerek Allah'ı ve Allah'ın rızasını en tepeye koymuşsa, kulluk şuuruyla yaşıyor ve her hâlinin ibadet olduğu bilincindeyse, içindeki fücurla mücadele ediyor ve takvanın yollarını arıyorsa öğrendiği teknikler, duygu ve düşüncelerini kontrol edebilme, olgun, erdem sahibi, mantıklı, çözüm odaklı, hikmetli, basiretli, ferasetli, güzel ahlaklı bir insan olma yolundaki vesilelerden biri olacaktır.

Rabbimizin izniyle bir sonraki sayımızda öyle bir ibadetten bahsedeceğiz ki tüm beyin tekniklerini ve daha fazlasını içinde barındırıyor. Beyin bölgelerini en güzel şekilde birbirine bağlıyor. İnsanın ilkel yönünü geliştiriyor, değiştiriyor. Tüm duyguları, düşünceleri, değerleri olması gereken hiyerarşik düzene koyuyor...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun...

ÇOCUKLARDA DUYGUSAL İHTİYAÇLARI ANLAMAK: BEŞ SEVGİ DİLİ

Psikotevhid Birimi
Şükriye ÖZTÜRK

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın (cc) adıyla,

Sevgi, insanoğlunun ortak ihtiyaçlarından biridir. Ve her bireyin içinde doldurulmak için bekleyen sevgi depoları bulunmaktadır. Bu depo dolu olduğunda hayatımızda bir denge, bir uyumluluk hâli oluşur. Dolu olmadığında da tam aksi durumların olabileceğini düşünebiliriz. Sevgi ihtiyacı ortak olsa da herkesin sevgiyi alma ve sevildiğini hissetme şeklinin farklı olduğunu görmekteyiz. Buradaki farklılık her bireyin yaradılış gereği kendi mizacına uygun davranmasından kaynaklanmaktadır.[1] Fıtratların farklı olması, görülen muameleleri algılayış şeklimizi de değiştirmektedir. Bu durum yetişkinlerde olduğu gibi çocuklarda da bu şekildedir. Yani çocuklarında karşısındaki yetişkinden gördüğü sevgiyi alma şekilleri farklılaşmaktadır. Bu yazımızda sevgi dillerinden, çocuklarda yer alan sevgi dillerini nasıl fark edebileceğimizden ve sevgi diline uygun davranılmasının faydalarından bahsedeceğiz.

Beş sevgi dili, Gary Chapman[2] tarafından ortaya atılmış bir kuramdır. Bu kurama göre insanların sevgiyi alma ve ifade etme şekilleri beş gruba ayrılmıştır:

1. Fiziksel Temas

Bu sevgi diline sahip kimseler dokunmaya ve temas etmeye yatkın kişilerdir. Çocuklarda da bu şekildedir. Sevgi dili fiziksel temas olan bir çocuk sarılmaktan, öpmekten, temas içeren davranışlarda bulunmaktan hoşlanmakta ve kendisi de sevgiyi bu şekilde almaktadır. Bu sevgi dilinin genelde kız çocuklarında veya kadınlarda olduğuna dair yaygın bir inanış vardır. Fakat böyle bir durum söz konusu değildir. Burada yalnızca temas şekilleriyle ilgili bir farklılık mevcuttur. Yani kız çocukları, sarılmaktan, öpmekten hoşlanırken erkek çocukları da güreş, at binmece gibi hareketli oyunlardan hoşlanırlar. İkisinde de temas vardır, fakat fıtrat gereği çocukların alış şekillerinde farklılıklar gözükmektedir.

Bazen çocuğunuzun temasa dair taleplerine cevap veremediğinizi hissettiğiniz ânlar olabilmektedir, çünkü temas etmeyi ebeveyn olarak sevmiyorsunuzdur. Bu noktada farklı sevgi dillerini deneyerek bu eksiği kapatmak çok da işe yarar bir yöntem olmayacaktır. Yalnızca tek bir sevgi diline

Burada tüm sevgi dilleri için dikkat edilmesi gereken en önemli meselelerden biri de şudur: Çocukta baskın olan sevgi dili hangisiyse çocuğa olan öfke kesinlikle o dilde yansıtılmamalıdır.

1. "De ki: 'Herkes tıynetine/mizacına/meşrebine uygun hareket eder. Rabbiniz kimin daha doğru yolda olduğunu en iyi bilendir.' " (17/İsrâ, 84)
2. Çocuklar için Beş Sevgi Dili, Chapman, G. (2018), Koridor Yayıncılık

Çocuğun sevgi dillerini fark edip yeterli şekilde doyurursak kendini daha fazla güvende hissedecektir. Çünkü sevildiğini hisseden çocuk hem özgüven sahibi olur hem de dünyaya karşı güvende hisseder.

sahip olmasak da baskın sevgi dili fiziksel temas olan bir çocuğunuz varsa burada yapılacak şey fedakârlık ve kendini geliştirmedir. Ebeveyn olarak bazı ufak adımlar atarak ve zorlansak da çocuğumuz için fedakârlık yaparak bu yönümüzü geliştirmeye çalışmalıyız. Bunun için;

• Öncelikle ebeveyn olarak kendinize temas ederek, dokunarak başlamanız gerekmektedir. Elinize, kolunuza dokunarak, kendinize sarılarak, masaj yaparak bu duruma alışmaya çalışabilirsiniz. Temasa uzak kalarak büyüyen bir yetişkinseniz ilk etapta bunun size zor gelmesi çok normaldir. Her sevgi dili, bünyemizde bulunduğu için ufak adımlarla daha iyi bir noktaya geleceksinizdir.

• İkinci olarak da çocuğunuzla muamelede küçük planlar yaparak ilerlemektir. Bu hem sizi zorlamayacak hem de süreci kolaylaştıracaktır.

Burada tüm sevgi dilleri için dikkat edilmesi gereken en önemli meselelerden biri de şudur: Çocukta baskın olan sevgi dili hangisiyse çocuğa olan öfke kesinlikle o dilde yansıtılmamalıdır. Yani sevgi dili fiziksel temas olan bir çocuğunuz varsa ve ona öfkelendiğinizde fiziksel olarak şiddet gösteriyorsanız bu çok tehlikelidir. Şiddet her çocuk için kesinlikle olmaması gereken bir durumdur, fakat çocuğun sevgi dili fiziksel temas olduğunda bu durum onun için çok daha yıpratıcı olacaktır. Çocuk için sevgiyi ve güveni yıkan bir durum hâline gelecektir. Ve dokunulmaya ihtiyacı olduğu zamanlarda kaçınmaya başlayacaktır. Bu sebeple fiziksel temas sevgi diline sahip çocuklarda çok daha dikkatli olmak gerekmektedir.

2. Olumlama Sözleri

Bu sevgi dilinde ise sözlü veya yazılı olarak övgü, takdir ve destekleyici ifadeler çok önemlidir. Bu çocuklardan genelde şu cümleler duyulmaktadır: “Babam beni seviyor, çünkü geçen gün bana çok değerlisin, dedi.”, “Annem arkadaşıma yardım ettiğim için bu davranışımı çok beğendiğini söyledi.” Görüldüğü gibi gelen sözel bir ifade karşısında çocukların hissettiği değerlilik inancı fark edilmektedir. Bu çocuklar güzel söz duymaya çok daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Ebeveyn olarak kendilerini iyi hissettirecekleri ifadeleri bolca kullanmak gerekmektedir. “İyi ki varsın kızım, teşekkür ederim oğlum, seni seviyorum…” gibi ifadeler basit ama sevgi dili olumlama sözleri olan çocuklar için inanılmaz bir motivasyon kaynağıdır. Burada dikkat edilmesi gereken kısım sadece başarıya değil, çabaya ve gayrete de takdir ve övgüde bulunmaktır. Bununla birlikte gerçek dışı övgü ifadelerinden de kaçınmak gerekir. “Harikasın, mükemmelsin, süpersin…” gibi abartılı ifadeler gerçekçi olmadığı gibi çocuk için olumsuz bir benlik algısı oluşturabilmektedir. Övgü ve takdir ifadelerinin sürekli bir şekilde ve abartılı olması çocuğu sürekli onay bekleyen ve bunu bulamadığında da kendinde bir sorun olduğunu düşünen biri hâline getirebilmektedir. Bu sevgi diline sahip olan çocuklara da öfkeyi sözel ifadelerle vermek çok yıpratıcı olmaktadır. Onları sert bir şekilde eleştirmek, hakaret etmek, tehditkâr söylemlerde bulunmak, alaycı ve küçümseyici ifadeler kullanmak çocuklarda yıkıcı bir etki oluşturabilmektedir.

3. Kaliteli Zaman Geçirme

Kaliteli zaman geçirmek; odaklanarak, ânda kalarak ve göz temasında bulunarak yapılan her türlü aktivite anlamına gelmektedir. Maksat etkinliklerle doldurmak, sürekli farklı şeyler üretip çocuğa sunmak değildir. Bu sevgi diline sahip çocuklar için önemli olan nicelik değil, niteliktir. Sürenin de ciddi bir önemi yoktur, burada dikkat edilmesi gereken kısım ebeveynin ânda kalabilmesidir. Geçiştirmeden, alelade bir tutum sergilemeden; anda kalıp, samimi ve içten davranmak çocuğun ihtiyacı için yeterlidir. Yoğun hayatı olan ebeveynler için zaman oluşturabilmek elbette kolay bir şey olmayacaktır. Fakat buna dair niyet ederek ve plan yaparak işe başlanmalıdır. Niyet ve planla birlikte vakit oluşacaktır. Zorlanan ebeveynlerin veya yoğun bir tempodan eve gelip de çocuğuyla vakit geçirmeye başlayacak ebeveynlerin, öncelikle kendilerini sakinleştirecek ve rahatlatacak rutinler oluşturması süreci kolaylaştırabilir. Oflayarak, esneyerek, “hı hı” gibi söylemlerle ve en önemlisi de bir elimizde telefon varken çocukla vakit geçirmeye çalışıyorsak; bu sevgi deposunu doyurmada pek de etkili olmayacaktır.

4. Hediyeler

Birçok çocuk hediye almayı sever, fakat sevgi dili hediye olan çocuk için bu durum bir merasim gibidir. Önce açmadan bir sevinç gösterisi yapar, sonra paketini inceler, yavaş yavaş açar, herkese gösterir, saklar… Hediyeyi alıyor olmak, henüz görmeden onun için yeterli olmuştur aslında. Aynı şekilde kendisi de en ufak bir şey dahi olsa paketleyip, sevdiklerine götürmek ister. Evde bulduğu eşyaları, hazırladığı kartları öğretmenine götürmek isteyen çocuklar bu kısma örnek verilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus hediyelerin maddi olarak düşünülmemesidir. Ebeveynin hazırladığı bir meyve tabağı, çocuğunuz okuldan gelmeden önce hazırladığınız en sevdiği kurabiye, uyandığında baş ucunda bir notla uyanması gibi jestler, bu sevgi diline

sahip çocuklar için yeterli olacaktır. Sürekli maddi hediye verilen çocuklar, yaşamlarında daha fazla maddeci ve marka düşkünü olmaktadır. Bu sebeple burada dengeyi kurmak ve hediye seçimlerini buna göre yapmak kritik öneme sahiptir.

5. Hizmet Davranışları

Bu sevgi diline sahip çocuklar da kendileri için bir şeyler yapıldığında sevildiklerini hissetmektedir. Bazıları için sıradan olan eylemler, bu sevgi dilinde çok kıymetlidir. Beslenmesini hazırlamak, yatağını toplamaya yardım etmek, ödevi noktasında yardımcı olmak gibi basit şeyler dahi bu sevgi dilindeki çocuklarda için "seviliyorum" inancı geliştirir. Ve genelde bu çocukların, "Bana şunu getirir misin?", "Benim için bunu yapar mısın?" gibi söylemleri bulunmaktadır. Burayı çocuğa sorumluluk vermemek veya ayağına her şeyi getirerek hizmet etmek olarak anlamamak gerekir. Hatta hizmet etmeyi abartırsak maalesef çocuk benmerkezci, bencil ve insanları kullanan biri hâline de gelebilir. Bu noktayı şu şekilde ayırmamız gerekir: Sorumluluk da vereceğiz, fakat arada jestler de olacak. Çocuğun yapabileceği şeylerde fırsat vereceğiz, ama aynı zamanda destekleyici olacağız. Ebeveyn ve çocuk ilişkisi zaten içerisinde hizmeti barındırmaktadır. Fakat burada bahsedilen hizmet şefkatle, sevgiyle ve özenle yapılan davranışları kapsamaktadır. Bu kısımda dikkat edilmesi gereken ise koşullu bir şekilde bu hizmeti yapmamaktır: "Eğer ödevini yaparsan sana en sevdiğin kurabiyeden yaparım." gibi. Bu tarz bir cümle ve uygulama maalesef hizmet davranışının yerine geçmez. Ayrıca hizmet davranışlarını başa kakar şekilde yapmak çocuklar için yıkıcı olmakta; sevgiyle ve özenle yapmak doyurucu olmaktadır.

Nasıl fark edeceğiz?

Yetişkinlerde de çocuklarda da sevgi dillerini fark etmek, kişiyi gözlemlemekten geçmektedir. Karşımızdaki kişinin davranışlarını, taleplerini, isteklerini ve beklentilerini fark edersek, bizden neyi nasıl almak istediğini de anlamış oluruz. Bunun için de şu sorular göz önünde bulundurulabilir:

- Çocuğum bana sevgisini nasıl ifade ediyor?
- Diğer insanlara (arkadaş, öğretmen, akraba...) nasıl ifade ediyor?
- En çok neyi talep ediyor?
- En çok neden şikâyet ediyor?

Bu sorular çerçevesinde çocuğunuzu gözlemlemek işinizi kolaylaştıracaktır. Fakat şunu unutmamalıyız ki her sevgi dili çocuklarda bulunur, ama aynı zamanda bunlarla birlikte bir iki tanesi daha baskındır. Bu sebeple bütün sevgi dilleri için bir şeyler yaparken, baskın sevgi dillerine daha fazla ağırlık vermek gerekmektedir.

Sevgi deposu dolarsa;

Çocuğun sevgi dillerini fark edip yeterli şekilde doyurursak kendini daha fazla güvende hissedecektir. Çünkü sevildiğini hisseden çocuk hem özgüven sahibi olur hem de dünyaya karşı güvende hisseder. Güvende hisseden çocuğun, zorluklarla baş etme gücü artacaktır. Herhangi bir zorluk karşısında baş edebilecek gücü kendisinde bulacaktır. İlişkilerine daha olumlu, sakin ve dingin bir şekilde yaklaşacaktır. Geleceğe umutla bakacağından dolayı potansiyelini ve yeteneklerini de daha iyi şekilde kullanacaktır. Ve yeteri kadar sevgi alan çocuk, disipline ve yönlendirmeye de daha açık olacaktır. Sınırları kolay alacak veya sınır konduğunda da sevilmediğini hissetmeyecektir.

Konumuz çocukların sevgi dilini anlayıp, ona uygun davranmak olsa da şu unutulmamalıdır ki ebeveynlerin sevgi deposu boşsa bunu çocuğa vermek çok da kolay olmayacaktır. Çocuğun sevgi deposunu doldurmak istiyorsak, önce ebeveyn kendisi için bir çaba içerisine girmelidir. Ve çocuğun ebeveynden sevgi dilini sunmayı öğrendiğini de göz ardı etmememiz gerekir. Ebeveyn ne kadar sunarsa çocuk da gelecekteki ilişkilerinde bu beceriyi daha kolay kullanacaktır.

Selam ve dua ile...

Psikotevhid Birimi
Melek ŞEREF

ÖZ YETERLİLİK İNŞASI

Diğer taraftan; sürekli eleştirilen, her fırsatta yetersizlikleri yüzlerine vurulan, belli bir kalıba sokulmaya çalışılan, güçlü yanları görülmeyen çocuklar potansiyellerinin yetersiz olduğuna inanırlar. Belki de en kötüsü, günün sonunda artık kendilerine bile inanmayı bırakırlar. Kendi benliklerine kapıyı kapatırlar.

Es-Selamu Aleykum Kıymetli Okurlar,

Gençlerle Muamele köşesinde ebeveynler olarak kendimizle olan ilişkimizi düzenlemeye kaldığımız yerden devam ediyoruz. Genç evlatlarımızla olan ilişkimizi düzenleyebilmek için önce kendimizle olan ilişkimizi düzenlememiz gerekiyor, demiş ve bu minval üzere bazı kavramları ele almaya başlamıştık. Bu ayki iç yolculuğumuzda öz yeterlilik kavramını ele alacağız.

Yeterli olma hissi insanın en temel duygusal ihtiyaçlarından biridir. İnsan birçok konuda hem kendine hem de etrafındaki insanlara yeterli olmak ister. Örneğin bir kadın, hem çocuklarına iyi bakım veren bir anne hem kocasına ilgili bir eş hem de anne babasına iyi davranan bir evlat olmak ister. Tüm bunları idealindeki gibi yapabildiği zaman bu kadın kendini yeterli görmeye başlar. Fakat hedefindeki şekilde yapamadığında yetersizlik duygusu ortaya çıkar. Çoğu zaman annelerin "Yetemiyorum ki!" dediğini sıkça duyarsınız. İşte öz yeterlilik kavramı burada devreye giriyor. Kişinin bir eylem karşısında "Ben bunu yapabilirim." diyebilmesi ve yapabilme kapasitesine inanması öz yeterliliktir. Bir anne çocuğuna yeteri kadar ilgili davranıyor olabilir. Gerçekte, verdiği ilgi çocuk için yeterliyken anne yeteri kadar ilgi vermediğine inanıyorsa burada annenin bu konuda öz yeterlilik algısı düşük deriz. **Yani aslında bazen yeteri kadar yaptığımız şeylerde bile yetersiz hissedebiliriz.** Bu durumda öz yeterlilik kişinin yeteneklerine ve becerilerine dair algısını gösteren bir kavramdır diyebiliriz.

Bazen de gerçekten yetemediğiniz durumlar olur. Çocuklarla bire bir ilgilenmekte, onların ihtiyaçlarını karşılamakta, evin temizliğini yetiştirmekte, okunması gereken kitaplar listesinde, konuşulması gereken zor bir konuda ve benzerlerinde aslında yetememek çok doğal, insani bir hâldir. İnsanın âciz olması sebebiyle yetememesi hayatın bir parçasıdır. Burada önemli olan Allah (cc) izin verdiği müddetçe insanın her şeyi yapabileceğine dair kendine inanmasıdır. Öz yeterlilik inancı o kadar önemlidir ki insanın davranışlarını ve düşüncelerini ciddi oranda etkiler. Bir işe daha başlamadan önce insan beyni hızlıca o işi yapıp yapamayacağına dair bir karar verir. Örneğin çocuğuyla bir problemi olan baba bu problemi çözebileceğine işin en başında inanırsa bu problemi çözmek ve çocuğuna sağlıklı bir şekilde iletişim kurarak yaklaşmak konusunda kendisine inanmayan bir babadan daha başarılı olur. Yani aslında yapabileceğine inanmak insanın başarı yolunda

mihenk taşıdır. Aynı zamanda öz yeterlilik hissi insanın mutmainlik hâlini yaşamasının da bir koşuludur. Daha bir işe başlamadan yetemeyeceğini düşünen kişi kaygılanır, streslenir ve bu endişe hâli onu yıpratır. Hâliyle yaptığı işe tamamıyla odaklanamaz ve o süreçten bir doyum elde edemez. **Oysaki "Rabbim bunu benim için takdir ettiyse ben de yapabilirim, inşallah." diye inanan kişi önündeki işe daha iyi odaklanabilir ve süreçte mutmain hisseder.** Hemen aklımıza Rabbimizin (cc) "Allah bir kuluna kaldıramayacağı yük yüklemez." ayeti gelmektedir. Aslında bu ayet insanın başına gelen her şeyle baş edebileceğini, yani öz yeterlilik inancını bize göstermektedir.

Sadece süreç her zaman sağlıklı ilerlemeyebilir. Bu ne demek? Öz yeterlilik özellikle çocukluk döneminde gelişen bir inançtır. Başta aile olmak üzere sosyal çevre de bu inancın gelişiminde büyük bir etkiye sahiptir. Bildiğiniz üzere çocukluk çağı keşfetme, deneme yanılma çağıdır. Çocuk her şeyi yapabileceğine inanır. Bir sabah kalkar ve "Ben astronotum, hadi baba uzaya gidiyoruz!" der. Veya o dört beş yaşlarındaki kızınız makyaj malzemeleriyle yüzünde bir renk cümbüşü yapmak için delicesine ağlar. Ve de yapar. Burada ailesi tarafından desteklenen, güçlü yanları öne çıkarılan ve zayıf yanları doğal kabul edilen çocuklar güçlü bir öz yeterlilik inancı geliştirir. Yani çocuk şunu bilir: "Yanlış da yapsam, eksik de yapsam ben yapmaya devam etmeliyim, ben yapabilirim."

Diğer taraftan; sürekli eleştirilen, her fırsatta yetersizlikleri yüzlerine vurulan, belli bir kalıba sokulmaya çalışılan, güçlü yanları görülmeyen çocuklar potansiyellerinin yetersiz olduğuna inanırlar. Belki de en kötüsü, günün sonunda artık kendilerine bile inanmayı bırakırlar. Kendi benliklerine kapıyı kapatırlar. Kendisine inanmayı bırakan ve kendisi gibi olduğunda kabul edilmediğini gören çocuk ailesine veya arkadaşlarına uyumlanarak (onları sürekli razı etmeye çalışarak, onay arayarak, sevgilerini elde etmeye çalışarak) varoluşunu sergilemeye çalışır. Kendi çocukluğunuza dönüp baktığınızda bu anlattıklarım tanıdık gelebilir. Özellikle Sanayi Devrimi sonrasında yetişen nesillerin sistemlerinin bu duyguyu besliyor oluşuyla sürekli yetersizlik hissettirilerek büyütüldüğünü düşünüyorum. Bu noktada anne babalar olarak öz yeterlilik algımızı tespit etmemiz gerekmektedir. Aşağıdaki uygulama bu konuda size yardımcı olacaktır.

Kendinizi yeterli hissediyor musunuz? Neden? Derecelendirebilirsiniz.	
Kendinizi hangi konularda yeterli hissediyorsunuz?	
Kendinizi hangi konularda yetersiz hissediyorsunuz?	
Kendinizin daha fazla yeterli olduğuna inansaydınız sizce nasıl olurdu?	
Geçmişinize dönüp baktığınızda çevreniz sizi yetersiz hissettirmiş miydi? Derecelendirebilirsiniz.	
Yeterli hissettiğiniz konular nelerdi?	
Yetersiz hissettiğiniz konular nelerdi?	
Ailenizin size daha fazla değer vermesini ister miydiniz?	
Aileniz veya çevreniz size daha fazla yeterli hissettirseydi nasıl olurdu?	

Kişinin öz yeterlilik inancını etkileyen negatif anne baba tutumundan bahsetmiştik. Olumsuz deneyimlerimiz ve çevremizin olumsuz telkinleri de yapabileceğimize dair inancımızı negatif etkilemektedir. **Öte yandan başardığımız her iş, olumlu her deneyimimiz, başkalarının deneyimlerinden kendi potansiyelimize dair çıkardığımız her yorum, çevremizin olumlu, destekleyici sözleri öz yeterlilik inancını geliştirmektedir. Ve gençlerin bu inanca çok ihtiyacı vardır.** Tabloda gördüğünüz, aynı sizin de kendi gençlik döneminizde ihtiyaç duyduğunuz gibi. Burada anne babalar işin başını sıkı tutacak. Minik evlatlarının cesurca eylemlerini güvenli sınırlar içerisinde destekleyecek, zayıf yanlarından ziyade güçlü yanlarına odaklanacak. Gerekirse her sabah uyandığında "Ben bir Selahaddin, ben bir Ömer yetiştirmeye niyetlendim, açabildiğim kadar gönlümü geniş tut ya Rabb!" diyecek. Elbette her şey çocuklukta olup bitmemektedir. Yani gençlikte ve yetişkinlikte de kişi öz yeterlilik duygusunu geliştirebilir. Çevrenizdeki insanların konuşma dillerine dikkat ederek, kendi deneyimlerinizi yorumlama şeklinizi olumluya çevirerek, ulaşılabilir gerçekçi hedefler belirleyip çabalayarak ve emeğinize değer vererek bu inancı arttırabilirsiniz. Aynı değerleri genç evladınızla ilişkinizde uyguladığınızda evladınızın daha yeterli, mutmain, girişken, daha cesur, daha özgür hissetmeye başladığını fark edeceksiniz. Bu da hem size hem ona iyi gelecek, Allah'ın izniyle.

Bu sayımızda ebeveynlerin kendi iyileşme yolculuğunda öz yeterlilik kavramını ele aldık. İnsanın kendi beceri ve potansiyeline olan inancının ne denli önemli ve etkili olduğunu, nasıl geliştiğini ve geliştirilebileceğini öğrendik.

İnsanın kendine inanabilmesinin huzur verici yanını keşfetmeniz umuduyla, kendinize iyi bakın. Gelecek sayıda görüşmek üzere...

Sultan Amed YAŞAR

DİJİTAL HİCRET

Dijital dünyayla sürekli iç içe olmak farkında olmadan zihinlerimizi ve kalplerimizi yorabilir, ruhlarımızı yıpratabilir. Bu sebeple, dijital âlemden mümkün mertebe uzaklaşmalı, Rabbimize yönelme; tefekkür ve ibadetle arınma ihtiyacı duyarız. İşte bu arınma, gönüllerimizi dinlendirip ruhumuzu beslemenin en güzel yoludur. Zira insan, fâni dünyada ne kadar dijitalleşse de aslî olan manevi huzuru yalnızca Rabbine yaklaşarak bulabilir.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Bir önceki yazımızda hicretin dijital boyutunu ele almış ve dijital dönüşümün esasında sadece teknolojik adaptasyon değil, aynı zamanda manevi bir hazırlık ve dönüşüm süreci olduğuna değinmiştik. Yine son tahlilde, dijital dünyanın getirdiği imkânlardan faydalanırken, bu süreci İslami değerler doğrultusunda yönetmenin önemine değinmiştik. Bu yazımızda ise dijital dönüşümü gerçekleştirmek için bazı tavsiyelerde bulunacağız.

Dijital dönüşüm için tavsiyeler

1. Kaynak Bilinci Edinmek

Dijital platformlarda yer alırken doğru bilgiye ulaşmak ve bu bilgiyi sorgulamak elzemdir. İslami ilimler, tefekkür ve fıkıh bilgimizi arttırarak, dijital mecrada karşılaşacağımız çeşitli bilgi kirliliklerinden korunabiliriz. Güncel konular hakkında güvenilir kaynaklardan bilgi edinmeli ve İslam'ın öğretilerine uygun bir duruş sergilemeliyiz. Aynı zamanda kaynak bilinci olmadan bir konuya yaklaşmayı Rabbimiz (cc) bize yasaklamış ve dikkatli olmamızı tavsiye etmiştir:

"De ki: 'Eğer doğru söylüyorsanız (içinde hiçbir şüphe olmayan kesin) kanıtınızı getirin.' "[1]

"Bilgin olmayan şeyin peşine düşme! Çünkü kulak, göz ve kalp (gördüğünden, duyduğundan, niyetlenip azmettiğinden) bunların hepsinden sorumludur."[2]

"Kişinin her duyduğunu aktarması ona yalan olarak yeter."[3]

2. Dijital Mahremiyet

Dijital dünyada gizliliğimizi korumak hem İslami hem de kişisel bir gerekliliktir. Sosyal medya ve diğer platformlarda mahremiyetimizi koruyarak, bilinçli bir şekilde hareket etmeliyiz. Paylaşımlarımızı yaparken İslam'ın ahlak ilkelerine uymaya dikkat etmeli, özel bilgilerimizi ve kişisel verilerimizi gereksiz yere ifşa etmemeliyiz. Dijital hicreti gerçekleştirelim derken modern cahiliyenin durağına takılmayalım!

Dijital dünya, kimi güzelliklerin yanında mahremiyetimizi tehdit eden bir alan olarak da karşımızda duruyor. Mahremiyet, Rabbimizin bizlere emanet ettiği ve saygı göstermemiz gereken bir haktır. Sosyal medya ve diğer dijital

1. bk. 27/Neml, 64
2. 17/İsrâ, 36
3. Müslim, Mukaddime, 5

mecralarda bilinçli bir tavır sergilemek; paylaşacağımız şeyleri, özel hayatımıza dair hassas noktaları, fütursuzca açığa vurmamak bu nedenle önemlidir.

Mahremiyetimizi gözetmeden, bilinçsizce yapılan paylaşımlar bazen yalnızca bizi değil, ailemizi ve toplumu da etkileyecek sonuçlar doğurabilir.

Ebû Berze El-Eslemî'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Ey diliyle iman ettiğini söyleyen, fakat kalbine iman girmeyen insanlar topluluğu! Müslimlerin gıybetini yapmayınız. Onların ayıplarını araştırıp durmayınız.Çünkü kim onların ayıplarını araştırırsa Allah da onların ayıplarını araştırır. Allah (cc) kimin ayıbını araştırırsa onun ayıbını evinde dahi olsa açığa çıkarır." [4]

Bu nedenle dijital mahremiyeti korumak, izzet ve haysiyetin bir gereği, İslam'ın nezaketine sadık kalmanın bir sonucudur.

Dijital hicreti gerçekleştirme niyetindeyken, dikkat etmediğimiz takdirde modern cahiliyenin durağında kaybolabiliriz. Çünkü günümüz dünyasında nice insan, dijital mecralarda gizliliğe dair hassasiyet göstermeyip kimi zaman manen zayıflayıp çökmektedir. Rabbimiz (cc), tehlikeden korunsunlar diye müminleri uyarmış, "Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun!" [5] buyurarak bizi her türlü zararlı etkiye karşı uyanık olmaya davet etmiştir.

Dijital dönüşüm sürecinde ilmin ve mahremiyetin muhafazası, müminin izzetine yaraşır bir duruş sergilemesi adına son derece mühimdir. Allah (cc) her şeyin en doğrusunu bilendir.

3. Günümüzün Dijital Muhacirleri

Sosyal medya, Müslimlerin kendilerini ifade edebileceği ve İslam'ı yayabileceği büyük bir imkân sunmaktadır. Ancak bu araçları kullanırken zaman yönetimine dikkat etmeli, faydasız içeriklerle vakit kaybetmemeli ve paylaşım/yorum yaparken her bir hareketimizin/paylaşımımızın bir kul hakkı ve ahiret sorumluluğu doğurduğunu unutmamalıyız. Zamanı israf etmeden, sosyal medya kullanımında bilinçli tercihlerde bulunmalıyız.

Esasında sosyal medyanın tehlikesi üzerine biraz daha durabiliriz. Çünkü özellikle sosyal medya eliyle gerek dünyada gerek Müslimlerin arasında bilinçsiz bir dijital hicret çoktan yaşanmış durumda! Bakınız; bilinçsizce yazılan yorumlar, fake (sahte) hesaplar arkasına saklanmış yüzsüzler ve inançlara olan manipülatif saldırılardan ötürü gerçek manada bir toplumsal kimlik erozyonu yaşanmaktadır. Bundandır ki İslam gerçek hayattaki tavır ve davranışlarla sanal ortamdaki tavır ve davranışları ayırt etmemektedir. Öyleyse dijital hicret genelinde, sosyal medya özelinde ve ifsad edilmek istenen toplum ekseninde; Nebi'nin (sav) şu hadisini kendimize serlevha edinmeliyiz:

Abdullah ibni Amr'dan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Asıl Muhâcir Allah'ın yasakladığı şeyleri terk eden kişidir." [6]

Sosyal medyada; altın hükmündeki zamanımızı israf etmek, yalan haber yaymak, toplumu manipülasyon ve algı yönetimiyle fuhşa ve münkere teşebbüs ettirmek, ırkçılığı yaymak... yasak ve haram olan şeylerdir. Modern dünyanın dijital hicretini başarabilmek için bu ve benzeri hasletleri terk etmekle başlamalıyız...

4. Aileyi Bilinçlendirmek

Günümüz dünyasında, evlatlarımızın zihin ve gönül dünyasını tehdit eden yeni bir maraz belirmiştir: Dijital obezite. Bedenin aşırı gıdayla yüklenmesi nasıl ki sağlığı bozuyorsa, evlatlarımızın zihinleri de dijital âlemde saatlerce vakit geçirerek aynı biçimde hırpalanmaktadır. Bu dijital âlem, her daim dikkatleri çeken türlü uyarıcılarla dolup taşmakta; oyunlar, sosyal medya ve türlü eğlence unsurları çocuklarımızı esir alırcasına hayatlarına nüfuz etmektedir. Neticede dikkat dağınıklığı, uyku problemleri, yalnızlaşma ve ahlâkî kayıplar baş göstermektedir.

Böyle bir çağda evlatlarımızı bu marazdan korumak, dijital âlemin nimetlerini ölçülü bir şekilde kullanmayı öğretmek biz ebeveynlerin omuzlarında olan ciddi bir sorumluluktur.

"Ey iman edenler! Nefislerinizi/Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taş olan ateşten koruyun. O (ateşin) üzerinde sert, güçlü melekler vardır. Onlar, emrettiği şeylerde Allah'a isyan etmez ve emrolundukları şeyi yaparlar." [7]

Aile içinde sağlıklı bir denge kurmak, evlatlarımızın ruh ve akıl sağlığını muhafaza etmek için birlikte hareket etmeli, dijital mecraları faydalı bir şekilde kullanmanın yollarını aramalıyız. Unutulmamalıdır ki bu yükümlülük her şeyden evvel bizimdir, onları dijital obezitenin pençesinden çekip almak evvelâ bizim vazifemizdir.

5. Dijital Dünyanın Hedeflerine Değil, Kendi İslami Hedeflerimize Odaklanmak

Dijital dünyanın hedefleri peşinde koşmak yerine, bizler kendi İslami hedeflerimize sımsıkı sarılmalıyız. Zira bu araçlar, doğru bir niyet ve şuurlu bir yönlendirmeyle İslam davasına hizmet eden kıymetli bir vesile hâline gelebilir. Yapay zekâdan tutun da teknoloji dünyasındaki diğer imkânlara kadar her birini, İslami eğitim araçları geliştirme, Kur'ân öğrenimini kolaylaştırma, daveti yayma ve insanlığın hayrına projeler üretme yolunda

4. Ebû Davud, 4880
5. bk. 66/Tahrîm, 6
6. Buhari, 10
7. 66/Tahrîm, 6

kullanabiliriz. Bu araçları hayatımıza dâhil ederken, onları birer maksat değil, hayırlara vesile olacak araçlar olarak görmeliyiz.

Bu süreçte, hedeflerimizi Allah'ın (cc) rızasına odaklanarak belirlemeli; şöhret, makam ya da dünya menfaatinden ziyade, ebedî saadeti gaye edinmeliyiz. Dijital dönüşümde yöneleceğimiz her adımda, İslam'ın temel hedeflerini gözetmeli ve Allah'ın (cc) razı olacağı bir yol haritası çizmeliyiz ki hem bu dünyada hem de ahirette kazançlı çıkalım. Dijital âlemde kaybolmamak için İslam'ın rehberliğine sımsıkı sarılmalı, her ânımızda niyetimizi tazeleyerek bu yolda sağlam adımlarla ilerlemeliyiz.

6. Dijital Detoks ve İçsel Arınma[8]

Dijital dünyayla sürekli iç içe olmak farkında olmadan zihinlerimizi ve kalplerimizi yorabilir, ruhlarımızı yıpratabilir. Bu sebeple, dijital âlemden mümkün mertebe uzaklaşmalı, Rabbimize yönelme; tefekkür ve ibadetle arınma ihtiyacı duyarız. İşte bu arınma, gönüllerimizi dinlendirip ruhumuzu beslemenin en güzel yoludur. Zira insan, fâni dünyada ne kadar dijitalleşse de aslî olan manevi huzuru yalnızca Rabbine yaklaşarak bulabilir.

"Onlar ki; iman edip, kalpleri Allah'ın zikriyle mutmain/huzur ve güven içinde olanlardır. Dikkat edin! Kalpler ancak Allah'ın zikriyle mutmain olur."[9]

Dijital dönüşümde muvaffak olabilmek, teknolojiyle dengeli bir bağ kurmak ve onu yalnızca bir vasıta olarak görmekle mümkündür. Kalplerimizi diri tutarak, maneviyatımızı koruyarak ve Rabbimize (cc) sığınıp duamızı eksik etmeyerek dijital âlemde de doğru yolda kalabiliriz.

Rabbimizin (cc) bizleri ve nesillerimizi çağın beraberinde getirdiği her türlü fitneden koruması, eşlerimizi ve çocuklarımızı muttakilere birer imam/öncü kılması duasıyla...

8. Bu konuda daha detaylı bir okuma için Kulluk Afetleri, Halis Bayancuk, Tevhid Dergisi, S 111 yazılarına göz atmanızı tavsiye ederim.
9. 13/Ra'd, 28

Osman SADIKOĞLU

الرَّحِيم
ER-RAHÎM

Tecellîya Navê Er-Rahîm û Bidestxistina Rahmeta Allah

Navê **Er-Rahîm** ligel besmeleyên serê sûreyan de di Qûr’ana Kerîm de (208) du sed û heşt car ji bo Allah (ac) tê emilandin. **Er-Rahîm** tê ser maneya “Allahê ku li ser evdên xwe pir bi merhamet e û rehma xwe digihîjîne evdên xwe.” **Er-Rahîm**, di heman demê de navê Allah yê fiîlî ye. Yanê tê ser vê maneyê; Allah (ac) vê esmayê di zatê xwe de kengê bivê/daxwaz bike bikar tîne û rahmeta xwe digihîjîne evdên xwe. Allah (ac) di Qûr’ana Kerîm de ferman dike ku bi hemû însanan re bi esmayê xwe ya **Er-Rahîm** muamele dike.

Ji bo xelasîya ezaba ebedî û gihîştina rahmeta îlahî rêyek heye ew jî merhamet e. Lewre mikafat jî ji cureyên amel e. Kesên xwedî merhamet wê merhamet bibîne. Dilhişkîtî jî dibe sebebê bêmerhametîyê.

إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ...

“...Allah, li ser evdên xwe (pir bi şefqet) Raûf û (li ser evdên xwe pir bi merhamet) Rahîm e.”[1]

Ligel ku qet tu tişt wî nikare bide zorê jî Allah (ac) merhametê li ser zatê xwe ferz kiriye û zilim jî ji xwe re heram kiriye. Rahmeta Allah (ac) têrbaş fireh e. Lê bidestxistina rahmeta Allah bitenê bi hêvî û bi temennîyan nayê bidest nakeve. Ji bo bidestxistina rahmeta Allah (ac) divê ev tiştên hanê bên kirin:

• Di rewşa yekîtîyê de bezandina xêrê û bûyîna ji ehlê xizmetê.

Kesên rahmeta Allah dixwazin, divê ne şexsî lê bi awayê komelî û bi şiûra cemaî tevbigerin. Ew kesên ku; fîsebîlîllah dibezin û xebatê dikin û ehlê xizmet û wezîfê ne û kîjan wezîfe ji wan re bê dayîn bi çarlepî pê digirin, Allah mizgînîyê dide ku wê rahmetê li wan bike:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُط۪يعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ
سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ

“Mêrên mumîn û jinên mumîne dostên hevdu ne. Emrê bi’l marûf/emrê qencîyê dikin û ji munkerê/ji xerabîyê jî

1. 2/Baqara, 143

Î'tîsam û xwepêgirtina bi Allah, birastî îtîrafa mirov e ku aczîyeta xwe dibîne û tîne ser ziman. Yanê mirov eger xwe nespêre Allah (cc), birastî ew qet ne tu tişt e. Î'tîsam ew e ku mirov xwe nespêre aqlê xwe an hêza xwe ya bedenî an jî îmkanên di destê xwe de. Ha ev amelên hanê dibe wesîleya rahmeta Allah (ac).

men dikin. Nimêja xwe dikin û zekâtê didin û îtaetî Allah û Resûlê wî dikin. Allah wê rahmetê li wan bike. Allah (yê xwedî îzzet û her tiştî mexlûb dike) Azîz û (xwedî hikum û hikmet) Hakîm e."[2]

Î'tîsama Bi Allah (ac)

Î'tîsama Bi Allah (ac) têgeheke Qûr'anî ye. Î'tîsam, tê ser maneya xwepêgirtina bi tiştekî û parastina bi vê xwepêgirtinê. Li gorî Ibnû'l Qayyîm (rh) di Qûr'ana Pîroz de du cûreyên î'tîsamê hene. A yekem di sûreya Hecc de dibore:

فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ هُوَ مَوْلٰيكُمْۚ فَنِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّص۪يرُ

"...Nimêja xwe îqame/rasterast bikin û zekâtê bidin û xwe bi Allah ve bigirin. Ew, mewlayê we ye. Çi mewlayekî rind û çi dostekî xweşik!"[3]

A dûyem jî di sûreya Al-î Îmran de dibore:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَم۪يعًا وَلَا تَفَرَّقُواۖ

"Hûn tev bi hev re/bi tevahî, bi werîsê Allah (bi hablillah) bigirin û nekevin tefrîqê..."[4]

Î'tîsam û xwepêgirtina bi Allah, birastî îtîrafa mirov e ku aczîyeta xwe dibîne û tîne ser ziman. Yanê mirov eger xwe nespêre Allah (cc), birastî ew qet ne tu tişt e. Î'tîsam ew e ku mirov xwe nespêre aqlê xwe an hêza xwe ya bedenî an jî îmkanên di destê xwe de. Ha ev amelên hanê dibe wesîleya rahmeta Allah (ac).

Li ser mijara î'tîsam û xwepêgirtina bi Allah, mîsala Îmam Bexawî pir balkêş e. Îmam Bexawî xwedîyê "Tefsîra Bexawî" ye. Nivîsa tefsîra xwe diqedîne lê perê wî tunin ku kitêba xwe çap bike. Demekî lêkolînê dike û hîn dibe kul i welatê Hindîstanê zilamekî dewlemend heye ku ji alimên xwedî berhem re dibe alîkar û ji bo kitêbên xwe çap bikin alîkarî li wan dike.

Ew jî radibe li keştîyekî siwar dibe û berê xwe dide bi welatê Hindê ve. Dema ji bo îstirahetê xwe didin nêzî benderê dibin. Li peravê zilamekî dibîne. Bi hev re hinek diaxivin. Meqseda rêwîtîya xwe ji wî zilamê re dibêje:

"- Ez diçim welatê Hindîstan. Li wê derê zilamekî dewlemend heye. Ez hêvî dikim ku wê kitêba min çap bike.

Piştî sûhbeta wan diqede ew zilam dixwaze pirsek ji Îmam Bexawî bike. Îmam Bexawî jê re dibêje:

– Kerem bike. Zilam dibêje:

– Te ayeta 'îyyakê na'bûdû we îyyakê nestaîn' çawa tefsir kiriye gelo?

Îmam Bexawî jî di tefsîra xwe de çawa rave kiribe bi wê awayê jê re vedibêje.

Paşê ji hevdu veqetîyan û Îmam Bexwî li keştîyê siwar bû. Dema keştî hereket kir li ser pirsa wî zilamî ji xwe re wiha fikirî: "Ew zilam bi wê pirsê dixwest ku tiştekî ji min re bibêje." Berê xwe da qeptanê keştîyê û emrê vegerê da wî. Piştre wiha dûa kir:

– Ya Rabbê min! Li ser mijara kîtêba xwe ya tefsîrê de ez bi te î'tîsam dikim/ez xwe bi te digirim. Ji min re dost û mewla her tû yî. Eger bi xêr be tû vê kitêba min di nava ûmmetê de belav bikî. Na, eger xêr tê de tune be bila bi vê awayê bimîne.

Îmam Bexawî vedigere warê xwe. Piştî çendekî mirovek tê cem wî ku ew ji welatê Hindê hatîye û xizmetkarê wî kesê dewlemend ku alîkarîya aliman dike. Jê re wiha dibêje:

– Bexawî, tû yî gelo?

– Belê, ez im.

– Te kitêbekî tefsîrê nivîsandîye, rast e gelo?

– Belê, rast e.

– Eger destûra te hebe seyyîdê min/patronê min dixwaze ku vê kitêbê bide çapkirin û di nava ûmmetê de belav bike."

Binerin, Îmam Bexawî ji bo çapkirina kitêba xwe ji wî zilamê dewlemend ya ji Hindê berê xwe vegerand û î'tîsamê Allah kir/xwe bi Allah ve girt, Allah (ac) wî zilamê dewlemend bi malê xwe re ji bo wî kir xizmetkar.

Tirsa ji cezaya gûnehan û îstîxfar. Allah (ac) mizgînîyê dide ku rahmeta xwe digihîjîne wan kesên ji ber ku ji gûnehên xwe pir ditirsin herûdaîm bi zimanê xwe îstîxfar dikin.

2. 9/Tewbe, 71
3. 22/Hecc, 78
4. 3/Al-î Îmran, 103

وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ اَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

“Dema ji wan re tê gotin: ‘Xwe ji (ezab) a li pêşîya we ye û ji (gunehên berê) ya ku li pişt we maye bitirsin û xwe biparêzin da ku hûn bigihîjin merhametê’ (lê qet guh nadin).”[5]

Di ayetê de qesta îbareya **“a li pêşîya we ye”** axîret e. Kesên muslîm bixwe jî ji ber ku nizane wê çi bê serê wî û wê deftera xwe ya amelê ji kîjan alîyê ve bistîne ditirse. Di dewama ayetê de ji îbareya **“ya ku li pişt we maye”** jî meqset amelên salih û guneh in. Lewre mirov nizane ka wê amelên wî yên salih qebûl bibin an na. Weke vê ji encama gûnehên xwe jî ditirse. Lewre nizane ka wê gûnehên wî bên efûkirin an na. Ha ji ber vê tirsê dibe ku rahmeta Allah (ac) bidest bixe.

Hîcret, ji bo însan îbadetekî herî bi rûmet e. Lewre hîcret ji bo Allah (ac) terkkirina can û canan û mal û war e. Hîcret tercîhek e. Tercih kirina Allah (ac) bi evdan û tercîha axîretê bi jiyana dinyayê û tercîha îmanê bi şirkê yê.

Kesê ku hîcret dike li gorî zahir pir tiştan winda dike. Pergala xwe ya sererastkirî ji rewşeke pênezan terk dike. Allah (ac), ha vê valahîyê bi rahmeta xwe dadigire. Tiştên ku hatine terk kirin ji ber ku bûne sebebê tengezarîyan bi rahmeta Allah (ac) tên telafi kirin. Wekî mînaka Eshabû’l Kehf. Li dij tengasîyan daxwaza rahmeta Allah (ac) dikin:

اِذْ اَوَى الْفِتْيَةُ اِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا

“(Bi bîr bînin!) Dema ewan xortan xwe avêtibûn şikeftê û wiha gotibûn: “Rabbê me! Ji bal xwe ve rahmetekê bide me û di karê me de rêya herî li cih/bi îsabet ji me re hêsan bike.”[6]

Allah (ac) îcabetî dûayên wan dike û bi rahmeta xwe tecelli dike. Belê, kengê îcabetê dûayên wan dike? Dema ku wan ji bo Allah (ac) dev ji her tiştî berdan û berê xwe dane Allah (ac)...

وَاِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ فَأْوُۤا اِلَى
الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ
مِنْ اَمْرِكُمْ مِرْفَقًا

“Madem we wan û ji ew ên ku ji xeynî Allah dihebînin terikand û dûr ketin (heydê) xwe bavêjin şikeftê da ku Rabbê we rehma xwe li ser we raxîne û karê we hêsan bike.”[7]

5. 36/Yasîn, 45
6. 18/Kehf, 10
7. 18/Kehf, 16

Exlaq Girtina Bi Merhameta Allah (ac).

Li gorî rîwayeta Abdullah b. Amr (ra) Resûlullah (ass) wiha gotîye:

الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ ارْحَمُوا مَنْ فِى
الاَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِى السَّمَاءِ

“Hûn merhametê li wan ên li ser rûyê erdê bikin da ku yê li esman (Allah) jî merhametê li we bike. Bêguman Rahman, merhametê li wan kesên ku merhametê li hevdu dikin dike.”[8]

Ji bo xelasîya ezaba ebedî û gihîştina rahmeta îlahî rêyek heye ew jî merhamet e. Lewre mikafat jî ji cureyên amel e. Kesên xwedî merhamet wê merhamet bibîne. Dilhişkîtî jî dibe sebebê bêmerhametîyê. Allah (ac) agirê dojehê çima xuliqandîye? Ji bo ku qelbên bûne mîna kevir bihelin û kesên qurre zelîl bibin û yên zilimkar jî berdêla zilma xwe bibînin. Ji ber vê yekê exlaq girtina bi merhametê hem li dinyayê û hem li axîretê ji bo me pir giring e.

Dûayên Bi Esmayên Rahman û Rahîm

رَبِّ اغْفِرْ لِى وَلِاَخِى وَاَدْخِلْنَا فِى رَحْمَتِكَ وَاَنْتَ
اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

“Rabbê min! Min û birayê min efû bike û me têxe nava rahmeta xwe. Bi rastî Rahîmtirsê Rahîman her tu yî.”[9]

رَبِّ اَوْزِعْنِى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى اَنْعَمْتَ عَلَىَّ
وَعَلَى وَالِدَىَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰيهُ وَاَدْخِلْنِى
بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

“Rabbê min! Ji ber van nîmetên ku te daye min û dê û bavê min, îlhamê bide min ku ez şikur bikim/min berhêla şukrê bike. Min li ser amelên salih muweffeq bike. Û bi rahmeta xwe min bixe nava evdên xwe yên salih.”[10]

اَنِّى مَسَّنِىَ الضُّرُّ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

“Bêguman ev dert bi min girt/ji her alîyê ve ez dorpêç kirim û tu jî Rahîmtirê Rahîman/Erhamurrahîmîn î.”[11]

8. Ebû Dawûd, 4941; Tirmîzî, 1924
9. 7/A’raf, 151
10. 27/Neml, 19
11. 21/Enbîya, 83

AYIN KİTABI

DAVACIN PEYGAMBER OLURSA?

Kitabın Yazarı: İbrahim GADBAN

Yayınevi: Neda Yayınları

Basım Tarihi: 2013

Sayfa Sayısı: 120

Ebat: 135 x 210 mm

Kitap Hakkında

"Resûl der ki: 'Rabbim! Şüphesiz ki benim kavmim, bu Kur'ân'ı terk edilmiş olarak bıraktılar.' "

Kur'ân'ı hecretmek; onu mehcur, bir başına, ilgilenilmeyen bir hâlde bırakmaktır. Bu bir suçtur ve bu suçu işleyenler İlahi tehditlere muhataptır. Tevbe edip hâlini ıslah etmeyenlerin karşılaşacağı kötülüklerin belki de en şiddetlisi şudur ki bu kimseler Kıyamet Günü, Nebi'nin (sav) davalısı olacaktır. O dehşetli günde Allah Resûlü (sav) tarafından dava edilmek...

Allah'a, Ahiret Günü'ne inanan ve Rabbine teslim olmuş her Müslim'in tir tir titreyeceği şiddetli bir meseleyle karşı karşıyayız. Dünya ve ahiret saadetinin kaynağı, Allah'tan (cc) bizlere gelen hidayete yani Kur'ân'a uymaktır. Bu sebeple ona dört elle sarılmalı ve hükümlerini hayatın merkezine almalıyız.

Peki, böylesine önemli bir konu göz ardı edilemeyeceğine göre soralım: Kişi ne yaptığında Kur'ân'ı mehcur (terk edilmiş) kılar?

Zihinlerimizde belirli manaların şekillenmesi adına şu nakli aktarıp konuyla ilgili bir temel atabiliriz:

İbnu'l Kayyim'e göre Kur'ân'ı terk etmek birkaç şekilde olur:

• Onu dinlemeyi, ona inanıp kulak vermeyi terk etmek.

• Ona inanmış ve onu okumuş olmakla birlikte hükümlerini uygulamayı terk etmek, belirlemiş olduğu helal ve haram sınırlarına riayet etmemek.

• İnanç ve uygulama ile ilgili hususlarda onu hakem görmemek, kesinlik ifade etmediğini, delillerinin kat'iyyet bildirmeyen lafzi deliller olduğunu düşünmek.

• Üzerinde düşünmemek, onu anlama ve Allah'ın onunla ne kastettiğini bilme gayreti içerisinde olmamak.

• Tüm manevi hastalık ve dertlerde ondan şifa ve deva aramayıp onunla tedavi olmamak ve başka ilâçlar aramak.

Kur'ân'ı terk eden kişi, huzur-u İlahiye Allah Resûlü'nün hasmı olarak gelecektir. Hiç şüphesiz Nebi'nin hasmı, azaba uğrayacaktır. Ancak şu da var ki Nebi'nin şikâyeti hem azabı çabuklaştıracak hem de şiddetini arttıracaktır.

Nebi'nin şikâyeti, onun ne denli daraldığını ve bu fiilden ne denli rahatsız olduğunu gösterir. Yüce Allah'ın onu teselli sadedinde zikrettiği 31. ayet ise Kur'ân'ı hecretmenin ne denli çirkin bir iş olduğunu gösterir.

"İşte böylece biz, her peygambere suçlu günahkârlardan düşman kıldık. Yol gösteren ve yardım eden olarak Rabbin yeter."

İşte bu pek mühim meseleyi dert edinen ve konuyla ilgili kıymetli bir eser ortaya çıkaran kişilerden biri de İbrahim Gadban Hoca'dır. Dersleri ve yazılarıyla geniş kitlelere hitap edip yön veren İbrahim Gadban, bu eserinde de samimi bir üslup ile sohbet havasını yazıya aks ettirerek "Kur'ân nedir? Onu neden ve nasıl okumalıyız?" gibi konulara değiniyor. Sonrasında ise Kur'ân'I terk etmek bahsini açıklayıp önemli gördüğü uyarılarla kitabını noktalıyor.

Rabbimiz (cc) bu eseri, yüce kitabını anlamaya ve yaşamaya vesile kılsın. Kur'ân'ı gönlümüzün baharı, hüznümüzün gidericisi ve iki cihanda bizlere göz aydınlığı kılmasını niyaz ediyoruz.

Sürpriz etkinlikler, motive edici ödüller ve çok daha fazlasıyla gerçekleşen

El-Esmau'l Husna

etkinlik videomuz çok yakında

Tevhid Dersleri

Youtube kanalında!

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!"
(39/ZUMER, 17)

ISSN 2148-4635
9 772148 463504